

**Program Ochrony Środowiska
dla Gminy Grodzisko Dolne
na lata 2022-2030**

2022 r.

Autor mgr Elżbieta Haponiuk

SPIS TREŚCI

1. WYKAZ SKRÓTÓW	4
2. WSTĘP	5
2.1 PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	5
3. STRESZCZENIE	6
4. PODSTAWOWE INFORMACJE CHARAKTERYZUJĄCE OBSZAR GMINY GRODZISKO DOLNE	7
4.1 POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE.....	7
4.2 SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	8
4.3 GOSPODARKA ROLNA	8
4.4 LASY.....	13
4.5 TURYSTYKA.....	14
4.6 PRZEMYSŁ.....	17
4.7 RYNEK PRACY	18
4.8 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	19
5. REALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GRODZISKO DOLNE NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2021	20
6. OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	22
6.1 OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA.....	22
6.2 ZAGROŻENIA HAŁASEM	24
6.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	26
6.4 GOSPODAROWANIE WODAMI	28
6.4.1 Wody powierzchniowe	28
6.4.2 Wody podziemne	31
6.5 GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA.....	38
6.6 ZASOBY GEOLOGICZNE	41
6.7 GLEBY	44
6.8 GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTANIU ODPADÓW	45
6.9 ZASOBY PRZYRODNICZE	50
6.9.1 Formy ochrony przyrody	50
6.9.1.1 Rezerwaty przyrody.....	53
6.9.1.2 Obszary chronionego krajobrazu.....	54
6.9.1.3 Pomniki Przyrody.....	55
6.10 ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	57
6.11 ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU.....	57
6.12 NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA.....	61
6.12.1 Zagrożenie powodzią i podtopieniami.....	61
6.12.2 Wiatr huraganowy i trąby powietrzne	63
6.12.3 Deszcze nawalne i grad.....	63
6.12.4 Zagrożenie pożarowe.....	63
6.12.5 Zagrożenie osuwiskami	64
6.13 DZIAŁANIA EDUKACYJNE.....	64
6.14 MONITORING ŚRODOWISKA.....	64
7. ANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM, WOJEWÓDZKIM, PONADLOKALNYM, POWIATOWYM I GMINNYM	67
8. ANALIZA SWOT.....	120

9.	CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA I ICH FINANSOWANIE.....	127
10.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	136
10.1	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ	137
10.1.1	Środki własne samorządu terytorialnego.....	137
10.1.2	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.....	137
10.1.3	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.....	138
10.1.4	Polski Ład.....	138
10.1.5	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	140
10.1.6	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	140
10.1.7	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.....	140
11.	SPIS TABEL.....	142
12.	SPIS WYKRESÓW	143
13.	SPIS MAP	143

1. WYKAZ SKRÓTÓW

CAFE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (Clean Air for Europe - Czyste Powietrze dla Europy),

GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska,

GUS – Główny Urząd Statystyczny,

JCWP – jednolita część wód powierzchniowych,

JCWpd – jednolita części wód podziemnych

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

PM10 – pył (PM - ang. particulate matter) są to pyły o średnicy aerodynamicznej do 10 μm ,

PM2,5 – cząstki pyłu o średnicy aerodynamicznej do 2,5 μm ,

Program – Program Ochrony Środowiska dla Gminy Grodzisko Dolne na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021,

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,

RLM – Równoważna Liczba Mieszkańców,

RFRD – Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

2. WSTĘP

2.1 PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Podstawą prawną opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Grodzisko Dolne na lata 2022-2030” jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. tj. 2021 r. poz. 1973 z późn. zm.). Dokument ten nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy obowiązek opracowania programów dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Dokumenty te mają na celu realizowanie polityki ochrony środowiska zgodnie z zapisami w ww. Ustawie. Dotychczas obowiązującym dokumentem był „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Grodzisko Dolne na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021”, który został przyjęty przez Radę Gminy Grodzisko Dolne Uchwałą Nr II/9/2014r z dnia 18 grudnia 2014 r.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Program stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu Gminy Grodzisko Dolne.

„Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Grodzisko Dolne na lata 2022-2030” został przygotowany w oparciu o szereg dokumentów wymienionych w rozdziale Analiza zgodności Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska sporządzonymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku.

3. STRESZCZENIE

Program zawiera podstawowe informacje na temat Gminy Grodzisko Dolne dotyczące położenia geograficznego, sytuacji demograficznej, gospodarki rolnej, leśnej, a także turystyki, przemysłu, rynku pracy i odnawialnych źródeł energii.

Przeprowadzono również analizę zgodności Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Dokonano oceny stanu środowiska w podziale na następujące obszary interwencji: ochronę klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarkę wodno – ściekową, zasoby geologiczne, gleby, gospodarkę odpadami i zapobieganie powstaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami. Opisano również zagadnienia związane z adaptacjami do zmian klimatu, nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska, działaniami edukacyjnymi, monitoringiem środowiska.

Wyznaczono cel nadrzędny Programu w oparciu o dokumenty strategiczne oraz analizę SWOT:

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY GRODZISKO DOLNE PRZY

ZACHOWANIU I PROMOCJI ŚRODOWISKA NATURALNEGO

a także cele w poszczególnych obszarach interwencji, kierunki, zadania, jak również harmonogram finansowy. Podano założone źródła finansowania zaplanowanych zadań, a także system realizacji Programu.

W wyniku realizacji Programu stan środowiska w Gminie Grodzisko Dolne ulegnie poprawie. Brak realizacji zadań zawartych w Programie spowoduje pogorszenie stanu środowiska w Gminie Grodzisko Dolne.

4. PODSTAWOWE INFORMACJE CHARAKTERYZUJĄCE OBSZAR GMINY GRODZISKO DOLNE

4.1 POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Gmina Grodzisko Dolne leży w północno-wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie leżajskim. Administracyjnie gmina graniczy z gminami: Leżajsk od północy, Tryńcza (pow. przeworski) od południowego-wschodu, Białobrzegi (pow. łańcucki) od południowego-zachodu i Żołyńia (pow. łańcucki) od zachodu.

MAPA 1 POŁOŻENIE GMINY GRODZISKO DOLNE NA TLE POWIATU LEŻAJSKIEGO

Źródło: adres internetowy https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/10/Podkarpackie_-_le%C5%BCajski_county_gminas.png (dostęp: 22.06.2022)

Pod względem fizyczno-geograficznym północna część gminy Grodzisko Dolne należy do mezoregionu Płaskowyż Kolbuszowski (512.48), natomiast południowa część do Pradoliny Podkarpackiej (512.51), które leżą w obrębie jednostki wyższego rzędu - makroregionu Kotlina Sandomierska (512.4-5) (wg Kondrackiego, 2002 r.). Płaskowyż Kolbuszowski posiada krajobraz

równinny o charakterze denudacyjno-peryglacyjnym, posiadającym specyficzny pagórkowaty krajobraz pochodzenia polodowcowego. Jest to kraina rolniczo-leśna.

4.2 SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Powierzchnia administracyjna Gminy Grodzisko Dolne zgodnie za rok 2021 wynosi 78,55 km²¹.

Na dzień 31 XII 2021 roku zamieszkuje ją faktycznie 8011² mieszkańców. Na obszarze gminy Grodzisko Dolne położonych jest 10 miejscowości sołectkich.

TABELA 1 GMINA GRODZISKO DOLNE W UKŁADZIE ADMINISTRACYJNYM (STAN NA 31 XII 2021)

Sołectwa	Ludność	Powierzchnia (ha)
Grodzisko Dolne	1678	1238
Grodzisko Górne	1862	1853
Grodzisko (Miasteczko)	798	707
Grodzisko Nowe	772	738
Wólka Grodziska	729	628
Zmysłówka	564	1498
Chodaczów	568	381
Laszczyń	435	388
Podlesie	345	250
Opaleniska	260	161
Razem	8011	7842

Źródło: Dane UG Grodzisko Dolne

4.3 GOSPODARKA ROLNA

Zgodnie z informacjami z Urzędu Gminy na terenie gminy Grodzisko Dolne znajduje się łącznie 2 988 gospodarstw. Najwięcej gospodarstw – 1 477 charakteryzuje się powierzchnią do 0,9999 ha.

¹ adres internetowy: <https://samorząd.gov.pl/web/gmina-grodzisko-dolne> (dostęp na dzień 22.06.2022)

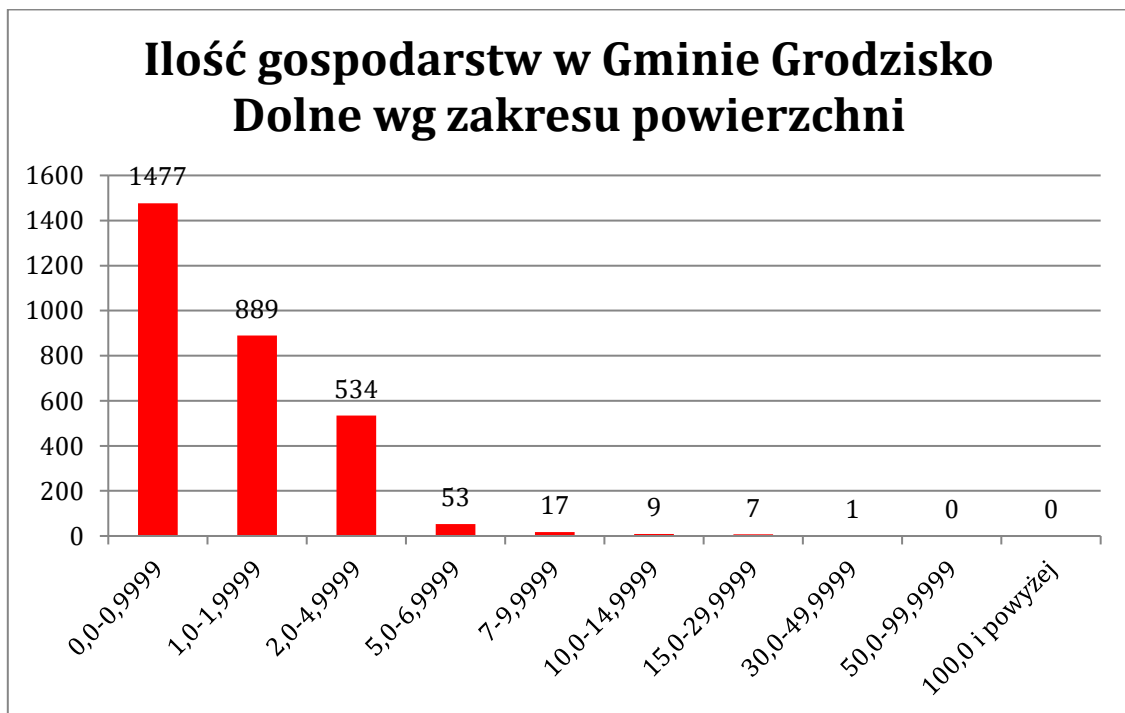
² adres internetowy: <https://samorząd.gov.pl/web/gmina-grodzisko-dolne> (dostęp na dzień 22.06.2022)

TABELA 2 LICZBA GOSPODARSTW WG POWIERZCHNI NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE

Zakres powierzchni [ha]	Ilość gospodarstw [szt.]
0,0-0,9999	1477
1,0-1,9999	889
2,0-4,9999	534
5,0-6,9999	53
7-9,9999	17
10,0-14,9999	9
15,0-29,9999	7
30,0-49,9999	1
50,0-99,9999	-
100,0 i powyżej	-
Razem	2987

Źródło: Urząd Gminy Grodzisko Dolne

Graficznym obrazem danych zawartych w powyższej tabeli jest wykres poniżej.

WYKRES 1 ILOŚĆ GOSPODARSTW W GMINIE GRODZISKO DOLNE WG ZAKRESU POWIERZCHNI

Na terenie gminy Grodzisko Dolne znajdują się gleby w różnych klasach bonitacyjnych.

Bonitacja gleby (z łac. *bonus* = dobry) - ocena jakości gleb pod względem ich wartości użytkowej, uwzględniająca żyzność gleby, stosunki wodne w glebie, stopień kultury gleby i trudność uprawy w powiązaniu z agroklimatem, rzeźbą terenu oraz niektórymi elementami stosunków gospodarczych. W zależności od przyjętej bonitacji wartość tą wyraża się w klasach lub punktach. Przeprowadza się ją w celu zakładania jednolitej ewidencji gruntów, będącej podstawą określenia wymiaru podatku gruntowego, scalania gruntów oraz racjonalnego ich wykorzystania na cele nierolnicze. Uwzględnia się następujące kryteria:

- budowa profilu (typ i podtyp gleby, rodzaj, gatunek, miąższość poziomu próchnicznego i zawartość próchnicy, odczyn i skład chemiczny, właściwości fizyczne, oglejenie),
- stosunki wilgotnościowe, uwarunkowane położeniem w terenie,
- wysokość nad poziomem morza.

W oparciu o te kryteria gleby zalicza się do odpowiednich klas bonitacyjnych. Uzupełniającymi czynnikami bonitacji są właściwości otoczenia profilu glebowego i warunki uprawy. W polskim systemie bonitacji gleby wyróżnia się 8 klas gleb gruntów ornych: I, II, IIIa, IIIb, IVa, IVb, V, VI i 6 klas gleb użytków zielonych: I, II, III, IV, V, VI. W skali kraju gleby orne bardzo dobre i dobre (I-II) o powierzchni 3,7%, (IIIa i IIIb) zajmują 18,0%, średniej jakości (IVa i IVb) – 35,2% oraz słabe i bardzo słabe (V i VI) – 37,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, górskie 5%. W ogólnej powierzchni użytków zielonych kraju klasy najniższe (V i VI) stanowią aż 42,6%.

Poniższy opis dotyczy gleb pod gruntami ornymi.

- Gleby klasy I - *gleby orne najlepsze*. Są to: czarnoziemy, rędziny kredowe, gleby brunatne (tylko te bogate w próchnicę), mady. Są to gleby najbardziej zasobne w składniki pokarmowe, łatwe do uprawy (przewiewne, ciepłe, niezaskorupiające się).
- Gleby klasy II - *gleby orne bardzo dobre*. Mają skład i właściwości podobne jak gleby klasy I, jednak położone są w mniej korzystnych warunkach terenowych, co powoduje, że plony roślin uprawianych na tej klasie gleb, mogą być niższe niż na glebach klasy I.
- Gleby klasy III (a i b) *gleby orne średnio dobre* - Gleby brunatne, gleby bielcowe. W porównaniu do gleb klas I i II, posiadają gorsze właściwości fizyczne i chemiczne. Oznaczają się dużym wahaniami poziomu wody w zależności od opadów atmosferycznych. Na glebach tej klasy można już zaobserwować procesy ich degradacji.
- Gleby klasy IV (a i b) - *gleby orne średnie*. Plony roślin uprawianych na tych glebach są wyraźnie niższe niż na glebach klas wyższych, nawet, gdy utrzymywane są one w dobrej kulturze rolnej. Gleby te są bardzo podatne na wahania poziomu wód gruntowych.

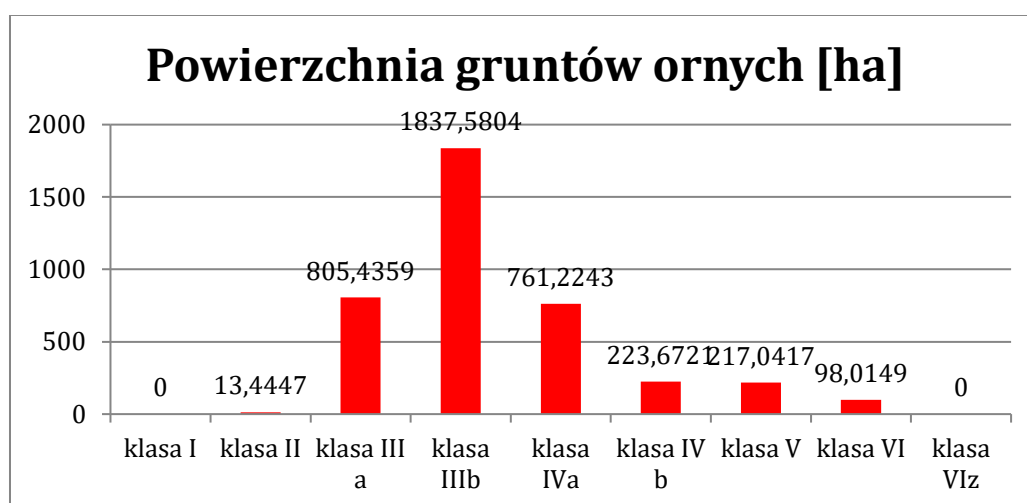
- Gleby klasy V - *gleby orne słabe*. Do tej klasy należą gleby kamieniste lub piaszczyste o niskim poziomie próchnicy. Są ubogie w substancje organiczne. Do tej klasy zaliczamy również gleby orne słabe położone na terenach niezmeliorowanych albo takich, które do melioracji się nie nadają.
- Gleby klasy VI - *gleby orne najłabsze*. W praktyce nadają się tylko do zalesienia. Posiadają bardzo niski poziom próchnicy. Próba uprawy roślin na glebach tej klasy niesie ze sobą duże ryzyko uzyskania bardzo niskich plonów.

Sytuację pod względem klas bonitacyjnych w gminie Grodzisko Dolne przedstawia poniższa tabela oraz wykres. Wynika z nich, że na terenie gminy Grodzisko Dolne największy udział w powierzchni gruntów ornych zajmują grunty orne klasy III b, które stanowią łącznie 46,45 % ogółu gruntów ornych w gminie Grodzisko Dolne. Na terenie gminy Grodzisko Dolne nie występują grunty orne w I, VIz klas bonitacji.

TABELA 3 POWIERZCHNIA GRUNTÓW ORNYCH W GMINIE GRODZISKO DOLNE WG KLAS BONITACJI

Klasa bonitacji	Powierzchnia gruntów ornych [ha]
klasa I	0
klasa II	13,4447
klasa III a	805,4359
klasa IIIb	1 837,5804
klasa IVa	761,2243
klasa IV b	223,6721
klasa V	217,0417
klasa VI	98,0149
klasa VIz	0
Razem	3 956,414

Źródło: Urząd Gminy Grodzisko Dolne

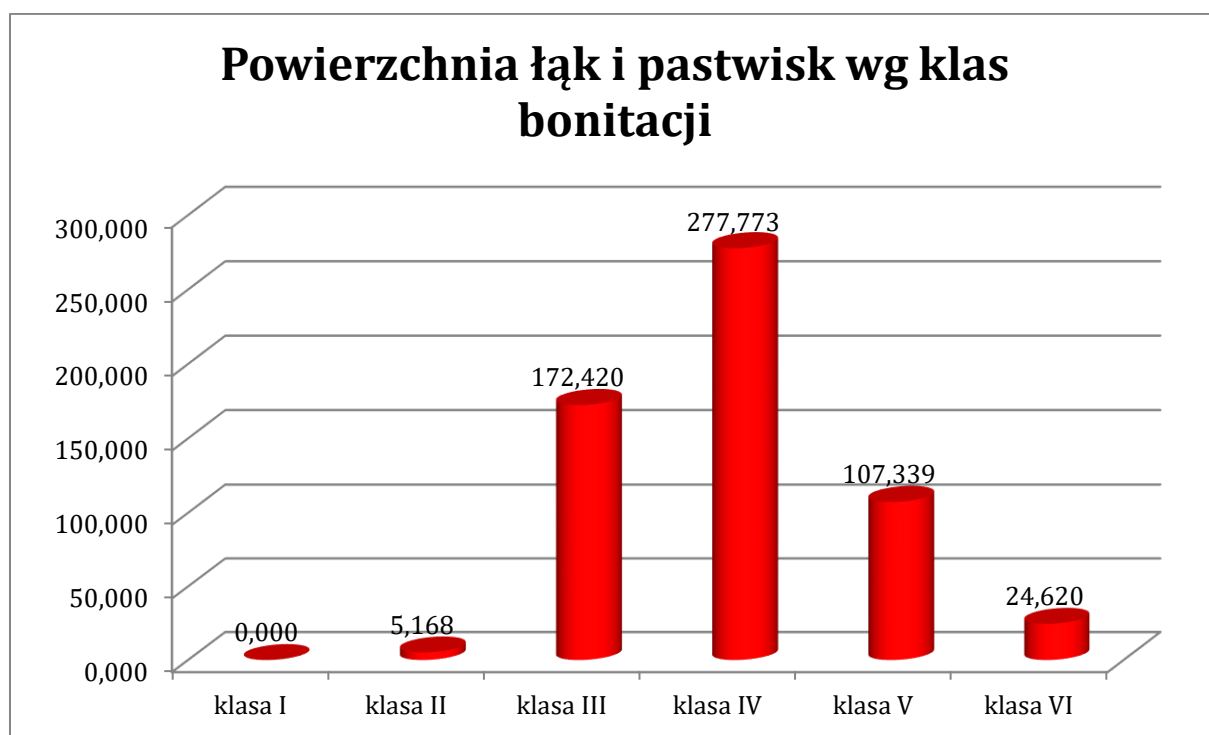
WYKRES 2 POWIERZCHNIA GRUNTÓW ORNYCH WG KLAS BONITACJI [HA]

Łąki i pastwiska na terenie gminy Grodzisko Dolne występują w każdej klasie bonitacji. Największy udział w powierzchni łąk i pastwisk zajmuje klasa IV 47,30%

TABELA 4 KLASY BONITACJI ŁĄK I PASTWISK NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE

Klasa bonitacji	Łąki i pastwiska [ha]
klasa I	0,000
klasa II	5,168
klasa III	172,420
klasa IV	277,773
klasa V	107,339
klasa VI	24,620
Razem	587,320

Źródło: Urząd Gminy Grodzisko Dolne

WYKRES 3 KLASY BONITACJI ŁĄK I PASTWISK NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE

Zagrożenia dla środowiska związane z rolnictwem

Produkcja rolna w gospodarstwie rolnym odbywa się w oparciu o naturalne zasoby środowiska, na które składają się: gleba, woda, powietrze i krajobraz z jego bioróżnorodnością. Degradacja środowiska naturalnego w wyniku działania zespołu ujemnych zjawisk spowodowanych przez rolnictwo przejawia się, zatem poprzez wpływ na:

1. Jakość gleby:
 - a. Ryzyko erozji wietrznej, wodnej,
 - b. Pogorszenie właściwości fizycznych na skutek uprawy mechanicznej,
 - c. Spadek zawartości próchnicy,
 - d. Ryzyko zakwaszenia i zasolenia,
 - e. Ryzyko skażenia środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi,
2. Jakość wody:
 - a. Zanieczyszczenie N
 - b. Zanieczyszczenie P
3. Jakość powietrza:
 - a. Emisje do atmosfery gazów cieplarnianych,
 - b. Zachowanie bioróżnorodności krajobrazu wiejskiego.

4.4 LASY

Lasy spełniają bardzo różnorodne funkcje w sposób naturalny, którymi są:

- 1) funkcje ekologiczne (ochronne) – las kształtuje klimat globalny i lokalny, ma wpływ na skład atmosfery, reguluje obieg wody w przyrodzie, przeciwdziała powodziom, lawinom i osuwiskom, chroni glebę przed erozją i krajobraz przed stepowaniem, tworzy warunki do zachowania gatunków i ekosystemów, zachowując różnorodność i złożoność krajobrazu,
- 2) funkcje produkcyjne – polegające na materialnych świadczeniach lasu:
 - a) produkcji drewna z zachowaniem odnawialności,
 - b) produkcji innych użytków głównych: materiał rozmnożeniowy, sadzonki, nawozy organiczne, szczepionki grzybowe
- 3) produkcja użytków ubocznych – pożytki naturalne niedrzewne: tuszy zwierzyny łownej, grzyby, owoce leśne, zioła, inne części runa leśnego, igliwie, stroisz, żywica, kora, choinki
- 4) funkcje społeczne – które służą kształtowaniu korzystnych warunków zdrowotnych i rekreacyjnych dla społeczeństwa. Poza tym las staje się miejscem pracy dla wielu ludzi. Gospodarka leśna stymuluje także zatrudnienie w innych sektorach gospodarki np. w przemyśle drzewnym, celulozowo – papierniczym, meblarskim, a w mniejszym stopniu w energetycznym.

Lasy mają istotne znaczenie gospodarcze i są kluczowym elementem bezpieczeństwa ekologicznego oraz mają szczególne znaczenie w ochronie środowiska naturalnego.

Lasy spełniają znaczną rolę w likwidowaniu zanieczyszczeń środowiska naturalnego. Absorpcja pyłów wynosi w nich 30-50 % (1 ha buczyn pochłania średnio 70 ton pyłów), a także następuje absorpcja substancji gazowych (np. w olszynach do 85 % azotanów, fluoru i dwutlenku siarki). Ważnym

elementem jest tłumienie fal akustycznych (w łągach na odległość 100 m od źródła dźwięku) wynosi od 70-90%.

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy na dzień 31 grudnia w roku 2020 r. wynosi 2 011,32 ha³. Średnia lesistość gminy w roku 2020 wynosi 25,6%⁴. W porównaniu lesistość województwa podkarpackiego w tym samym roku wyniosła 38,2 %⁵, a lesistość powiatu leżajskiego 31,9%⁶. Gmina Grodziska Dolne charakteryzuje się, więc niższą lesistością niż powiat leżajski i województwo podkarpackie.

Największa część lasów należy do Skarbu Państwa – 63,14%, lasy prywatne natomiast stanowią 34,58% ogółu lasów na terenie gminy Grodzisko Dolne, sama Gmina Grodzisko Dolne jest właścicielem 2,28% ogólnej powierzchni lasów.

TABELA 5 STRUKTURA WŁASNOŚCI LASÓW NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE W ROKU 2021

Powierzchnia lasów ogółem [ha]	2 014,79	100,00%
Powierzchnia lasów będących własnością Skarbu Państwa [ha]	1 272,09	63,14%
Powierzchnia lasów będących własnością gminy [ha]	46	2,28%
Powierzchnia lasów prywatnych [ha]	696,7	34,58%

Adres internetowy: bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica (dostęp na dzień 27.07.2022)

4.5 TURYSTYKA

Gmina Grodzisko Dolne nie należy do gmin turystycznych. Zgodnie z danymi GUS na jej terenie nie są oferowane zarejestrowane miejsca noclegowe.

Zgodnie z wykazem zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (księga A) stan na 30 czerwca 2022 roku prowadzonym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa na terenie gminy Grodzisko Dolne znajduje się w⁷:

Grodzisku Dolnym

³ adres internetowy: http://swaid.stat.gov.pl/Lesnictwo_dashboards/Raporty_predefiniowane/RAP_DBD_LES_1.aspx (dostęp na dzień 22.06.2022)

⁴ adres internetowy: http://swaid.stat.gov.pl/Lesnictwo_dashboards/Raporty_predefiniowane/RAP_DBD_LES_1.aspx (dostęp na dzień 22.06.2022)

⁵ adres internetowy: http://swaid.stat.gov.pl/Lesnictwo_dashboards/Raporty_predefiniowane/RAP_DBD_LES_1.aspx (dostęp na dzień 22.06.2022)

⁶ adres internetowy: http://swaid.stat.gov.pl/Lesnictwo_dashboards/Raporty_predefiniowane/RAP_DBD_LES_1.aspx (dostęp na dzień 22.06.2022)

⁷ adres internetowy: <https://nid.pl/wp-content/uploads/2022/07/PDK-rej.pdf> (dostęp: 03.08.2022)

- kościół par. pw. św. Barbary, XVIII, 1857-1867, XX, nr rej.: A-545 z 18.10.1994 - dzwonnica, poł. XIX, nr rej.: j.w.
- cmentarz kościelny, nr rej.: j.w.
- ogrodzenie z 3 bramami, mur.-met., k. XVIII, nr rej.: j.w.
- plebania „stara”, k. XVIII, 4 ćw. XIX, nr rej.: A-419 z 21.05.2010
- spichlerz plebański, drewn., 1876, nr rej.: j.w.
- park dworski, XIX nr rej.: A-1072 z 28.01.1981 i z 16.09.2015.

Chodaczowie

- strażnica kolejowa „Tryńcza”, z murem kamiennym, 1904-05, nr rej.: A-1338 z 21.10.2016
- most kolejowy na rz. Wisłok, kratownicowy, 1899, 1904-05, nr rej.: A-1338 z 23.07.2015 decyzja UCHYLONA → MKiDN z 16.11.2015

Na terenie Gminy Grodzisko Dolne znajdują się również zabytki archeologiczne (tabela poniżej).

TABELA 6 REJESTR ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE (KSIĘGA C) STAN NA 20 LIPCA 2022

INSPIRE ID	Forma ochrony	Dokładność położenia	Nazwa	Obszar AZP ⁸	Nr stanowiska obszar	Chronologia	Funkcja	Wykaz dokumentów	Data wpisu	Miejscowość
PL.1.9.ZIPOZ.NID_A_18_AR.24 80	rejestr zabytków	dokładny	Chodaczów, st. 2	101-81	2	epoka brązu	cmentarzysko	A-565 z 1970-04-30	1970-04-30	Chodaczów
PL.1.9.ZIPOZ.NID_A_18_AR.24 76	rejestr zabytków	niepewny	Grodzisko Dolne, st. 1	101-81	4	epoka brązu	cmentarzysko	A-447 z 1968-12-23	1968-12-23	Grodzisko Dolne
PL.1.9.ZIPOZ.NID_A_18_AR.24 83	rejestr zabytków	dokładny	Grodzisko Dolne, st. 10	100-80	1	średniowiecze	grodzisko	A-893 z 1991-04-15	1991-04-15	Grodzisko Dolne
PL.1.9.ZIPOZ.NID_A_18_AR.24 78	rejestr zabytków	przybliżony	Grodzisko Dolne, st. 3	101-81	6	epoka żelaza	osada	A-446 z 1968-12-23	1968-12-23	Grodzisko Dolne

adres internetowy: <https://dane.gov.pl/pl/dataset/210> (dostęp: 03.08.2022)

⁸ AZP Archeologiczne Zdjęcie Polski. Program badawczy rozpoczęty w 1978 roku, polegający na metodycznym ewidencjonowaniu stanowisk archeologicznych na terenie Polski metodą badań powierzchniowych. Obszar kraju został podzielony na obszary w kształcie prostokąta, o powierzchni 37,5 km² każdy.

4.6 PRZEMYSŁ

Na terenie Gminy Grodzisko Dolne brak jest dużych zakładów przemysłowych, które stwarzałyby nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, albo też zakładów, których awaria w pracy byłaby powodem katastrofy ekologicznej.

TABELA 7 PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WG REJESTRU REGON STAN NA ROK 2021
NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE

Lp.	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD		Liczba jednostek gospodarczych
1.	Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7
2.	Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	0
3.	Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	59
4.	Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2
5.	Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1
6.	Sekcja F	Budownictwo	121
7.	Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	88
8.	Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	28
9.	Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	12
10.	Sekcja J	Informacja i komunikacja	10
11.	Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5
12.	Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5
13.	Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	35

Lp.	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD		Liczba jednostek gospodarczych
14.	Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4
15.	Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0
16.	Sekcja P	Edukacja	21
17.	Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	24
18.	Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8
19.	Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	49
20.	Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0

adres internetowy: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica> (dostęp 11.08.2022)

4.7 RYNEK PRACY

Według najnowszych danych dostępnych na dzień 27.07.2022 GUS z roku 2020 na terenie Gminy Grodzisko Dolne liczba pracujących to 492 osoby z czego 313 to kobiety a 179 to mężczyźni. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych wynosi 409 osób w tym 204 osoby to mężczyźni a 205 kobiety. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym to 8,3 %.

4.8 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

TABELA 8 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE

Lp.	Typ instalacji	Ilość instalacji	Moc[kW]
1	np. elektrownia wiatrowa	-	-
2	np. wykorzystująca promieniowanie słoneczne	2 zrealizowane ale jeszcze nie są eksploatowane	0,4
3	np. wykorzystująca energię geotermalną	-	-

Źródło: Urząd Gminy Grodzisko Dolne

**5. REALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY GRODZISKO DOLNE NA LATA 2014-2017 Z
PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2021**

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2014 r.	2017 r.	Zmiana wskaźnika	Tendencja
1.	Długość sieci wodociągowej	km	91,8	93,3	+1,5	😊
2.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osób	7815	7803	-12	😞
3.	Korzystający z wodociągu w % ogółu ludności	%	96,9	96,9	0	😐
4.	Zużycie wody na jednego mieszkańca	m ³ /rok	20,4	22,6	+2,2	😞
5.	Długość sieci kanalizacyjnej	km	90,8	91,2	+0,4	😊
6.	Podłączenia sieci kanalizacyjnej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	sztuk	1312	1411	+99	😊
7.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osób	5976	6154	+178	😊
8.	Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności	%	54,8	56,6	+1,8	😊
9.	Zbiorniki bezodpływowe	sztuk	440	415	-35	😊
10.	Odpady komunalne zmieszane odpady zebrane w ciągu roku ogółem	ton	455,16	604,78	+149,62	😊
11.	Wskaźnik lesistości	%	25,1	25,1	0	😐
12.	Powierzchnia gruntów leśnych (w tym lasów)	ha	2015,92	2015,93	+0,01	😊
13.	Powierzchnia lasów	ha	1973,94	1973,76	0	😞
14.	Pomniki przyrody	szt.	4	4	0	😐

adres internetowy: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> (dostęp na 26.08.2022)

Oceniając stopień realizacji celów założonych w Programie należy posłużyć się mierzalnymi wskaźnikami. Źródłem wartości wskaźników monitoringu GUS. Zapewnia to porównywalność danych w kolejnych latach.

Na 14 rozpatrywanych wskaźników 8 wykazało tendencję pozytywną, 3 negatywną a 3 wskaźniki nie zmieniło się.

😊 - tendencja pozytywna

😞 - tendencja negatywna

😐 - brak zmiany

6. OCENA STANU ŚRODOWISKA

6.1 OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

Na poziom stężeń zanieczyszczeń w powietrzu mają wpływ wielkość napływowej i lokalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, warunki klimatyczne i topografia terenu. Głównymi źródłami zanieczyszczeń do atmosfery na terenie Gminy Grodzisko Dolne są rozproszone źródła emisji z sektora komunalno – bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów na drogach występujących na terenie Gminy Grodzisko Dolne. Substancjami zanieczyszczającymi, mającymi największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzącymi z procesów spalania energetycznego są: tlenki azotu (NO-NO₂), dwutlenek siarki (SO₂), tlenek węgla, (CO) i pyły. Od środków transportu największy udział w emisji mają: tlenek węgla, (CO), tlenki azotu (NO-NO₂) i benzen (C₆H₆).

Na terenie województwa podkarpackiego wydzielono 2 strefy, dla których dokonuje się oceny jakości powietrza: miasto Rzeszów i strefę podkarpacką. Gmina Grodzisko Dolne jest zaliczane do strefy podkarpackiej.

TABELA 9 KLASYFIKACJA STREFY PODKARPACKIEJ Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW OKREŚLONYCH W CELU OCHRONY ZDROWIA DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA ZA ROK 2021

Lp.	Nazwa zanieczyszczenia	Klasa strefy
1.	Dwutlenek azotu NO ₂	A
2.	Dwutlenek siarki SO ₂	A
3.	Tlenek węgla CO	A
4.	Benzen C ₆ H ₆	A
5.	Pył PM10	C
6.	Pył PM2,5 faza I	A
	Pył PM2,5 faza II	C1
7.	Benzo(a)piren BaP	C
8.	Arsen As	A
9.	Kadm Cd	A
10.	Nikiel Ni	A
11.	Ołów Pb	A
12.	Ozon O ₃	A

Lp.	Nazwa zanieczyszczenia	Klasa strefy
		D2

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podkarpackim raport wojewódzki za rok 2021, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska

Oznaczenie klas przyjęto wg instrukcji GIOŚ:

- **A** – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych,
- **A1** – oznaczenie strefy pod kątem pyłu zawieszonego PM_{2,5}, w przypadku osiągnięcia poziomu określonego dla fazy II tj. 20 µg/m³,
- **C1** – oznaczenie strefy pod kątem pyłu zawieszonego PM_{2,5} w przypadku braku osiągnięcia poziomu określonego dla fazy II tj. 20 20 µg/m³,
- **C** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe,
- **D1** – jeżeli stężenie zanieczyszczeń ozonem troposferycznym na terenie strefy nie przekracza poziomu celu długoterminowego,
- **D2** – jeżeli stężenie zanieczyszczeń ozonem troposferycznym na terenie strefy przekracza poziom celu długoterminowego.

TABELA 10 KLASYFIKACJA STREFY PODKARPACKEJ ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ROŚLIN ROK 2021

Lp.	Nazwa substancji	Klasa strefy
1.	SO ₂	A
2.	NO _x	A
3.	O ₃	A ¹

¹ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

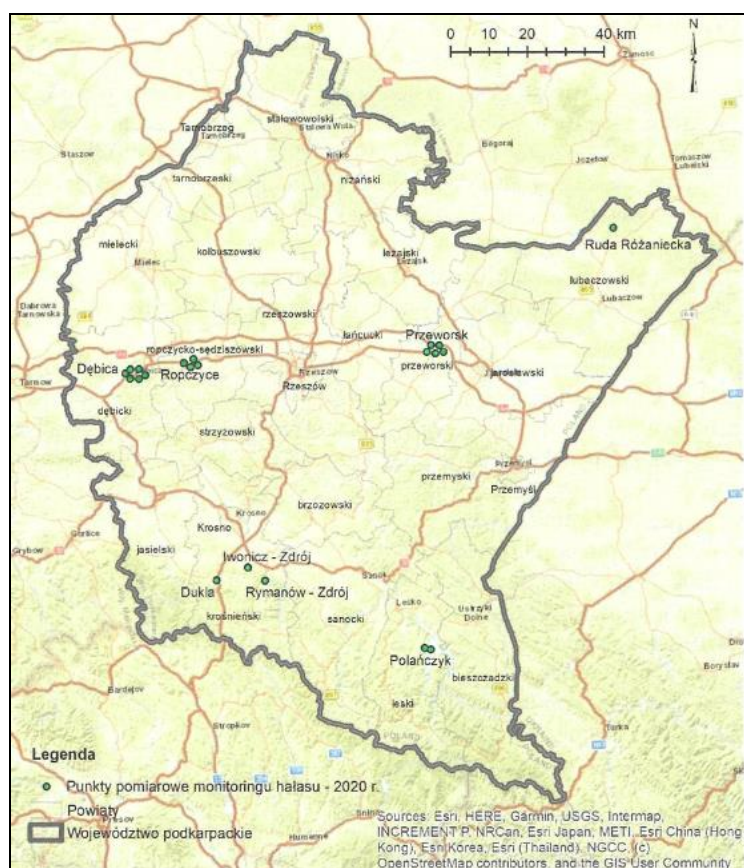
Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podkarpackim raport wojewódzki za rok 2021, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska

Niska emisja, pochodząca głównie z lokalnych kotłowni i gospodarstw indywidualnych stanowi lokalnie poważny problem. Źródła niskiej emisji są bardzo rozproszone. Charakteryzują się także sezonowością – wyraźnie wzrastają w sezonie grzewczym zaś w lecie ich znaczenie jest niewielkie.

6.2 ZAGROŻENIA HAŁASEM

Największe zagrożenie środowiska hałasem powoduje zazwyczaj przemysł i komunikacja. Pewne lokalne uciążliwości w tym zakresie mogą wynikać z funkcjonowania istniejących zakładów przemysłowych oraz usługowych. W takich przypadkach należy przestrzegać zasady, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne granice natężenia nie mogą sięgać poza obręb działki, na której są wytwarzane.

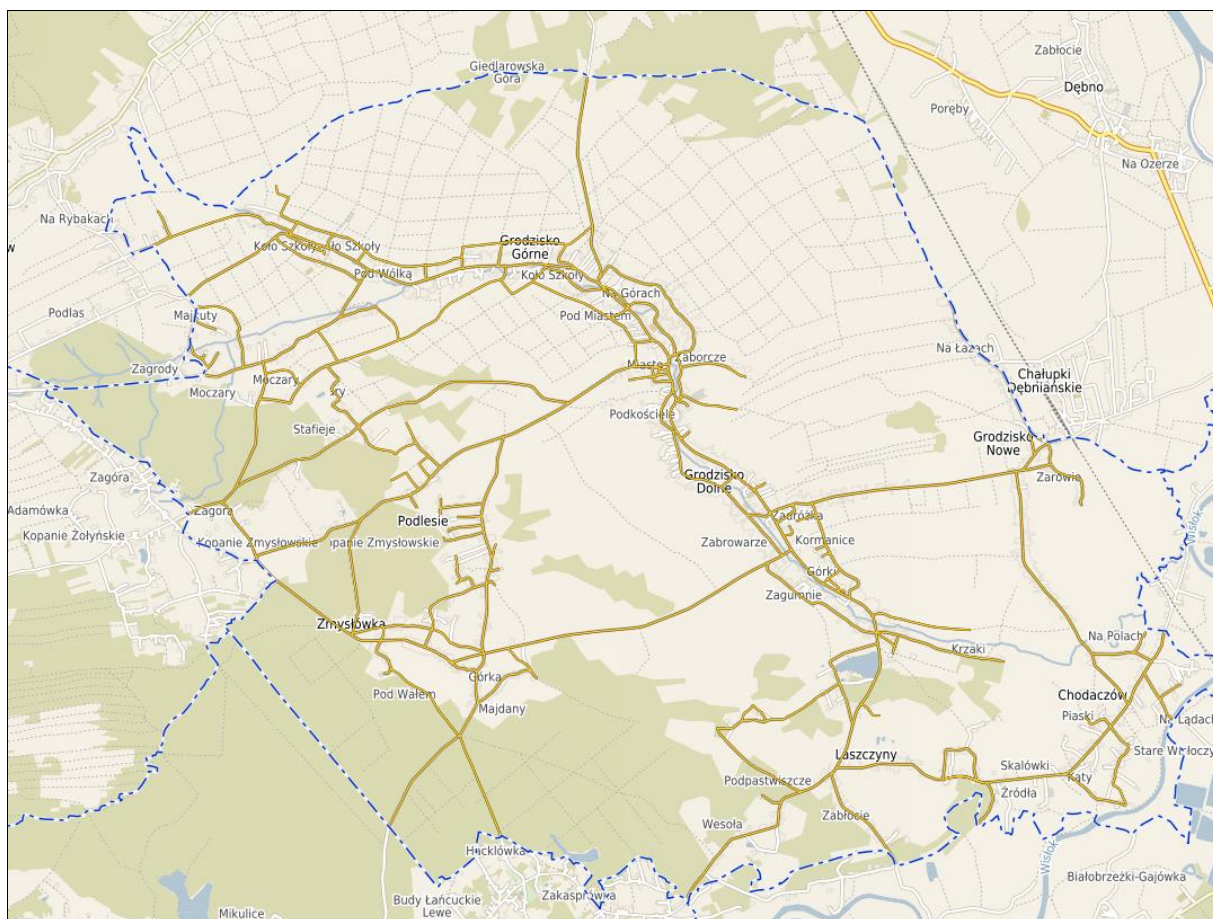
Hałas komunikacyjny - wraz ze wzrostem natężenia ruchu obserwuje się coroczny przyrost poziomów hałasu komunikacyjnego. W celu ograniczenia uciążliwości wynikających z nadmiernego hałasu komunikacyjnego należy dążyć min., utrzymania dobrej nawierzchni dróg i ulic, dobrej organizacji ruchu itp. Na terenie Gminy Grodzisko Dolne zgodnie z Oceną stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podkarpackiego⁹ opracowanym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Rzeszowie w roku 2020 nie dokonywano pomiaru hałasu.

MAPA 2 OBSZARY OBJĘTE POMIARAMI POZIOMU HAŁASU W 2020 ROKU W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM

⁹ adres internetowy:

https://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/monitoring_halasu/stan_srodowiska/Ocena_stanu_akustycznego_podkarpackie_2020.pdf (dostęp na: 11.08.2022)

MAPA 3 SIĘĆ DRÓG NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE

adres internetowy: <https://grodziskodolne.e-mapa.net/> (dostęp na 11.08.2022)

Stan dróg jest średni. Władze gminy systematycznie pozyskują środki na budowę i modernizację dróg. Transport drogowy jest zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego, atmosferycznego i akustycznego. Dodatkowo w następstwie katastrofy drogowej istnieje realne zagrożenie skażenia ludności i środowiska wokół wymienionych tras przewozu. Zagrożenie dla ludności gminy stwarzają również stacje i dystrybutory paliw płynnych.

6.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Zgodnie z art. 123 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska, oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, a Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne od zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono z naturalnych źródeł takich jak Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Dodatkowo w środowisku występują sztuczne pola elektromagnetyczne, które związane są z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie, a jego najważniejszymi źródłami są:

- ✓ stacje bazowe telefonii komórkowej,
- ✓ stacje i linie energetyczne,
- ✓ nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB – radio i radiostacje amatorskie,
- ✓ wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji,
- ✓ urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Ciągły rozwój techniki powoduje znaczny wzrost ilości nadajników radiowo – telewizyjnych oraz stacji bazowych telefonii komórkowej.

Na terenie Gminy Grodzisko Dolne znajdują się:

- 2 stacje telefonii komórkowej zlokalizowane na wodociągowym zbiorniku wieżowym w miejscowości Grodzisko Górne,
- 1 stacja telefonii komórkowej na nadajniku wieżowym w miejscowości Grodzisko Dolne,
- 1 stacja telefonii komórkowej zlokalizowana na wodociągowym zbiorniku wieżowym w miejscowości Zmysłówka.

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe, powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców - w każdym mieście.

- **W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej, dla czteroletniego cyklu pomiarowego.**

Zgodnie z powyższymi zasadami na terenie gminy wiejskiej Grodzisko Dolne znajduje się jeden punkt monitoringu badawczego:

Miejscowość: Grodzisko Dolne 249

Nazwa punktu pomiarowego: R_2021_GW_11

Kategoria obszaru: gminy wiejskie

Współrzędne punktu pomiarowego: 22,448419; 50171617

Data pomiaru: 2021.07.26

Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]: 0,55

Niepewność pomiaru [V/m]: 0,33

Stwierdzenie zgodności:

- Wartość maksymalna (E max) [V/m]: 0,82
- Niepewność pomiaru [V/m]: 0,49

Wartość wskaźnika poziomu emisji pól elektromagnetycznych WME (z obliczeń) 0,05

Średnia dla kategorii obszaru [V/m]: 0,3960519

Obecnie obowiązujące poziomy dopuszczalne, według Rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wynoszą dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m. Wartość wskaźnika poziomu emisji pól elektromagnetycznych WME znajduje się więc w normie.

6.4 GOSPODAROWANIE WODAMI

6.4.1 WODY POWIERZCHNIOWE

Główną rzeką gminy jest potok Leszczynka wraz z dopływami, będący lewobrzeżnym dopływem rzeki Wisłok (lewobrzeżny dopływ Sanu), która przepływa w południowej części gminy (teren sołectwa Chodaczów). Potok Leszczynka przepływa przez teren całej gminy z kierunku północnego zachodu na południowy wschód i wpada do rzeki Wisłok poza terenem gminy Grodzisko Dolne. Długość potoku Leszczynka wynosi 16,3 km. Na odcinku 12,6 km potok został uregulowany. Ponadto na terenie gminy jest około 35 km otwartych rowów melioracyjnych założonych w różnych okresach.

Rzeka Wisłok na odcinku przepływu przez tereny gminy Grodzisko Dolne ma charakter doliny z licznymi meandrami. Wysokie stany występują w okresie wiosennym i letnim, spowodowane są one roztopami (wiosna) i intensywnymi opadami letnimi przypadającymi na miesiące czerwiec i lipiec. Minimalne stany wód przypadają na miesiące wrzesień i październik. W okresie wysokich stanów wody Wisłoka występują z koryta i zalewają część swej doliny.

Na terenie gminy zlokalizowane są 3 zbiorniki retencyjne:

- „Czyste” w Grodzisku Dolnym o powierzchni 9,88 ha i pojemności 100,6 tys. m³, zasilany z rowu melioracyjnego. Zbiornik pełni funkcję retencyjno-rekreacyjną.
- „Grodzisko Górne” o powierzchni 0,55 ha i pojemności 5 tys. m³, usytuowany na potoku Leszczynka w Grodzisku Górnym.
- „Wólka Grodziska” - o powierzchni 0,41 ha i pojemności 3,70 tys. m³, usytuowany na potoku Leszczynka. Zbiornik znajduje się w miejscowości Wólka Grodziska.

Ponadto na terenie gminy występuje ponad 20 oczek polodowcowych (jeziorek) częściowo zamulonych.

Zbiorniki małej retencji są niezbędne dla utrzymania poziomu wód gruntowych, stanowią również źródło zasilania wód podziemnych. Łagodzą skutki ekstremalnych zjawisk takich jak susza, czy powódź. Są również wykorzystywane dla celów rekreacyjnych, podnoszą atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną terenów przyległych, mogą być także wykorzystane dla celów energetycznych. Zbiorniki retencyjne wzbogacą bioróżnorodność przez renaturalizację i rehabilitację ekosystemów. Wpłyną wydatnie na poprawę bilansu wodnego.

Uwzględniając podział Polski na regiony wodne omawiany teren należy do zlewni rzeki Wisły.

TABELA 11 JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH ZANAJDUJĄCE SIĘ NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE

Lp.	nr JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Scalona część wód powierzchniowych (SCWP)	Typ JCWP
		Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP		
1.	640	PLRW2000172267992	Dopł. w Budach Łańcuckich	GW0822	Potok nizinny piaszczysty (17)
2.	530	PLRW20001622692	Leszczyńska	GW0822	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)
3.	642	PLRW20001722714	Dopł. spod Chałupek Dębnińskich	GW0828	Potok nizinny piaszczysty (17)
4.	644	PLRW200017227189	Błotnia	GW0828	Potok nizinny piaszczysty (17)
5.	639	PLRW200017226792	Dopływ ze Stawów Korniaktowskich	GW0822	Potok nizinny piaszczysty (17)
6.	1767	PLRW20001922699	Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia	GW0822	Rzeka nizinna piaszczysto- gliniasta (19)

TABELA 12 KLASYFIKACJA ELEMENTÓW BIOLOGICZNYCH I ELEMENTÓW FIZYKOCHEMICZNYCH WÓD POWIERZCHNIOWYCH W ROKU 2020 NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE

Nazwa JCWP (Jednolitej Części Wód Powierzchniowych)	Nazwa reprezentatywnego punktu pomiarowo-kontrolnego	Status JCWP	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych
Leszczyńska	Leszczyńska - Chodaczów	SZCZW	4	>2
Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia	Wisłok - Tryńcza	SZCZW	3	>2

<http://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-wod> Klasyfikacja wskaźników jakości jednolitych części wód przejściowych i wód przybrzeżnych w roku 2020 (dostęp: 14.07.2022)

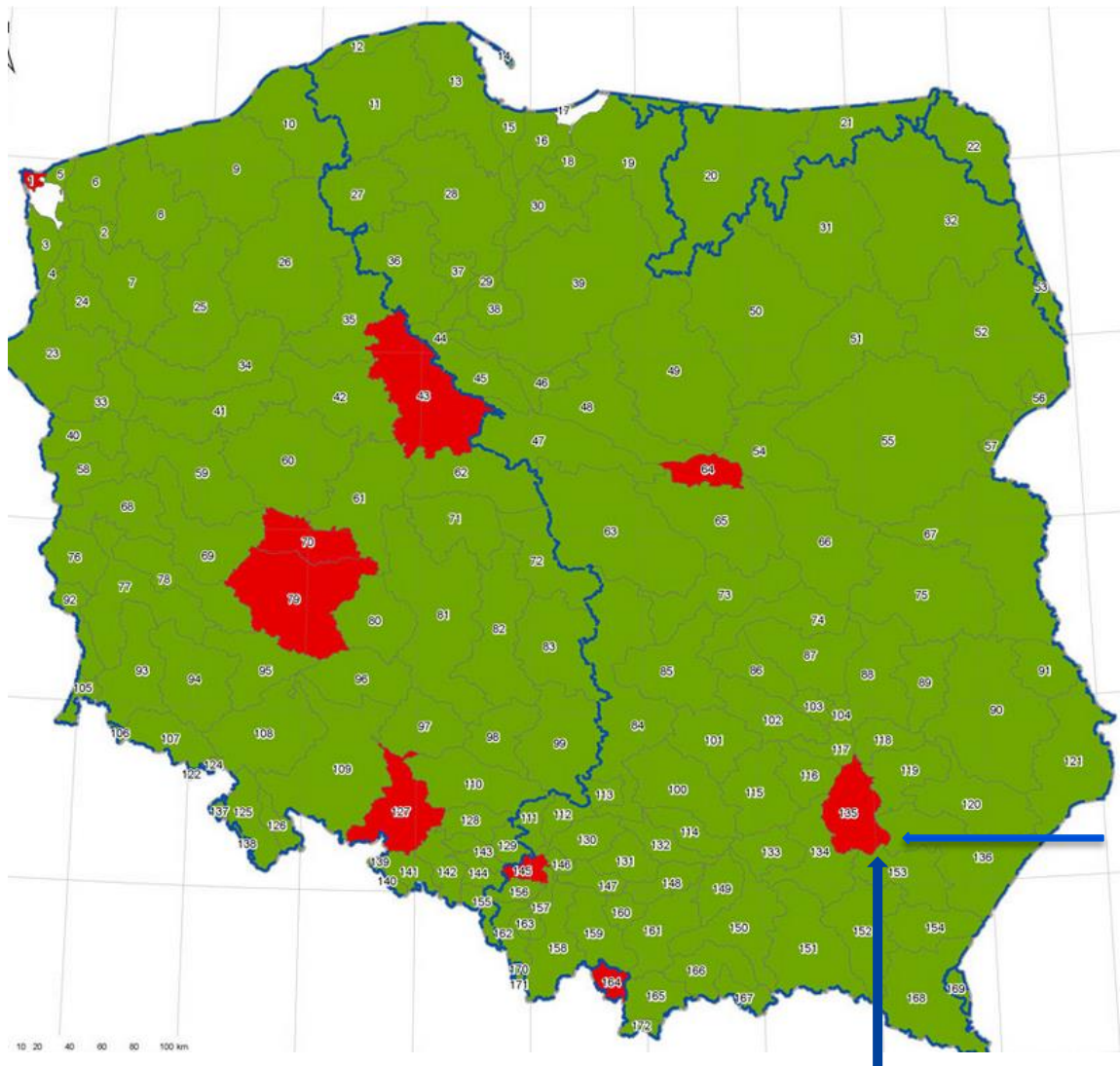
SZCZW- silnie zmieniona część wód

W roku 2020 nie została dokonana klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód.

Zgodnie z podziałem na 172, a także mającym wejść w grudniu 2022 roku podziałem na 174 jednolite części wód podziemnych Gmina Grodzisko Dolne leży w obrębie JCWPd nr 136 oraz nr 153. Miejscowość sołectwa Grodzisko Nowe jest położona na terenie JCWPd nr 136, natomiast pozostałe miejscowości sołectwa Gminy Grodzisko Dolne znajdują się w obrębie JCWPd 153.

Stan środowiskowy wód podziemnych w Polsce przedstawiany jest za pomocą trzech wskaźników: jakości chemicznej, stanu zasobów oraz położenia zwierciadła wody:

- **Wskaźnik jakości chemicznej** wód podziemnych ilustruje wyniki oceny stanu chemicznego wód podziemnych wykonanej na podstawie monitoringu chemicznego Państwowego Monitoringu Środowiska. Wyrażany jest w procentach powierzchni kraju, gdzie jakość wód podziemnych spełnia wymogi kryteriów środowiskowych składu chemicznego, tzn. stan chemiczny wód podziemnych nie przekracza stężeń progowych dobrego stanu wód podziemnych. Wartość wskaźnika jest aktualizowana raz w roku, z rocznym opóźnieniem. **Zarówno stan chemiczny JCWPd 136 jak i 153 został oceniony jako dobry wg danych za rok 2019.**
- **Wskaźnik stanu zasobów** wód podziemnych ilustruje wyniki oceny zasobów wód podziemnych wykonanej na podstawie analizy zasobów wód podziemnych dostępnych do zagospodarowania oraz wielkości poboru wód. Wyrażany jest w procentach powierzchni kraju, gdzie nie stwierdzono nadmiernego szczypania zasobów wód podziemnych; wartość wskaźnika jest aktualizowana raz w roku, z dwuletnim opóźnieniem. **Gmina Grodzisko Dolne ma stopień szczypania zasobów wód podziemnych <15%.**
- **Wskaźnik położenia zwierciadła wody podziemnej** ilustruje aktualne jego położenie względem stref stanów wód; informuje, w jakim procencie punktów sieci obserwacyjno – badawczej wód podziemnych, w analizowanym okresie czasu, zwierciadło (lub wydajność źródeł) znajdowało się w strefie stanów (wydajności źródeł) wysokich i średnich; wartość wskaźnika jest aktualizowana raz na kwartał. **Gmina Grodzisko Dolne charakteryzuje się w większości strefą stanów średnich.**

Objaśnienia:

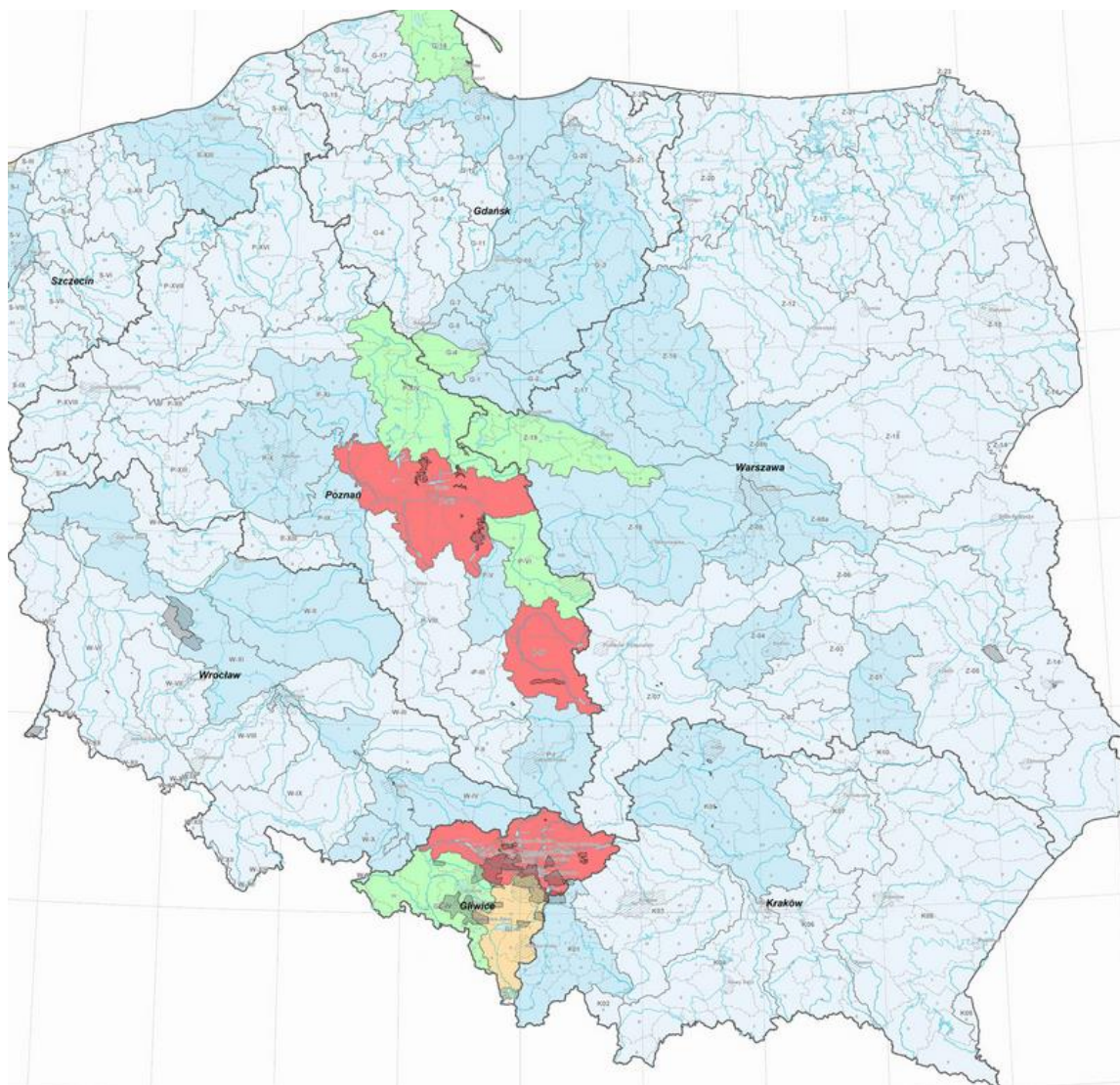
STAN CHEMICZNY JCWPd

- stan dobry – dostateczna wiarygodność oceny
- stan słaby – dostateczna wiarygodność oceny

- granica i numer JCWPd (172)*
- granica dorzecza
- granica państwa **

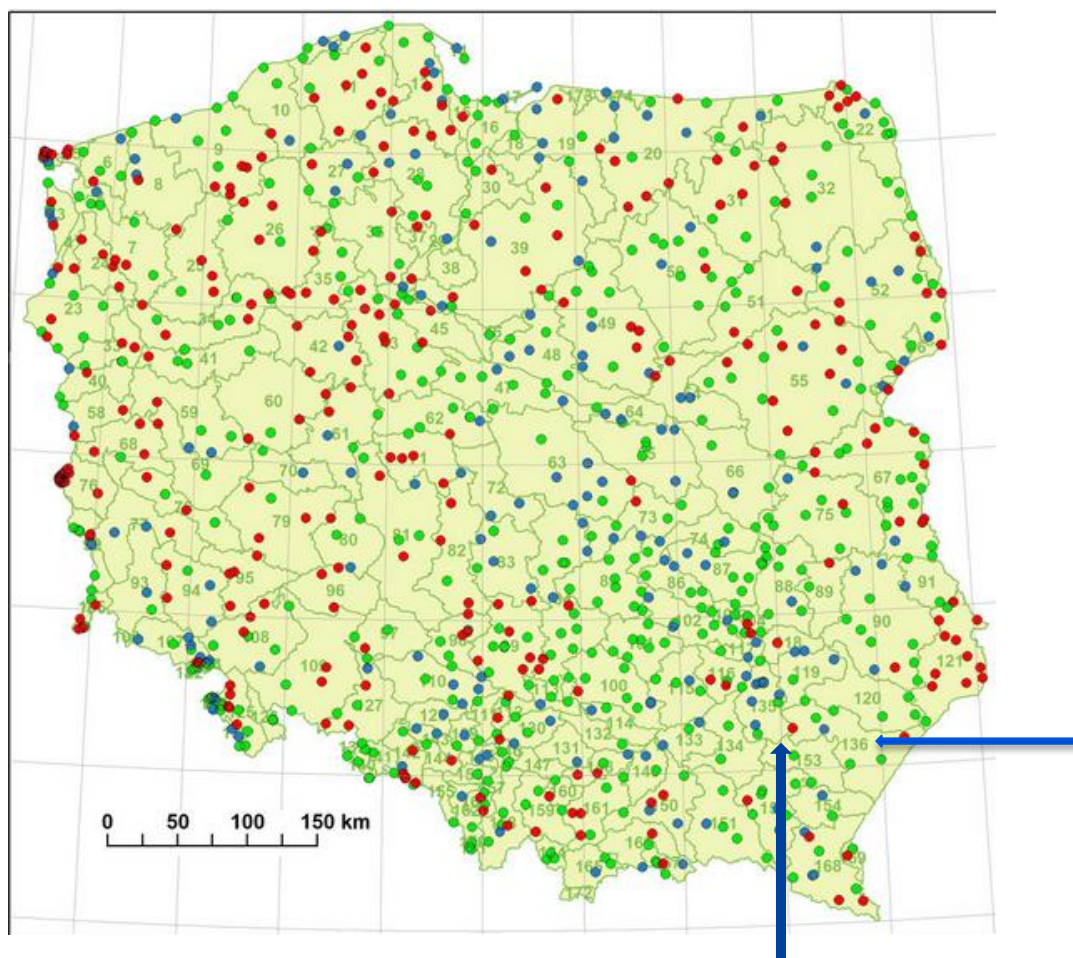
MAPA 4 OCENA STANU CHEMICZNEGO W JCWPd WG DANYCH ZA ROK 2019

adres internetowy: <https://www.pgi.gov.pl/psh/materialy-informacyjne-psh/stan-srodowiskowy-wod-podziemnych.html>
(dostęp:28.07.2022)

MAPA 5 STOPIEŃ WYKORZYSTANIA DOSTĘPNYCH DO ZAGOSPODAROWANIA ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH W POLSCE

Adres internetowy: <https://www.pgi.gov.pl/psh/materialy-informacyjne-psh/stan-srodowiskowy-wod-podziemnych.html>

- punkty badawcze stacji hydrogeologicznych I i II rzędu
- Strefa stanów niskich
- Strefa stanów średnich
- Strefa stanów wysokich
- jednolite części wód podziemnych (172)

Uwaga: na mapce w stacjach hydrogeologicznych spośród wszystkich otworów stacji pokazano otwór ze wskaźnikiem odpowiadającym warunkom z najniższej strefy

MAPA 6 POŁOŻENIE ŚREDNIEGO POZIOMU WÓD PODZIEMNYCH W II KWARTALE ROKU HYDROLOGICZNEGO 2022 WZGLĘDEM STREF STANÓW

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/materialy-informacyjne-psh/stan-srodowiskowy-wod-podziemnych.html>

Główne zbiorniki wód podziemnych¹⁰ to struktury geologiczne zasobne w wodę, które stanowią lub mogą stanowić w przyszłości strategiczne zasoby wód podziemnych do wykorzystania dla zaopatrzenia ludności i podstawowych gałęzi gospodarki wymagających wody wysokiej jakości. Zgodnie z umownymi kryteriami wydzielania - ze względu na wysoką jakość wód, zasobność i potencjalną produktywność - GZWP stanowią najcenniejsze fragmenty jednostek hydrostrukturalnych i systemów wodonośnych. Wymagają one szczególnej ochrony w zakresie stanu

¹⁰ adres internetowy: <https://www.pgi.gov.pl/psh/psh-2/ochrona-wod-podziemnych.html> dostęp na dzień 03.08.2022

chemicznego i ilościowego wód podziemnych oraz kontroli zarządzania zasobami, z zachowaniem priorytetu dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia i zaspokojenia niezbędnych potrzeb gospodarczych.

Główne zbiorniki wód podziemnych muszą spełniać następujące wymagania:

- wydajność potencjalna otworu studziennego powyżej 70 m³/godz.,
- wydajność ujęcia powyżej 10 000 m³/dobę, przewodność powyżej 10 m²/godz. (240 m²/dobę),
- woda nadaje się do zaopatrzenia ludności w stanie surowym lub po jej ewentualnym prostym uzdatnieniu przy pomocy stosowanych obecnie i uzasadnionych ekonomicznie technologii.

W obszarach deficytowych kryteria ilościowe mogą być niższe, lecz wyróżniające zbiornik o znaczeniu praktycznym na tle ogólnie mniej korzystnych warunków hydrogeologicznych.

Opis GZWP nr 425 pochodzi z Informatora PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce pod redakcją naukową Józef Mikołajków i Andrzej Sadurski, Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017¹¹. Obszar GZWP nr 425 znajduje się w południowo -- wschodniej Polsce. Obszar zbiornika wynosi 1934 km². Na obszarze GZWP nr 425 użytkowe znaczenie dla zaopatrzenia w wodę pitną i przemysłową ma jedynie czwartorzędowe piętro wodonośne. Występujący tutaj neogeński (mioceński) poziom wodonośny, związany z piaskowcami i piaskami kompleksu iłów krakowieckich. Jest to jednak poziom o niskich parametrach, zarówno ilościowych (mała wydajność), jak i jakościowych (wysoka mineralizacja).

Czwartorzędowy poziom wodonośny występuje prawie na całym terenie, poza wypiętrzonymi stropu miocenu w rejonie Stalowej Woli. W obrębie tego poziomu występuje jednak znaczne zróżnicowanie wodonośności, jak również innych parametrów hydrogeologicznych, co było podstawą wydzielenia głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) nr 425. Warstwa wodonośna jest zbudowana ze żwirów i piasków. Miąższość warstwy wodonośnej na obszarze doliny kopalnej Wisły, tj. w północnej części GZWP nr 425, jest przeważnie w granicach 10–20 m. Natomiast na południe od niej, w centralnych partiach dolin kopalnych dochodzi do 40 m. Poza obszarem dolin kopalnych przeważnie nie przekracza 10 m, a miejscami jej brak. Zwierciadło wody poziomu czwartorzędowego jest przeważnie swobodne, zwłaszcza w dolinie kopalnej Wisły, oraz w centralnych partiach pozostałych dolin kopalnych. Natomiast w partiach peryferyjnych, gdzie występuje przykrycie osadami słabo przepuszczalnymi, spotyka się lokalnie napięte zwierciadło wody, zwłaszcza w południowej części zbiornika. Ustabilizowane zwierciadło wody zalega płytko (na głębokości 1–2 m)

¹¹ adres internetowy: <https://www.pgi.gov.pl/psh/materialy-informacyjne-psh/informatory-psh/4719-informator-psh-2017-gzwp/file.html> (dostęp na dzień 03.08.2022)

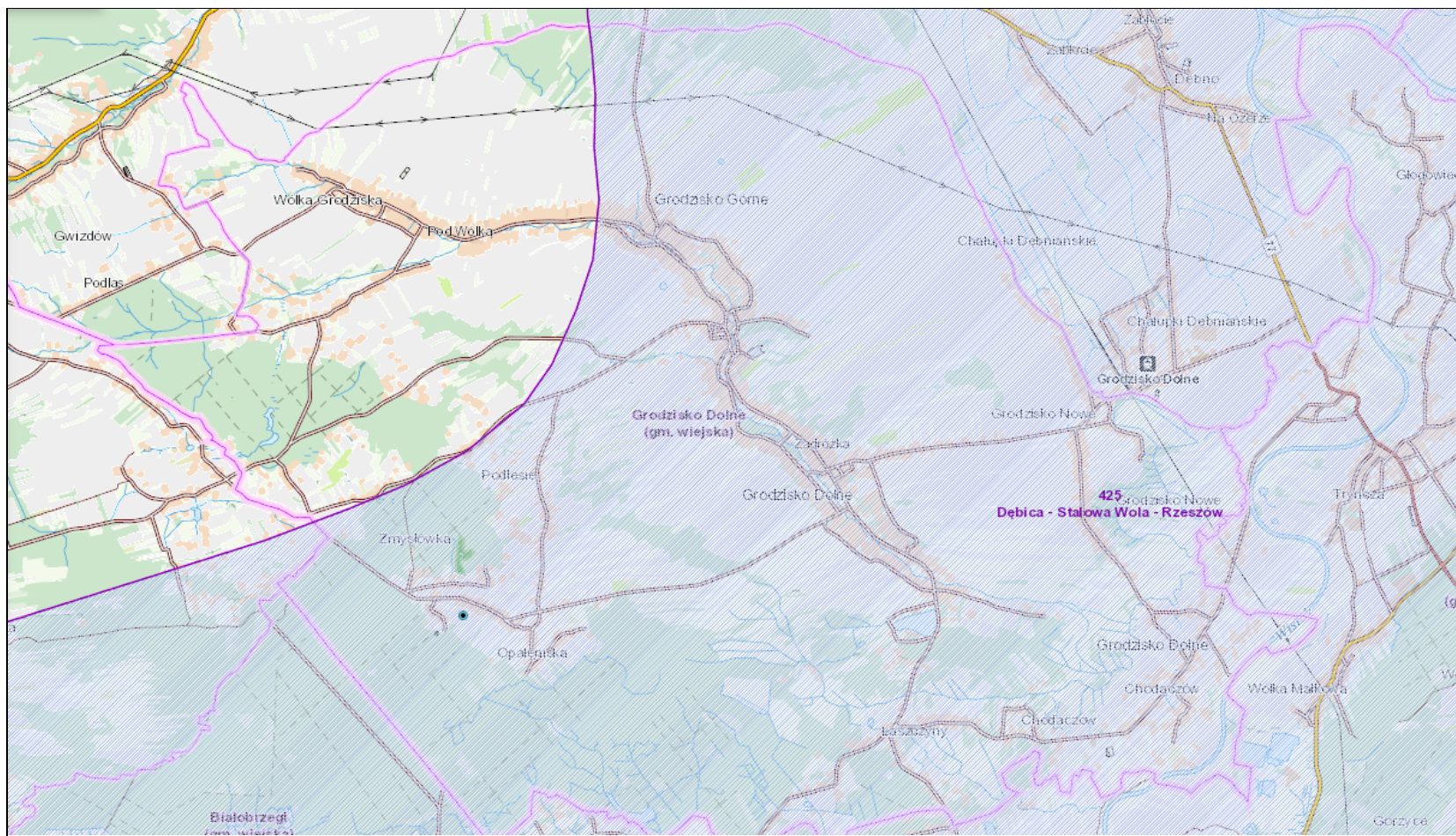
na znacznych obszarach doliny kopalnej Wisły, oraz na głębokości ok. 2–5 m w centralnych partiach innych dolin kopalnych.

Przy weryfikowaniu granic zbiornika uwzględniono stan jakości wód wyłączając z obszaru zbiornika tereny o słabym stanie w dolinie Wisłoki. Na przeważającej części obszaru zbiornika stan wód oceniono jako dobry (klasy I–III); słaby stan wód występuje w części północnej: widły Wisły i Sanu, rejonach: „Jeziórka”, Stalowej Woli i Nowej Sarzyny. Słaby stan jakości wynika z uwarunkowań geogenicznych, a także jest spowodowany czynnikami antropogenicznymi, do których należą obiekty stanowiące potencjalne ogniska zanieczyszczeń (między innymi składowiska odpadów, zakłady przemysłowe, oczyszczalnie ścieków, duże fermy hodowlane i eksploatacja kopalni). Z prowadzoną w przeszłości działalnością zakładów przemysłowych są związane stwierdzone zanieczyszczenia wód podziemnych. Dotyczy to zwłaszcza kopalni siarki (rejon Jeziórka), zakładów metalowych (rejon Nowej Dęby) i zakładów chemicznych (rejon Nowej Sarzyny).

Średni moduł zasobów dyspozycyjnych dla całego GZWP wynosi $262,56 \text{ m}^3/\text{d}/\text{km}^2$. Obszar jest regionem rolniczo-przemysłowym ze stosunkowo dużą liczbą ośrodków miejskich, rozlokowanych głównie wzdłuż Pradoliny Podkarpackiej (Dębica, Sędziszów Małopolski, Rzeszów, Łańcut i Przeworsk) oraz w Dolinie Dolnego Sanu (Sieniawa, Leżajsk, Nowa Sarzyna, Rudnik n/Sanem, Ulanów, Nisko i Stalowa Wola). Dominują miasta o rozwiniętej funkcji przemysłowej i usługowej. Obszar ochronny ustalony na podstawie uwarunkowania hydrogeologicznego składa się z dwóch części, których łączna powierzchnia wynosi ok. $2\,035,36 \text{ km}^2$. W obrębie proponowanego obszaru ochronnego GZWP nr 425 dominują tereny rolnicze w związku z tym proponowane zakazy, nakazy i ograniczenia w użytkowaniu są ukierunkowane na zabezpieczenie wód poziomu zbiornikowego przed zagrożeniami związanymi z rolniczą formą użytkowania terenu.

Na terenie gminy Grodzisko Dolne zgodnie z informacjami z Rocznika hydrogeologicznego Państwowej Służby Hydrogeologicznej, Rok hydrologiczny 2021¹² znajduje się nr punktu monitoringu badawczego II/1848/1 w miejscowości Opaleniska, JCWPd nr 153 układ współrzędnych geodezyjnych X 743268,45; Y 259063,30; rzędna terenu [m.n.p.m] 204,78. Jest to woda typu chemicznego $\text{HCO}_3\text{-Ca-Mg}$ o klasie końcowej II z przekroczeniem wymagań dotyczących jakości wód przeznaczonych do spożycia w zakresie manganu.

¹² adres internetowy: <https://www.pgi.gov.pl/psh/materialy-informacyjne-psh/rocznik-hydrogeologiczny-psh/9060-rocznik-hydrogeologiczny-panstwowej-sluzby-hydrogeologicznej-2021/file.htm> (dostęp na dzień 04. 08.2022)

MAPA 7 GŁÓWNY ZBIORNIK WÓD PODZIEMNYCH NR 425 DĘBICA-STALOWA WOLA-RZESZÓW ZNAJDUJĄCY SIĘ M.IN. NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE

adres internetowy: <https://geologia.pgi.gov.pl/arcgis/apps/MapSeries/index.html?appid=8d14826a895641e2be10385ef3005b3c> (dostęp: 03.08.2022)

6.5 GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Poniższa tabela przedstawia wskaźnik zwodociągowania w Gminie Grodzisko Dolne oraz długość istniejącej wodociągowej sieci rozdzielczej w latach 2020 i 2021 r. Wynika z niej, że w roku 2021 w porównaniu do roku 2020 długość wodociągowej sieci rozdzielczej wzrosła o 0,43 km.

TABELA 13 PODSTAWOWE INFORMACJE O SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE W LATACH 2020 I 2021

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	Stan na dzień	
			31.12.2020 r.	31.12.2021 r.
1.	Wskaźnik zwodociągowania gminy	%	97	97
2.	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	km	104,18	104,61

Źródło: Urząd Gminy Grodzisko Dolne

Ujęcia wodne, z których korzysta Gmina Grodzisko Dolne to:

1. ujęcie „Grodzisko Górne”, miejscowość Grodzisko Górne gmina Grodzisko Dolne - 4 otwory studzienne o max wydajności 700m³/d,
2. ujęcie „Zmysłówka” , miejscowość Zmysłówka, gmina Grodzisko Dolne - 2 otwory studzienne oraz miejscowość Kopanie Żołyńskie (Grabnik), gmina Żołyń - 1 otwór studzienny, o łącznej max wydajności 170 m³/d.

TABELA 14 INFORMACJE NA TEMAT OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE

Lp.	Nazwa /lokalizacja	RLM (liczba)	Przepustowość projektowa m ³ /d	Dociążenie %
1.	Oczyszczalnia w Grodzisku Dolnym, Grodzisko Dolne 127D	4744	400	82
2.	Oczyszczalnia w Chodaczowie, Chodaczów 103A	1754	340	41

Źródło: Urząd Gminy Grodzisko Dolne

TABELA 15 INFORMACJE O ZBIORNIKACH BEZODPŁYWOWYCH NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE STAN W ROKU 2020

Liczba zbiorników bezodpływowych	Ewidencja zbiorników bezodpływowych	Częstotliwość opróżniania ¹³
337	tak	Opróżnianie zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków odbywa się na indywidualne zgłoszenie właściciela nieruchomości do podmiotu świadczącego takie usługi posiadającego zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych. Częstotliwość opróżniania z osadów ściekowych zbiorników przydomowych oczyszczalni ścieków wynika z ich instrukcji eksploatacji i powinna być dostosowana do prawidłowego funkcjonowania tych urządzeń.

Źródło: Urząd Gminy Grodzisko Dolne dane ankietowe

TABELA 16 PODSTAWOWE INFORMACJE NA TEMAT SIECI KANALIZACYJNEJ NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE W LATACH 2020 I 2021

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	Stan na dzień	
			31.12.2020 r.	31.12.2021 r.
1.	Wskaźnik skanalizowania gminy	%	60,0	60,8
2.	Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej	km	113,38	116,10

¹³ Uchwała Rady Gminy Grodzisko Dolne nr XIV/100/2019 z dnia 19 grudnia 2019r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Grodzisko Dolne, z późn. zm.

3.	Ścieki odprowadzane do kanalizacji	tys. m ³ /rok	151,5	149
4.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków (w stosunku do ludności ogółem)	%	76	78
5.	Długość sieci kanalizacji deszczowej	km	10,2	12,52

Źródło: Urząd Gminy Grodzisko Dolne

Długość sieci kanalizacyjnej w Gminie Grodzisko Dolne w roku 2021 w stosunku do roku 2020 uległa wzrostowi o 0,8 punktu procentowego, co w tym wypadku odpowiada 2,72 km rozbudowy sieci kanalizacyjnej.

6.6 ZASOBY GEOLOGICZNE

Zgodnie z Rejestrem Obszarów Górniczych Państwowego Instytutu Geologicznego, na terenie gminy Grodzisko Dolne znajdują się następujące obszary górnicze z których pozyskuje się gazy ziemne oraz piaski i żwiry.

TABELA 17 OBSZARY GÓRNICZE NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE STAN NA ROK 2020

Lp.	Nazwa przestrzeni	Nr w rejestrze	Status	Położenie	Złoże	Zasoby				Wydobycie
						Wydobywalne bilansowe			przemysłowe	
						pozabilansowe				
Razem	A+B	C								
	Chałupki Dębniańskie	2/2/242	aktualny	gm. Tryńcza, Leżajsk, Grodzisko Dolne	Gazy ziemne	141,80	71,37	70,43	7,07	6,12
	Grodzisko Dolne	2/2/256	aktualny	gm. Grodzisko Dolne	Gazy ziemne	102,15	-	53,58	53,58	2,99
	Laszczyń I	10-9/7/645	zniesiony	Laszczyń dz. 9	Piaski i żwiry					
	Laszczyń	XXXIV/1/16	aktualny	Laszczyń	Piaski i	88			-	3

Lp.	Nazwa przestrzeni	Nr w rejestrze	Status	Położenie	Źłoże	Zasoby				Wydobycie
						Wydobywalne bilansowe			przemysłowe	
						pozabilansowe				
Razem	A+B	C								
					żwiry	Zasoby geologiczne bilansowe				
	Żołynia-Leżajsk-2	2/1/4a	aktualny	m. i gm. Leżajsk oraz Nowa Sarzyna, gm. Grodzisko Dolne	Gazy ziemne	442,96	177,86	265,10	263,40	25,17
	Żołynia-Leżajsk-1	2/1/4	zniesiony	m. i gm. Leżajsk, gm. Grodzisko Dolne, Tryńcza	Gazy ziemne	-	-	-	-	-
	Żołynia-Leżajsk	1/3/71 WUG	zniesiony	m. i gm. Leżajsk, gm. Grodzisko Dolne, Tryńcza	Gazy ziemne	-	-	-	-	-

adres internetowy: <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/index.jsf?conversationContext=4> (dostęp:23.06.2022)

adres internetowy: http://geoportal.pgi.gov.pl/css/surowce/images/2020/bilans_2020.pdf (dostęp:23.06.2022)

Ocena wpływu eksploatacji kopalni na środowisko, w tym działań dla rekultywacji terenów.

W związku z wydobywaniem na terenie powiatu złóż metodą odkrywkową pojawiają się różnego typu problemy, do których możemy zaliczyć między innymi:

- ✓ Przekształcenie rzeźby terenu, a co się z tym wiąże powstawanie wyrobisk oraz zbędnych na danym obszarze mas ziemnych,
- ✓ Oddziaływanie na ekosystemy poprzez usuwanie roślinności oraz epizodycznie niszczenie siedlisk roślinnych,
- ✓ Powstawanie lejów depresyjnych, co wiąże się z obniżeniem poziomu zwierciadła wód podziemnych,
- ✓ Zbyt duże zapylenie w związku z eksploatacją złóż, emisja zanieczyszczeń przez transport przewożący kopaliny
- ✓ Hałas związany z samym wydobywaniem jak i transportem kopalni w zakresie klimatu akustycznego,
- ✓ Do rekultywacji terenów zdegradowanych wydobywaniem niezbędne są duże nakłady finansowe. Czasami jest również potrzebna zmiana przeznaczenia pierwotnego, w innym przypadku natomiast - egzekwowanie przywrócenia do stanu poprzedniego lub też stanu wskazanego w koncesji jako kierunek rekultywacji.

Gleba spełnia następujące funkcje¹⁴:

- Produkcja biomasy,
- Element filtracji, buforowości i transformacji składników pokarmowych,
- Pomost pomiędzy wodą gruntową, pokrywą roślinną i atmosferą,
- Środowisko biologiczne oraz rezerwa genów,
- Podstawowa baza dla techniki i przemysłu,
- Odbicie historii krajobrazu i jego różnorodności,
- Potężny geochemiczny akumulator przekształconej energii słonecznej.

Najważniejszą wydaje się jednak funkcja produkcyjna. Niezależnie od rozwoju techniki, gleba pozostaje nadal podstawowym warsztatem produkcji zbożowej, drzewnej, owocowo – warzywnej i paszowej. Od właściwości fizycznych, chemicznych, fizykochemicznych i biologicznych gleby zależy wysokość i co najważniejsze, jakość plonów. Gospodarowanie więc zasobami glebowymi w coraz większym stopniu powinno nas zmuszać do uwzględnienia aspektów ekologicznych. Jest to jednak możliwe po dokładnym poznaniu kwasowości i zasobności gleby.

Zakwaszenie w naszych warunkach glebowo – klimatycznych jest powszechnym procesem naturalnym. Oprócz procesów naturalnych zakwaszających glebę, działalność człowieka również przyczynia się do pogłębienia tego niekorzystnego zjawiska. Uprawa roli, a głównie nawożenie mineralne ma istotny wpływ na zwiększenie zakwaszenia. Nawozy azotowe oraz emisja związków siarki i azotu wnoszonych przez opady uznawane są za główne przyczyny antropogenicznego zakwaszenia. Stosowanie nawozów azotowych powoduje zakwaszanie gleb w stopniu tym większym, im dawki azotu są wyższe i im wyższy jest udział formy amonowej w nawozach. Wszystkie nawozy azotowe z wyjątkiem saletrzaku, saletry wapniowej i sodowej lekko alkalizujących glebę, zakwaszają środowisko. Nadmierne zakwaszenie gleb jest podstawowym czynnikiem ich degradacji chemicznej. Przejawem tego procesu jest wzrost koncentracji toksycznego dla roślin glinu i manganu, postępujące zubożenie gleb w magnez oraz towarzyszące tym zmianom zachwianie równowagi jonowej w środowisku glebowym. Gleby zbyt kwaśne posiadają ograniczoną przydatność rolniczą, a ich nawożenie mineralne nie tylko, że jest nieefektywne, lecz czasem nawet szkodliwe. Takie gleby wymagają wapnowania.

W strukturze bonitacyjnej przeważają gleby typu bieliczowego i pseudobieliczowego, zajmują one północno zachodnią część gminy Grodzisko Dolne, środkową część gminy zajmują gleby brunatne

¹⁴ *Właściwości i urodzajność gleb podstawą kształtowania relacji rolno – środowiskowych* Skłodowski Piotr, Instytut Geodezji i Kartografii, Uczelnia Warszawska im. Marii Skłodowskiej Curie.

wyługowane i kwaśne w klasie III i IV. Pod względem przydatności rolniczej określane jako kompleks żytni bardzo dobry i pszenno – żytni, znajdujące się zdecydowanie na większości sołectwa Wólka Grodziska, Grodzisko Górne, Grodzisko Dolne. Gleby te zajmują ok. 76% ogólnej powierzchni gruntów. Kolejna część gruntów to kompleks pszenno-wadliwy dotyczy to części wsi Grodzisko Dolne i części wsi Chodaczów oraz żytni słaby i bardzo słaby dotyczy to wsi Laszczyny, części Zmysłówki i Opalenisk. Gleby te pod względem rodzaju i gatunku występują jako pyły ilaste mocne i pyły zwykłe lekkie i średnie.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski wykorzystuje sieć 216 punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na gruntach ornych całego kraju. Reprezentują one użytki rolnicze o różnym stopniu intensyfikacji produkcji rolnej znajdujące się w obszarach oddziaływania rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Punkty monitoringowe odzwierciedlają zróżnicowanie warunków glebowych kraju pod względem typów i tekstury gleb. Próbkę gleby pobierane są w okresach 5-letnich. Na terenie Gminy Grodzisko Dolne nie znajduje się jednak żaden punkt pomiarowo-kontrolny.

6.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstaniu odpadów¹⁵

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych realizowany był przez Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Leżajsku, ul. Żwirki i Wigury 3, 37-300 Leżajsk. Podmiot wybrany został w trybie przetargu nieograniczonego. Umowa na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych zmieszanych i segregowanych z terenu Gminy Grodzisko Dolne została zawarta na rok tj. od 01.01.2021r. do 31.12.2021r.

Odpady komunalne na terenie Gminy Grodzisko Dolne powstawały głównie w gospodarstwach domowych, jak również na nieruchomościach niezamieszkałych, tj. obiekty użyteczności publicznej (m.in. szkoły, ośrodki zdrowia, sklepy, banki) i tereny otwarte (m.in. parkingi, przystanki autobusowe).

Odpady komunalne z terenu Gminy Grodzisko Dolne odbierane były raz w miesiącu w postaci zmieszanej i selektywnej.

Właściciele nieruchomości zobowiązani są do zbierania w sposób selektywny następujących frakcji odpadów komunalnych:

- 1) papier i tektura – w tym opakowania z papieru i tektury, gazety, czasopisma;
- 2) tworzywa sztuczne – w tym opakowania z tworzyw sztucznych, folie;

¹⁵ Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Grodzisko Dolne za rok 2021

- 3) metale – puszki, drobny złom;
- 4) szkło – szkło kolorowe i bezbarwne, w tym opakowania ze szkła;
- 5) opakowania wielomateriałowe – np. wielowarstwowe opakowania po sokach i napojach;
- 6) bioodpady stanowiące odpady komunalne;
- 7) zimny popiół;
- 8) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- 9) meble i odpady wielkogabarytowe;
- 10) odpady tekstyliów i odzieży;
- 11) zużyte baterie i akumulatory;
- 12) zużyte opony;
- 13) odpady niebezpieczne;
- 14) przeterminowane leki;
- 15) odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek;
- 16) przeterminowane chemikalia np. zużyte oleje, rozpuszczalniki, farby;
- 17) odpady budowlane i rozbiórkowe.

Odpady wymienione w pkt. 1 - pkt. 7 można było przekazywać podczas comiesięcznej zbiórki z terenu nieruchomości z zastosowaniem worków lub pojemników lub przekazać do PSZOK-u.

Odpady wymienione w pkt. 8 - pkt. 17 można było przekazywać wyłącznie do PSZOK-u.

Przeterminowane leki można było przekazać również do aptek lub punktów aptecznych wyposażonych w odpowiednie pojemniki, a zużyte baterie można wrzucić do odpowiednich pojemników zlokalizowanych w budynkach użyteczności publicznej i szkołach na terenie gminy.

Bioodpady stanowiące odpady komunalne właściciel nieruchomości może zagospodarować w przydomowym kompostowniku lub wystawić w odpowiednim worku podczas zbiórki comiesięcznej. Fakt gromadzenia bioodpadów w przydomowym kompostowniku właściciel nieruchomości zgłasza w deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Do selektywnego gromadzenia odpadów stosowano worki o pojemności 120l, w następującej kolorystyce:

- a) żółty, oznaczony napisem „*Metale i tworzywa sztuczne*” – worek przeznaczony na tworzywa sztuczne, puszki, drobny złom, opakowania wielomateriałowe;
- b) zielony, oznaczony napisem „*Szkło*” – worek przeznaczony na szkło bezbarwne i kolorowe;

- c) niebieski, oznaczony napisem „*Papier*” – worek przeznaczony na papier i tekturę;
- d) brązowy, oznaczony napisem „*Bio*” – worek przeznaczony na bioodpady stanowiące odpady komunalne;
- e) szary, oznaczony napisem „*Popiół i drobny gruz*” – worek przeznaczony na drobny gruz budowlany i zimny popiół.

W celu kontroli prawidłowości segregacji na terenie gminy Grodzisko Dolne wprowadzono system znakowania worków i pojemników na odpady komunalne w postaci kodów kreskowych. Każdy właściciel nieruchomości otrzymuje z Urzędu Gminy zestaw kilkudziesięciu kodów kreskowych, które powinien nakleić na każdy wystawiony przed posesją worek lub pojemnik. Firma odbierająca odpady odnotowuje numer znajdujący się na pojemniku lub worku poprzez sczytanie kodu kreskowego kolektorem danych. W przypadku, gdy właściciel nieruchomości nie umieścił kodu kreskowego, pracownik firmy odnotowuje nazwę miejscowości, numer nieruchomości oraz ilość worków/pojemników z odpadami.

Gospodarka odpadami w gminie Grodzisko Dolne opiera się na wskazanych w Planie Gospodarki Odpadami instalacjach komunalnych, instalacjach odzysku lub unieszkodliwiania uwzględnionych w „Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2026 z perspektywą do 2032 roku” przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XXVI/584/21 z dnia 26 kwietnia 2021r.

Zgodnie z art. 9e ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości obowiązany jest do przekazania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych bezpośrednio do instalacji komunalnej a selektywnie zebranych odpadów komunalnych do instalacji odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. W celu spełnienia wymogów w zakresie redukcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania niezbędnym jest prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów, w tym bioodpadów i przekazywanie ich do miejsc odzysku a w szczególności zagospodarowanie bioodpadów stanowiących odpady komunalne przez mieszkańców we własnym zakresie poprzez przydomowe kompostowniki, tak, aby tego rodzaju odpady nie trafiły na składowisko w ogólnym strumieniu odpadów komunalnych.

Miejsca zagospodarowania odpadów odbieranych przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Grodzisko Dolne w 2021r.:

Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne

1. Sortownia odpadów zmieszanych i z selektywnej zbiórki, kompostownia w Sigietkach, zarządzana przez Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Krzeszowie, ul. Biłgorajska 16, 37-418 Krzeszów;

2. Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych/ kompostownia w Giedlarowej, „Stare Miasto – Park” Sp. z o.o. 37-300 Leżajsk, Wierzawice 874.

Bioodpady stanowiące odpady komunalne - Kompostownia Osadów i Biokomponentów KOMWITA przy oczyszczalni ścieków w Leżajsku, ul. Siedlanka Boczna 2, 37-300 Leżajsk – prowadzona przez Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Leżajsku, ul. Żwirki i Wigury 3

Pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania

1. Składowisko Odpadów Komunalnych w Sigiełkach zarządzane przez Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Krzeszowie, ul. Biłgorajska 16, 37-418 Krzeszów;
2. Składowisko Odpadów Komunalnych w Giedlarowej zarządzane przez „Stare Miasto – Park” Sp. z o.o. 37-300, Leżajsk, Wierzawice 874.

W 2021 roku z terenu Gminy Grodzisko Dolne zebrano 663,95 Mg odpadów niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych o kodzie 20 03 01.

Z kolei ilość odpadów selektywnie odbieranych z nieruchomości z terenu gminy w 2021r. wynosiła:

- szkło 20 01 02 = 152,4 Mg
- papier i tektura 20 01 01 = 24,77 Mg
- inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny 20 01 99 = 154,41 Mg
- inne odpady ulegające biodegradacji 20 02 03 = 53 Mg
- odpady ulegające biodegradacji 20 02 01 = 1,68 Mg

Łączna masa odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi w 2021 roku wynosiła 268,8544 Mg. Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych wyniósł w 2021 roku 21,96% > 20%. Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia został spełniony.

W związku ze zmienioną definicji odpadów komunalnych oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych, Gminy nie będą mieć obowiązku osiągnięcia określonych poziomów recyklingu odpadów budowlanych i rozbiórkowych, jednak w dalszym ciągu będą zapewniały przyjmowanie odpadów budowlanych i rozbiórkowych z gospodarstw domowych.

Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych wyniósł w 2021r. 88,48%

Zgodnie z art. 3b ust. 2a ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Gminy są obowiązane nie przekraczać poziomu składowania w wysokości:

- 1) 30% wagowo – za każdy rok w latach 2025-2029;
- 2) 20% wagowo – za każdy rok w latach 2030-2034;
- 3) 10% wagowo – w 2035r. i za każdy kolejny rok w latach następnych.

Poziom składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych za 2021 rok wyniósł 31,46%

Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania za 2021 rok wyniósł 0,19%.

Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Grodzisku Dolnym będący własnością Gminy Grodzisko Dolne. Punkt przyjmuje posegregowane u źródła odpady komunalne od mieszkańców gminy z przeznaczeniem do dalszego zagospodarowania, utylizacji, unieszkodliwienia lub odzysku.

W 2021 roku z Punktu skorzystało 1572 mieszkańców gminy. Odpady komunalne, które zostały odebrane z PSZOK to około 243,32 ton odpadów takich jak:

- odpady wielkogabarytowe – 113,46 Mg
- zużyte opony – 27,24 Mg
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny i urządzenia zawierające freon– 18,1 Mg
- szkło – 16,96 Mg
- papier i tekturę 3,32 Mg
- odpady betonu oraz gruzu z rozbiórek i remontów – 26,9 Mg
- tworzywa sztuczne – 33,76 Mg
- leki przeterminowane – 0,1 Mg
- lampy fluorescencyjne - 0,1 Mg
- oleje silnikowe – 0,8 Mg
- farby-1,4 Mg

Metody zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych w życiu codziennym to:

- 1) wybieranie produktów, które nie posiadają zbędnych opakowań;
- 2) używanie toreb wielokrotnego użytku;
- 3) wielokrotne używanie opakowań nadających się do danego celu;
- 4) racjonalne korzystanie z papieru poprzez wykorzystywanie obu stron kartki;
- 5) odmowa przyjęcia nieadresowanej korespondencji oraz ulotek reklamowych;
- 6) tworzenie punktów, miejsc pozwalających na wielokrotne udostępnianie gazet i magazynów czytelnikom;
- 7) kupowanie baterii nadających się do ładowania (tzw. akumulatorki) zamiast baterii jednorazowych;

- 8) unikanie jednorazowych kubków, talerzy, sztućców i ręczników;
- 9) kupno i konsumpcja napojów, pożywienia, środków chemicznych w opakowaniach, które można zwrócić lub ponownie napełnić;
- 10) przekazywanie zużytej odzieży, obuwia i innych przedmiotów niechciany innym odbiorcom lub sprzedawanie na serwisach aukcyjnych;
- 11) wybieranie produktów trwałych;
- 12) czytanie etykiet na produktach i świadome podejmowanie decyzji konsumenckich.

6.9 ZASOBY PRZYRODNICZE

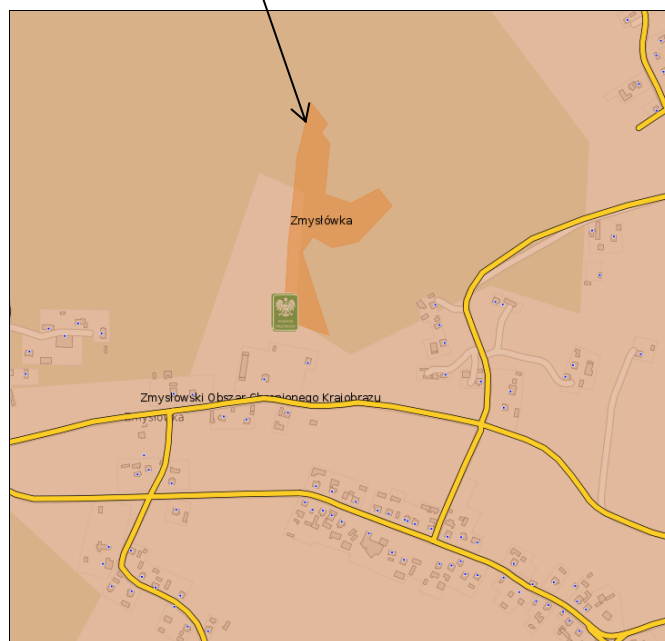
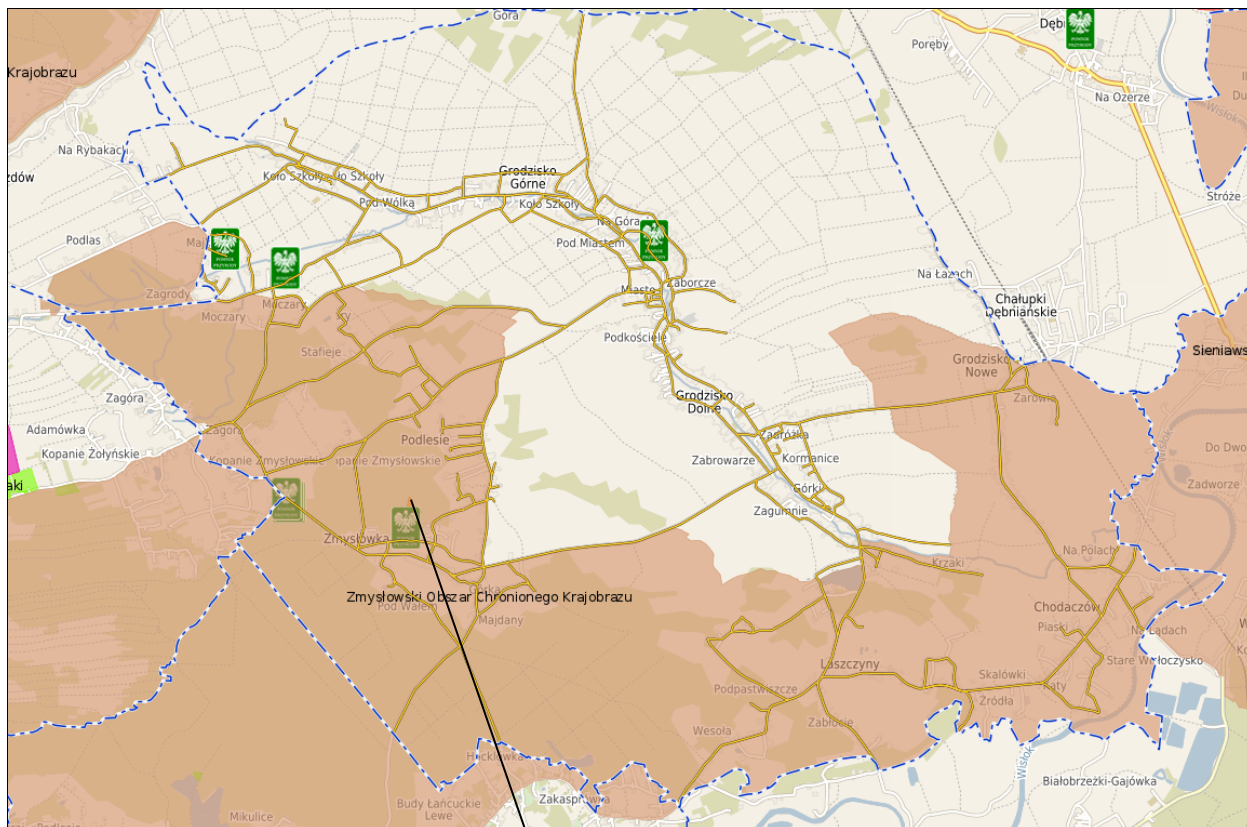
6.9.1 FORMY OCHRONY PRZYRODY

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.2022.0.916 t.j. ze zm.) formami ochrony przyrody są:

TABELA 18 WYSTĘPOWANIE FORM OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE

Lp.	Formy ochrony przyrody	Występowanie form ochrony przyrody na terenie gminy Grodzisko Dolne
1.	parki narodowe	-
2.	rezerваты przyrody	1
3.	parki krajobrazowe	-
4.	obszary chronionego krajobrazu	1
5.	obszary Natura 2000	-
6.	pomniki przyrody	Pomnik wieloobiektowy
7.	stanowiska dokumentacyjne	-
8.	użytki ekologiczne	-
9.	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	-
10.	ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów	+

adres internetowy: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> (dostęp na dzień 23.062022)

MAPA 8 FORMY OCHRONY PRZYRODY WYSTĘPUJĄCE NA OBSZARZE GMINY GRODZISKO DOLNE

adres internetowy: <https://grodziskodolne.e-mapa.net/> (dostęp: 12.08.2022)

6.9.1.1 REZERWATY PRZYRODY

Art. 13 ustawy o ochronie przyrody: **rezerwat przyrody** obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na obszarach graniczących z rezerwatem przyrody może być wyznaczona otulina.

Uznanie za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem. Rezerwat leśny „Zmysłówka” utworzony został w roku 1953 na powierzchni 2,44 ha we wsi Zmysłówka, w gminie Grodzisko Dolne, w powiecie leżajskim. Znajduje się na terenie Zmysłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Chroniony teren obejmuje fragment lasu o cechach naturalnych. Obecnie roślinność rezerwatu tworzy 2 zespoły: zespół grądu subkontynentalnego porasta zbocze w południowej jego części oraz zespół żyznej buczyny karpackiej zajmuje resztę jego powierzchni. W starodrzewiu znajdują się m.in. dwa pomnikowe dęby o średnicy 115 i 108 cm w pierśnicy. W rezerwacie występuje modrzew polski (*Larix polonica*), w skali nie spotykanej na innych obszarach Puszczy Sandomierskiej. Stanowisko tego relikтового gatunku o specyficznych cechach rodzimego ekotypu ma duże znaczenie dla nauki i dydaktyki. Modrzew jest drzewem wybitnie światłolubnym. W lasach, w którym modrzewiowi towarzyszą drzewa cieniożośne (np. buk), trwanie tego gatunku polega na przemieszczaniu się jego osobników z miejsca na miejsce w każdym następnym pokoleniu. Modrzew obsiewa się tylko tam, gdzie została zniszczona struktura cienistego lasu. W sumie zewidencjonowano 79 taksonów na chronionym terenie. Runo buczyn o prześwietlonym dnie lasu opanowała jeżyna gruczołowata, której towarzyszą liczne paprocie: nerecznica samcza i wietlica samicza oraz szczawik zajęczy, konwalijka dwulistna i gajowiec żółty. Do wyjątkowo rzadkich należą gatunki „południowe” – pontyjskie, reprezentowane przez mietlicę pospolitą oraz submediterrańskie, których przedstawicielem jest wilczomlecz migdałolistny. Z zespołu roślin górskich wyliczyć można 3 gatunki: 2 drzewa – jodłę pospolitą i jawor oraz 1 krzew – dziki bez koralowy. Odnaleziono 5 gatunków roślin chronionych: całkowitej podlega bluszcz pospolity, a częściowej kopytnik pospolity, marzanka wonna, kruszyna pospolita i kalina koralowa. Są także gatunki rzadkie m.in. kokorycz pełna.

Faunę reprezentują głównie zwierzęta leśne: sarna, dzik, lis, zając i wiewiórka. Najliczniejsze są tutaj ptaki: m.in. sowy (płomykówka i pójdzka), myszołów, muchotłówki (mała, żałobna i białoszyja), czeczotka, świstunka, kukułka, kraska i mysikrólik. Z gadów odnaleziono padalca, jaszczurki (zwinka i zielona) oraz żmiję zygzakowatą.

6.9.1.2 OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU¹⁶

Art. 23 ustawy o ochronie przyrody: obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały sejmiku województwa, która określa jego nazwę, położenie, obszar, sprawującego nadzór, ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazy właściwe dla danego obszaru chronionego krajobrazu lub jego części wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 24 ust. 1, wynikające z potrzeb jego ochrony.

Zmysłowski Obszar Chronionego Krajobrazu znajduje się na terenie takich gmin jak: Żołynia (wiejska), Grodzisko Dolne (wiejska), Białobrzegi (wiejska), Leżajsk (wiejska). Został on utworzony 1992-01-01. Położony jest w południowo-wschodniej części Płaskowyżu Kolbuszowskiego i obejmuje fragment doliny Wisłoka. Na terenie gminy Grodzisko Dolne zajmuje obszar o powierzchni 3 914,5 ha (stanowi to 49,8% powierzchni gminy) i obejmuje tereny rolnicze oraz obszary leśne. Na tarasach fluwioglacjalnych występują bory sosnowe i mieszane oraz torfowiska i łąki. W starorzeczach rosną łągi olszowo-jesionowe i wierzbowo-topolowe, spotyka się także szuwały oczeretowo-trzcinowe i mannowe, ponadto piękne łąki ostrożeńowe. Występujące tu gatunki chronione to: goździk piaskowy i pyszny, kruszczyk szerokolistny, widłaki, grąźel żółty, grzybienie białe, podkolan biały, barwinek pospolity. Krajobraz obszaru ma charakter rolniczy z płatami lasów.

¹⁶adres internetowy: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/download/pdf/PL.ZIPOP.1393.OCHK.190.pdf> (dostęp: 24.06.2022)

6.9.1.3 POMNIKI PRZYRODY

Art. 40 i 44 ustawy o ochronie przyrody: **pomnikami przyrody** są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie. Pierwszy pomnik przyrody to typ wieloobiektowy, pozostałe są jednoobiektowe.

Lp.	Nazwa	Opis	Data ustanowienia	Rodzaj tworu przyrody	Opis położenia
1.	Nie nadano nazwy	Modrzew wiek około 90 lat	1979-01-24	Drzewo gatunek: Modrzew polski; liczba 1 Drzewo gatunek: Modrzew polski pierśnica: 83 cm; obwód 261 cm; wysokość 31 m; liczba 1 Drzewo gatunek: Modrzew polski; pierśnica: 107 cm; obwód 336;wysokość 36 m; liczba 1 Drzewo gatunek: Modrzew polski pierśnica; 65 cm; obwód 204;wysokość 32 m Drzewo gatunek: Modrzew polski pierśnica; 83 cm; obwód 261;wysokość 31; liczba 1 Drzewo gatunek: Modrzew polski pierśnica; 87 cm; obwód 273 cm; wysokość 33 33 m; liczba 1 Drzewo gatunek: Modrzew polski pierśnica; 82 cm; obwód 258 cm; wysokość 33 m; liczba 1	Przy głównej drodze do Grodziska Dolnego, koło przystanku autobusowego Zmysłówka, oddz.98
2.	Nie nadano nazwy	Wiek około 200 lat (uwaga! drzewo wyrócone podczas burzy i usunięte w 1988 r.)	1985-04-25	Drzewo; gatunek: dąb szypułkowy	Drzewo pomnikowe znajduje się obok budynku mieszkalnego o numerze Grodzisko Górne

Lp.	Nazwa	Opis	Data ustanowienia	Rodzaj tworu przyrody	Opis położenia
3.	Nie nadano nazwy	Lipa wiek około 200 lat	1984-02-22	Drzewo gatunek: Lipa drobnolistna; pierśnica 154 cm, obwód 484 cm; wysokość 22 m	W ogrodzie właściciela położonym wśród pól przy drodze do Biedaczowa
4.	Nie nadano nazwy	Lipa wiek około 200 lat	1984-02-22	Drzewo gatunek: Lipa drobnolistna; pierśnica 179 cm, obwód 562 cm; wysokość 22 m	Przy polnej drodze, koło kapliczki znajdującej się po prawej stronie drogi z Grodziska Górnego do Zmysłówki
5.	Władysław	Dąb szypułkowy	2019-03-13	Drzewo gatunek: Dąb szypułkowy; pierśnica 124 cm, obwód 390 cm; wysokość 27 m	Rosnący na działce nr ewid.1090, położonej w miejscowości Zmysłówka, oddz.106I obręb Dąbrówki, leśnictwo Zmysłówka, nadleśnictwo Leżajsk, współrzędne geograficzne 50 09 12.5 N 2224 20.2 E
6.	Alfred	Dąb szypułkowy	2019-03-13	Drzewo gatunek: Dąb szypułkowy; pierśnica 138 cm, obwód 434 cm; wysokość 29 m	Rosnący na działce ewidencyjnej 1090, położonej w miejscowości Zmysłówka, oddz.106I obręb Dąbrówki, leśnictwo Zmysłówka, nadleśnictwo Leżajsk, współrzędne geograficzne 50 09 12.7 N;22 24 20.1 E
7.	Marian	Dąb szypułkowy	2019-03-13	Drzewo gatunek: Dąb szypułkowy; pierśnica 140 cm, obwód 440 cm; wysokość 29 m	Rosnący na działce nr ewid.1090. położonej w miejscowości Zmysłówka, oddz.106I obręb Dąbrówki, leśnictwo Zmysłówka, nadleśnictwo Leżajsk, współrzędne geograficzne 50 09 12.6 N 22 24 20.3 E

adres internetowy: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/download/pdf/PL.ZIPOP.1393.PP.1808022.532.pdf> (dostęp: 24.06.2022)

adres internetowy: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/download/pdf/PL.ZIPOP.1393.PP.1808022.541.pdf> (dostęp: 24.06.2022)

adres internetowy: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/download/pdf/PL.ZIPOP.1393.PP.1808022.543.pdf> (dostęp: 24.06.2022)

adres internetowy: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/download/pdf/PL.ZIPOP.1393.PP.1808022.549.pdf> (dostęp: 24.06.2022)

adres internetowy: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/download/pdf/PL.ZIPOP.1393.PP.1808022.2098.pdf> (dostęp: 24.06.2022)

adres internetowy: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/download/pdf/PL.ZIPOP.1393.PP.1808022.2102.pdf> (dostęp: 24.06.2022)

adres internetowy: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/download/pdf/PL.ZIPOP.1393.PP.1808022.2103.pdf> (dostęp: 24.06.2022)

6.10 ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii, albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii. Zasady zaliczania zakładów do kategorii zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku określił Minister Rozwoju w drodze rozporządzenia z dnia 29 stycznia 2016 r.-w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U.2016.poz.138).

Na terenie gminy Grodzisko Dolne nie występują ani zakłady ZDR ani ZZR.

6.11 ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Zadania wyznaczone przez Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 wyznaczają kluczowe działania o charakterze horyzontalnym:

- Edukacja w zakresie zmian klimatu i ograniczenia ich skutków,
- Monitoring zmian gospodarki i społeczeństwa,
- Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji,
- Rozwój usług zdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości mieszkańców na występowanie fal upałów,
- Ograniczenie skutków zagrożeń w rolnictwie, lasach i ekosystemach wynikających z pojawiania się inwazyjnych gatunków i chorób, a także uwzględnienie przystosowania gatunkowego lasów do oczekiwanego wzrostu temperatury w procesie zalesień,
- Promocja właściwego gospodarowania na obszarach rolnych, wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych,
- Uwzględnienie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej.

W Gminie Grodzisko Dolne adaptacja do zmian klimatu skupia się w następujących obszarach interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa. Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w SPA 2020 z perspektywą do roku 2030 zostały przedstawione w tabeli poniżej.

TABELA 19 ZADANIA ZAPLANOWANE NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE NAWIĄZUJĄCE DO DZIAŁAŃ PRZEWIDYWANYCH STRATEGICZNEGO PLANU ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

Komponent środowiska	Problem ekologiczny	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w SPA 2020 z perspektywą do roku 2030	Działania przewidywane w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
Ochrona klimatu i jakości powietrza	<p>✓ Klasyfikacja powietrza strefy podkarpackiej, w której położona jest Gmina Grodzisko Dolne pod względem ochrony zdrowia: klasa C dla benzo(a)pirenu i klasa D2 dla ozonu, klasa C1 dla pyłu PM2,5 faza II oraz klasa C dla pyłu PM10</p> <p>✓ Klasyfikacja powietrza strefy podkarpackiej, w której położona jest Gmina Grodzisko Dolne ze względu na ochronę roślin D2 dla poziomu celu długoterminowego</p>	1,2,3	Rozwijanie alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, szczególnie na potrzeby ogrzewania i klimatyzacji na terenach o mniejszej gęstości zaludnienia
Zagrożenie hałasem	Zniszczone drogi to większy hałas spowodowany przez pojazdy po nim się poruszające oraz większe	4,5,6,	Uwzględnienie w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej

Komponent środowiska	Problem ekologiczny	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w SPA 2020 z perspektywą do roku 2030	Działania przewidywane w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
	<p>spalanie paliwa, co wiąże się z większą emisją dwutlenku węgla, zmieniający się klimat również przyczynia się do szybszego niszczenie dróg.</p> <p>Budowa ścieżek rowerowych może przyczynić się do zamiany środka transportu na cichy jakim jest rower</p>		zmienionych warunków klimatycznych
Gospodarowanie wodami	<p>zgodnie z Systemem Monitoringu Suszy Rolniczej – SMSR prowadzonym przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa, Państwowy Instytut Badawczy gleby na terenie Gminy Grodzisko Dolne gleby należą do kategorii III, czyli średnio podatnej na suszę</p>	8	Zwiększenie możliwości retencyjnych
Gospodarka wodno-ściekowa	<p>Nazwa JCWP: Leszczynka</p> <p>Nazwa reprezentatywnego punktu pomiarowo-</p>	9,10,11	Przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych i od wody

Komponent środowiska	Problem ekologiczny	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w SPA 2020 z perspektywą do roku 2030	Działania przewidywane w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
	<p>kontrolnego: Leszczyńska-Chodaczów</p> <p>Status JCWP: silnie zmieniona część wód</p> <p>Klasa elementów biologicznych: 4</p> <p>Klasa elementów fizykochemicznych: >2</p> <p>Nazwa JCWP: Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia</p> <p>Nazwa reprezentatywnego punktu pomiarowo-kontrolnego: Wisłok-Tryńcza</p> <p>Status JCWP: silnie zmieniona część wód</p> <p>Klasa elementów biologicznych: 3</p> <p>Klasa elementów fizykochemicznych: >2</p>		zależnych

6.12 NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

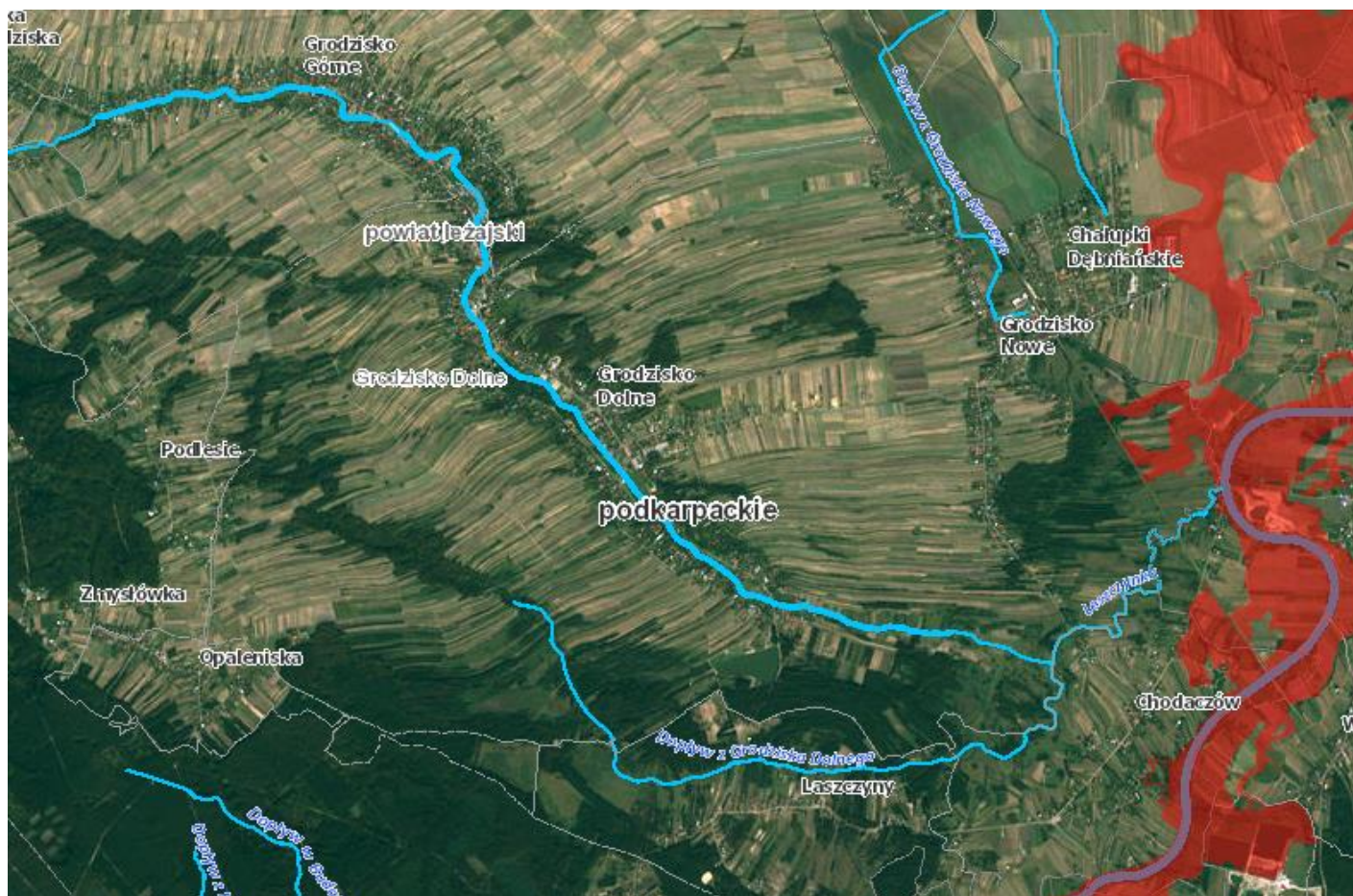
Inne zagrożenia środowiska, które mogą wystąpić na terenie Gminy Grodzisko Dolne:

- ✓ pożary,
- ✓ susze – zgodnie z Systemem Monitoringu Suszy Rolniczej – SMSR prowadzonym przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa, Państwowy Instytut Badawczy gleby na terenie Gminy Grodzisko Dolne gleby należą do kategorii III, czyli średnio podatnej na suszę¹⁷
- ✓ powódzie,
- ✓ gradobicia,
- ✓ silne wiatry,
- ✓ gołoledź,
- ✓ szadź,
- ✓ awarie urządzeń infrastruktury technicznej,
- ✓ katastrofy komunikacyjne, w tym katastrofy związane z transportem materiałów niebezpiecznych.

6.12.1 ZAGROŻENIE POWODZIAMI I PODTOPIENIAMI

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi (na mapie oznaczone kolorem jasnoczerwonym), są to obszary wskazane we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, zgodnie z art. 88b ust 2 pkt 5 ustawy Prawo wodne, na których istnieje znaczące ryzyko powodzi lub wystąpienie znaczącego ryzyka powodzi jest prawdopodobne.

¹⁷ adres internetowy: <https://susza.iung.pulawy.pl/mapa-kategorii/> (dostęp: 12.08.2022)

MAPA 9 OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI NA TERENIE GMINY GRODZISKO DOLNE

https://wody.isok.gov.pl/imap_kzaw/?qmap=qpWORP (dostęp: 14.07.2022)

6.12.2 WIATR HURAGANOWY I TRĄBY POWIETRZNE

Możliwe jest częściowe ograniczenie strat poniesionych w przypadku ich wystąpienia. Z balkonów należy usuwać zbędne przedmioty. Poza tym należy dbać o odpowiedni stan kominów i dachów w budynkach mieszkalnych i gospodarczych. Na terenie Gminy Grodzisko Dolne występują dość silne wiatry.

6.12.3 DESZCZE NAWALNE I GRAD

Deszcze nawalne powodują znaczne szkody. Nie występują charakterystyki przestrzenne, które mogłyby wskazywać na obszary bardziej bądź mniej narażone na ryzyko wystąpienia tego zjawiska.

Gradobicie może spowodować znaczne straty, w szczególności w rolnictwie. Brak jest charakterystyk przestrzennych, które wskazywałyby na tereny predestynowane do występowania tego zjawiska.

6.12.4 ZAGROŻENIE POŻAROWE

Największe zagrożenie pożarowe na terenie gminy występuje:

- ✓ w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- ✓ w gospodarstwach rolnych,
- ✓ w obiektach przemysłowych,
- ✓ na stacjach paliw płynnych i gazowych,
- ✓ w obiektach elektroenergetyki,
- ✓ w lasach (II kategoria zagrożenia pożarowego)

Na obszarze gminy Grodzisko Dolne położonych jest 10 miejscowości sołeckich, w których występują głównie skupiska gospodarstw wiejskich. Większość gospodarstw posiada obiekty przeznaczone do hodowli bydła, trzody chlewnej, oraz przechowywania płodów rolnych. Są to budynki wykonane zazwyczaj częściowo lub w całości z materiałów palnych. Często występuje tu zabudowa zwarta, co w przypadku palnej konstrukcji budynków stwarza możliwość szybkiego rozprzestrzeniania się ognia. Mieszkania znajdujące się na terenach wiejskich ogrzewane są głównie piecami na paliwo stałe (węgiel lub drewno). Ten rodzaj ogrzewania sprzyja powstaniu pożarów. Główną przyczyną są nieszczelności przewodów kominowych. Ponadto w okresie zimowym bardzo często mamy do czynienia z dogrzewaniem mieszkań urządzeniami grzewczymi podłączonymi do stałego źródła prądu, których instalacja elektryczna ma tendencje do zwarc i przeciążeń powodując pożary.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska występujące na obszarze Gminy Grodzisko Dolne w ramach poszczególnych obszarów interwencji to:

1. W obszarze ochrona klimatu i jakości środowiska to migracja zanieczyszczeń,

2. W obszarze zagrożeń hałasem to wzmożony transport drogowy,
3. W obszarze pola elektromagnetyczne to linie energetyczne średniego i wysokiego napięcia, maszty nadawcze,
4. W obszarze gospodarowania wodami przekształcenie środowiska – melioracja terenów wykorzystywanych rolniczo bez przeprowadzenia szczegółowych analiz oceny oddziaływania na środowisko,
5. W obszarze gospodarki wodno-ściekowej to - skażenia chemiczne i biologiczne w wyniku katastrof obiektów hydrotechnicznych; katastrofalne zatopienia spowodowane awarią obiektów hydrotechnicznych,
6. W obszarze zasoby geologiczne to zubożenie zasobów kruszyw, nielegalne wydobywanie kruszyw,
7. W obszarze gleby - stosowanie nieodpowiednich nawozów oraz środków ochrony roślin, co prowadzić może do skażeń gleb, skażenia przemysłowe i komunikacyjne,
8. W obszarze gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów - dzikie wysypiska śmieci,
9. W obszarze zasoby przyrodnicze - zagrożenie pożarem lasów
10. W obszarze zagrożenie poważnymi awariami - wypadki komunikacyjne na drogach i szlaku kolejowym.

6.12.5 ZAGROŻENIE OSUWISKAMI¹⁸

Na terenie Gminy Grodzisko Dolne zgodnie z danymi z Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej nie występują osuwiska ani tereny nimi zagrożone.

6.13 DZIAŁANIA EDUKACYJNE

Działania edukacyjne na terenie Gminy Grodzisko Dolne są prowadzone w głównej mierze poprzez artykuły w prasie lokalnej i na stronie internetowej gminy. Dotyczą one w większości takich obszarów interwencji jak ochrona klimatu i jakości powietrza, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawania odpadów.

6.14 MONITORING ŚRODOWISKA

Wdrażanie Programu będzie podlegało regularnej ocenie poprzez sporządzenie Raportu z realizacji Programu co 2 lata w ramach którego nastąpi:

- ✓ określenie stopnia wykonania przedsięwzięć/działań,

¹⁸ adres internetowy: <https://geoportals.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3> dostęp na dzień 24.08.2022

- ✓ określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ✓ oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- ✓ analiza przyczyn tych rozbieżności.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono listę wskaźników do wykorzystania w Raportach.

TABELA 20 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA PROGRAMU

Lp.	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych
1.	Ilość budynków użyteczności publicznej w których zainstalowano odnawialne źródła energii	szt.	Gmina
2.	Ilość wymienionych lamp na terenie gminy	szt.	Gmina
3.	Ilość wytworzonej energii przez mikroinstalacje fotowoltaiczne dla potrzeb energetycznych oświetlenia publicznego i obiektów infrastruktury komunalnej	kW	Gmina
4.	Długość przebudowanych dróg	km	Gmina
5.	Długość wykonanych dróg	km	Gmina
6.	Długość wykonanych szlaków rowerowych	km	Gmina
7.	Długość sieci wodociągowej	km	Gmina
8.	Liczba obiektów z zakresu „Małej retencji”	obiekty	Gmina
9.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Chodaczowie likwidacja oczyszczalni w Grodzisku Dolnym	Zrealizowane/niezrealizowane	Gmina
10.	Budowa łącznika kanalizacji sanitarnej pomiędzy oczyszczalniami w Grodzisku Dolnym i Chodaczowie	Zrealizowane/niezrealizowane	Gmina
11.	Liczba budynków podłączonych do kanalizacji	budynki	Gmina
12.	Rozbudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Grodzisku Dolnym	Zrealizowane/niezrealizowane	Gmina
13.	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych na składowisko	Mg	Gmina

Lp.	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych
14.	Wskaźnik zwodociągowania	%	GUS
15.	Wskaźnik skanalizowania	%	GUS
16.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności	%	GUS
17.	Powierzchnia terenów objętych ochroną prawną	ha	GUS
18.	Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³	GUS
19.	Ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca	kg	GUS
20.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu: BZT5 ChzT Zawiesina ogólna Azot ogólny Fosfor ogólny	kg/rok	GUS
21.	Stan JCW	Zły/ dobry	GIOŚ
22.	Wskaźniki poziomu dźwięku na monitorowanych obszarach: LAeqD LAeqN Przekroczenie norm hałasu na monitorowanych obszarach	dB tak/nie	GIOŚ
23.	Poziom pola elektromagnetycznego na monitorowanych obszarach Przekroczenie norm pola elektromagnetycznego na monitorowanych obszarach	v/m tak/nie	GIOŚ
24.	Stan wód podziemnych	Klasa I, II, III, IV, V	GIOŚ

7. ANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM, WOJEWÓDZKIM, PONADLOKALNYM, POWIATOWYM I GMINNYM

TABELA 21 ANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM WOJEWÓDZKIM PONADLOKALNYM, POWIATOWYM I GMINNYM

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
DOKUMENTY KRAJOWE	
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności	
<p>1. Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska</p> <p>i. Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,</p> <p>ii. Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,</p> <p>iii. Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,</p> <p>iv. Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,</p> <p>v. Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej</p>	<p>1, 2,3, 4, 5, 6, 7,8, 9, 10, 11,12</p>

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>gospodarki,</p> <p>vi. Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,</p> <p>2. Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania</p> <p>i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p> <p>i. Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,</p> <p>ii. Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie– miasta,</p> <p>iii. Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,</p> <p>iv. Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,</p> <p>3. Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski</p> <p>i. Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
systemu transportowego	
Polityka ekologiczna państwa do 2030 roku	
<p>Cel główny: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców</p> <p>Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego</p> <p>Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska</p> <p>Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zapobieganie ryzyku klęsk żywiołowych</p> <p>Cele horyzontalny: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel horyzontalny: Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska 	1, 2,3, 4, 5, 6, 7,8, 9, 10, 11, 12
Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)	
<p>Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego</p> <p>i. Cel szczegółowy 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,</p> <p>ii. Cel szczegółowy 4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu</p>	4, 5, 6

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
na środowisko.	
Polityka energetyczna Polski do 2030 roku	
<p>1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej</p> <p>i. Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego,</p> <p>tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,</p> <p>ii. Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15,</p> <p>2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii</p> <p>i. Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,</p> <p>ii. Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,</p> <p>3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła</p> <p>i. Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,</p>	<p>1,2,3</p>

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej</p> <p>i. Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych</p> <p>5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw</p> <p>i. Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,</p> <p>ii. Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,</p> <p>iii. Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,</p> <p>iv. Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,</p> <p>v. Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,</p> <p>6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii</p> <p>i. Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,</p> <p>7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko</p> <p>i. Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,</p> <p>ii. Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,</p> <p>iii. Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,</p> <p>iv. Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>wykorzystanie ich w gospodarce,</p> <p>v. Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych</p>	
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028	
<p>PRZYJĘTE CELE W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI</p> <p>4.1. Odpady komunalne, w tym odpady ulegające biodegradacji</p> <p>W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące cele:</p> <p>wdrażanie ZPO oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów;</p> <p>wspieranie działań związanych z ponownym użyciem produktów;</p> <p>zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie ZPO i postępowania z odpadami;</p> <p>osiągnięcie następujących poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych,:</p> <p>55% dla roku 2025,</p> <p>60% dla roku 2030,</p> <p>65% dla roku 2035;</p> <p>minimalizacja ilości składowanych odpadów:</p> <p>do 30% w roku 2025,</p>	<p>12, 13</p>

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>do 20% w roku 2030, do 10% w roku 2035;</p> <p>zwiększenie recyklingu organicznego poprzez propagowanie kompostowania bioodpadów „u źródła” przez mieszkańców;</p> <p>zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia;</p> <p>zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie selektywnego zbierania odpadów;</p> <p>zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych i zbieranych odpadów;</p> <p>zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu;</p> <p>utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.;</p> <p>ograniczenie powstawania tzw. dzikich wysypisk,</p> <p>zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami.</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych																			
<p>4.2. Odpady powstające z produktów</p> <p>4.2.1. Opakowania i odpady opakowaniowe</p> <p>W gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi przyjęto następujące cele:</p> <p>osiągnięcie:</p> <p>nie później niż do dnia 31 grudnia 2025 r. recykling co najmniej 65 % wagowo wszystkich odpadów opakowaniowych,</p> <p>nie później niż do dnia 31 grudnia 2030 r. recykling co najmniej 70 % wagowo wszystkich odpadów opakowaniowych;</p> <p>osiągnięcie dla poszczególnych rodzajów materiałów opakowaniowych recyklingu na poziomie:</p> <table border="1" data-bbox="371 948 1088 1361"> <thead> <tr> <th>Materiał</th> <th>2025</th> <th>2030</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Wszystkie odpady opakowaniowe</td> <td>65%</td> <td>70%</td> </tr> <tr> <td>Tworzywa sztuczne</td> <td>50%</td> <td>55%</td> </tr> <tr> <td>Drewno</td> <td>25%</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>Metale żelazne</td> <td>70%</td> <td>80%</td> </tr> <tr> <td>Aluminium</td> <td>51%</td> <td>60%</td> </tr> </tbody> </table>	Materiał	2025	2030	Wszystkie odpady opakowaniowe	65%	70%	Tworzywa sztuczne	50%	55%	Drewno	25%	30%	Metale żelazne	70%	80%	Aluminium	51%	60%		
Materiał	2025	2030																		
Wszystkie odpady opakowaniowe	65%	70%																		
Tworzywa sztuczne	50%	55%																		
Drewno	25%	30%																		
Metale żelazne	70%	80%																		
Aluminium	51%	60%																		

Cele wskazane w dokumentach strategicznych			Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych	
Szkło	70%	75%		
Papier i tektura	75%	85%		
osiągnięcie minimalnych rocznych poziomów recyklingu opakowań wielomateriałowych na poziomie:				
Rok	recykling			
2022	47%			
2023	53%			
2024	59%			
2025	65%			
2026	66%			
2027	67%			
2028	68%			
2029	69%			
2030 i lata następne	70%			

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych																				
<p>osiągnięcie minimalnych rocznych poziomów recyklingu dla opakowań po środkach niebezpiecznych (rodzaje opakowań: tworzywa sztuczne, aluminium, stal, w tym blacha stalowa oraz pozostałe metale, papier i tektura, szkło, drewno, wielomateriałowe, pozostałe) na poziomie:</p> <table border="1" data-bbox="371 568 1088 1267"> <thead> <tr> <th>Rok</th> <th>recykling</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2022</td> <td>36%</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>38%</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>40%</td> </tr> <tr> <td>2025</td> <td>42%</td> </tr> <tr> <td>2026</td> <td>44%</td> </tr> <tr> <td>2027</td> <td>46%</td> </tr> <tr> <td>2028</td> <td>48%</td> </tr> <tr> <td>2029</td> <td>49%</td> </tr> <tr> <td>2030 i lata następne</td> <td>50%</td> </tr> </tbody> </table> <p>zwiększenie efektywności systemu zbierania odpadów opakowaniowych w celu zapewnienia osiągnięcia celów dotyczących recyklingu;</p>	Rok	recykling	2022	36%	2023	38%	2024	40%	2025	42%	2026	44%	2027	46%	2028	48%	2029	49%	2030 i lata następne	50%	
Rok	recykling																				
2022	36%																				
2023	38%																				
2024	40%																				
2025	42%																				
2026	44%																				
2027	46%																				
2028	48%																				
2029	49%																				
2030 i lata następne	50%																				

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>zwiększenie roli ekoprojektowania, uwzględniającego potrzeby w zakresie ponownego użycia, naprawy i przydatności do recyklingu;</p> <p>od 3 lipca 2024 r. dopuszczenie do obrotu tylko takich opakowań jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, których nakrętki i wieczka plastikowe będą przymocowane do nich na stałe (dotyczy to do butelek i pojemników);</p> <p>od 2025 r. wprowadzenie obowiązku użycia do produkcji butelek PET minimum 25% z materiału pochodzącego z recyklingu, a od 2030 r. – minimum 30%;</p> <p>zwiększenie selektywnego zbierania, by zapewnić do 2025 r. przynajmniej 77% selektywnego zbierania do recyklingu butelek z tworzyw sztucznych jednorazowego użytku na napoje o pojemności do 3l, a do 2029 r. – 90%;</p> <p>wprowadzenie odpowiednich oznaczeń na wyrobach jednorazowych z tworzyw sztucznych z informacjami dla konsumenta, dotyczących zagospodarowania produktów stanowiących odpady lub niewskazanych metod unieszkodliwiania takich produktów, negatywnych skutków zaśmiecania środowiska, a także informacji dotyczących obecności tworzyw sztucznych w produkcie;</p> <p>zmniejszenie w 2026 r., w porównaniu z 2022 r. stosowania produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych takich jak:</p> <p>kubki na napoje, w tym ich pokrywki i wieczka;</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>pojemniki na posiłki w tym pojemniki takie jak pudełka, z pokrywką lub bez, stosowane w celu umieszczania w nich posiłków, które są przeznaczone do bezpośredniego spożycia, na miejscu lub na wynos, są zazwyczaj spożywane bezpośrednio z pojemnika, oraz są gotowe do spożycia bez dalszej obróbki, takiej jak przyrządzanie, gotowanie czy podgrzewanie.</p> <p>4.2.2. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny</p> <p>W gospodarce odpadami zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego przyjęto następujące cele:</p> <p>dalsze systematyczne zwiększanie świadomości społeczeństwa i przedsiębiorców w zakresie prawidłowego sposobu postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym;</p> <p>ograniczenie powstawania odpadów zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;</p> <p>promowanie ponownego wykorzystywania, recyklingu i innych metod odzysku odpadów pochodzących ze zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;</p> <p>przyczynianie się do wydajnego wykorzystywania zasobów oraz do odzyskiwania cennych surowców wtórnych z ZSSE;</p> <p>zapewnienie osiągnięcia minimalnych rocznych poziomów zbierania ZSSE, które wynoszą nie mniej niż 65% średniorocznej masy sprzętu wprowadzonego</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>do obrotu albo 85% masy zużytego sprzętu wytworzonego na terytorium kraju; zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu ZSSE:</p> <p>dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu należącego do grup sprzętu nr 1 (Sprzęt działający na zasadzie wymiany temperatury) i nr 4 (Sprzęt wielkogabarytowy, którego którykolwiek z zewnętrznych wymiarów przekracza 50 cm):</p> <ul style="list-style-type: none"> -- odzysku – 85% masy zużytego sprzętu oraz -- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 80% masy zużytego sprzętu, <p>dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu należącego do grupy sprzętu nr 2 (Ekran, monitory i sprzęt zawierający ekrany o powierzchni większej niż 100 cm²):</p> <ul style="list-style-type: none"> -- odzysku – 80% masy zużytego sprzętu oraz -- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 70% masy zużytego sprzętu, <p>dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu należącego do grup sprzętu nr 5 (Sprzęt małogabarytowy, którego żaden z zewnętrznych wymiarów nie przekracza 50 cm) i nr 6 (Małogabarytowy sprzęt informatyczny i telekomunikacyjny, którego żaden z zewnętrznych wymiarów nie przekracza 50 cm):</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>-- odzysku – 75% masy zużytego sprzętu oraz</p> <p>-- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 55% masy zużytego sprzętu, dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu należącego do grupy sprzętu nr 3 (Lampy)</p> <p>-- recyklingu w wysokości 80% masy tego zużytego sprzętu;</p> <p>4.2.3. Zużyte baterie i zużyte akumulatory</p> <p>Zapewnienie utrzymania poziomu wydajności recyklingu:</p> <p>a) zużytych baterii kwasowo-ołowiowych i zużytych akumulatorów kwasowo-ołowiowych w wysokości co najmniej 65%,</p> <p>b) zużytych baterii niklowo-kadmowych i zużytych akumulatorów niklowo-kadmowych w wysokości co najmniej 75%,</p> <p>c) pozostałych zużytych baterii i zużytych akumulatorów w wysokości co najmniej 50% masy zużytych baterii lub zużytych akumulatorów,</p> <p>a od dnia wejścia w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie baterii i zużytych baterii, uchylającego dyrektywę 2006/66/WE i zmieniającego rozporządzenie (UE) 2019/1020 osiągnięcie poziomów zgodnie z tym rozporządzeniem;</p> <p>osiąganie poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych w wysokości co najmniej 45% masy</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych, a od dnia wejścia w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie baterii i zużytych baterii, uchylającego dyrektywę 2006/66/WE i zmieniającego rozporządzenie (UE) 2019/1020 osiągnięcie docelowych poziomów zbierania baterii przenośnych zgodnie z tym rozporządzeniem;</p> <p>stymulowanie opracowania nowych technologii i inwestycji w tym zakresie w celu poprawy efektywności recyklingu baterii, a także zapewnienia odzysku materiałowego dla kobaltu, miedzi, ołowiu, niklu i litu;</p> <p>wspieranie rynku recyklingu baterii i akumulatorów,</p> <p>podnoszenie świadomości społeczeństwa, w tym przedsiębiorców w zakresie prawidłowego postępowania ze zużytymi bateriami i akumulatorami.</p> <p>4.2.4. Pojazdy wycofane z eksploatacji</p> <p>W gospodarce wycofanymi z eksploatacji pojazdami przyjęto następujące cele:</p> <p>ograniczenie niewłaściwego postępowania z pojazdami wycofanymi z eksploatacji, w tym nielegalnego demontażu pojazdów;</p> <p>utrzymanie na poziomie co najmniej odpowiednio 95% i 85% minimalnych rocznych poziomów odzysku i recyklingu odniesionych do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu.</p> <p>4.2.5. Oleje odpadowe</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>W gospodarce olejami odpadowymi przejęto następujące cele:</p> <p>zwiększenie efektywności kontroli wprowadzanych na rynek produkty olejowe;</p> <p>wzrost świadomości w zakresie realizacji obowiązków przedsiębiorców w zakresie gospodarowania olejami;</p> <p>osiąganie poziomu odzysku w wysokości co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja w wysokości co najmniej 35%;</p> <p>w przypadku preparatów smarowych: utrzymanie poziomu recyklingu o wartości co najmniej 35% oraz poziomu odzysku o wartości co najmniej 50%;</p> <p>wyeliminowanie niewłaściwych praktyk polegających na używaniu zużytych olejów jako olejów opałowych i ich spalania w nieodpowiednich instalacjach.</p> <p>4.2.6. Zużyte opony</p> <p>W gospodarce zużytymi oponami przyjęto następujące cele:</p> <p>zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie gospodarowania zużytymi oponami;</p> <p>utrzymanie dotychczasowego poziom odzysku w wysokości co najmniej 75%, a recyklingu w wysokości co najmniej 15%.</p> <p>4.3. Odpady niebezpieczne</p> <p>4.3.1. Odpady medyczne i weterynaryjne</p> <p>W gospodarce odpadami medycznymi i weterynaryjnymi przyjęto poniższe</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>cele:</p> <p>zapewnienie rozmieszczenia instalacji do termicznego unieszkodliwiania zgodnie z zasadą bliskości;</p> <p>podniesienie świadomości pracowników placówek medycznych i weterynaryjnych w zakresie zasad selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych.</p> <p>4.3.2. Odpady zawierające azbest</p> <p>W gospodarce odpadami zawierającymi azbest przyjęto cel dotyczący zapewnienia odpowiedniej pojemności składowisk do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest. Ponadto zasadne jest dalsze zwiększanie świadomości ekologicznej jednostek samorządu terytorialnego oraz intensyfikacja działań polegających na usuwaniu azbestu.</p> <p>4.3.3. Inne odpady niebezpieczne</p> <p>W gospodarce odpadami zawierającymi rtęć przyjęto następujące cele:</p> <p>stopniowe wycofywanie rtęci i związków rtęci z procesów produkcyjnych;</p> <p>wspieranie jednostek naukowych w zakresie przeprowadzania badań nad substancjami będącymi alternatywą dla rtęci.</p> <p>W gospodarce odpadami zawierającymi PCB przyjęto następujące cele:</p> <p>zwiększenie kontroli w zakresie ilości wytwarzanych i przetwarzanych odpadów</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, zawierających PCB i stosowanych rodzajów procesów ich zagospodarowania ;</p> <p>identyfikacja i wycofanie z użycia urządzeń zawierających PCB więcej niż 0,005 % i więcej niż 0,05 dm³ PCB do 31 grudnia 2025 r.</p> <p>W zakresie mogilników przyjęto cel polegający na dokończeniu likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne.</p> <p>4.5. Odpady pozostałe</p> <p>4.5.1. Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej</p> <p>W gospodarce odpadami z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej przyjęto następujące cele:</p> <p>1) zwiększenie świadomości wśród inwestorów oraz podmiotów wytwarzających odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej na temat należytego postępowania ze strumieniem tych odpadów, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania oraz recyklingu;</p> <p>2) utrzymanie poziomu przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych na poziomie minimum 70% wagowo.</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>4.5.2. Komunalne osady ściekowe</p> <p>W zakresie gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi (biorąc pod uwagę także Strategię postępowania z komunalnymi osadami ściekowymi na lata 2019-2022) przyjęto następujące cele:</p> <p>całkowite zaniechanie składowania komunalnych osadów ściekowych ;</p> <p>zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz ilości komunalnych osadów ściekowych poddanych termicznemu przekształcaniu;</p> <p>dążenie do maksymalizacji stopnia wykorzystania substancji biogennych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego, chemicznego oraz środowiskowego;</p> <p>zapobieganie powstawaniu i zmniejszanie ilości powstających w oczyszczalniach ścieków komunalnych osadów ściekowych stanowiących odpady oraz wyeliminowanie wytwarzania komunalnych osadów ściekowych stanowiących odpady, które z uwagi na jakość stwarzają problemy z ich zagospodarowaniem zgodnie z przepisami.</p> <p>4.5.3. Odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne</p> <p>W gospodarce odpadami ulegającymi biodegradacji innymi niż komunalne przyjęto następujące cele:</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>zwiększenie udziału przetwarzania odpadów w procesie fermentacji metanowej, w tym w biogazowniach rolniczych grupy 02;</p> <p>zwiększenie udziału odzysku energii z odpadów drzewnych, nie nadających się do recyklingu.</p> <p>4.5.4. Odpady z wybranych gałęzi gospodarki, których zagospodarowanie stwarza problemy</p> <p>W gospodarce odpadami z grupy 01, 06 i 10 przyjęto następujące cele:</p> <p>zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku;</p> <p>ograniczenie masy wytworzonych odpadów w stosunku do wielkości produkcji;</p> <p>zwiększenie stopnia zagospodarowania odpadów w podziemnych wyrobiskach kopalni, w tym przez odzysk.</p>	
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (POKA)	
<p>W dokumencie zostały wyznaczone następujące cele dotyczące azbestu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest ✓ Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju ✓ Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko 	13
Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN)	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>Celem głównym jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.</p> <p>Celami szczegółowymi są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niskoemisyjne wytwarzanie energii, • Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami, • Rozwój zrównoważonej produkcji – obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo • Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności • Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji 	<p>1, 2, 3, 12</p>
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	
<p>Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Cel główny będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska, • Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich, 	<p>1, 2,3, 4, 5, 6, 7,8, 9, 10, 11</p>

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<ul style="list-style-type: none"> • Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu, • Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu 	
Krajowy Plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030	
<p>Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005, • 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: <ul style="list-style-type: none"> ➤ 14% udziału OZE w transporcie, ➤ roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie, • wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, <p>redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.</p>	1, 2, 3

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	
Celem głównym jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski, szczególnie ochrony ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.	1, 2, 3
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	
<p>Cel główny: rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego</p> <p>Cele szczegółowy I: Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej</p> <p>I.1 Nowe modele organizacji produkcji i rynków, krótkie łańcuchy rynkowe i uczciwa konkurencja</p> <p>I.2 Jakość i bezpieczeństwo żywności</p> <p>I.3 Rozwój innowacji, cyfryzacji i przemysłu 4.0 w sektorze rolno-spożywczym oraz jego modernizacja</p> <p>I.4 Zarządzanie ryzykiem w sektorze rolno-spożywczym</p> <p>I.5 Poszerzenie i rozwój rynków zbytu na produkty i surowce sektora rolno-spożywczego (w tym biogospodarka)</p> <p>Cele szczegółowy II: Poprawa jakości życia</p>	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>II.1 Rozwój liniowej infrastruktury technicznej</p> <p>II.2 Dostępność wysokiej jakości usług publicznych</p> <p>II.3 Rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast</p> <p>II.4 Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska</p> <p>II.5 Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom</p> <p>Cele szczegółowy III: Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa</p> <p>III.1 Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa</p> <p>III.2 Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy</p> <p>III.3 Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi</p> <p>III.4 Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym</p> <p>III.5 Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich</p>	
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	
Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030 roku	
<p>Cel główny Strategii: odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo- i egzogenicznych regionu, zapewniający trwały, zrównoważony i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12</p>

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>województwa</p> <p>Układ obszarów i priorytetów wraz z celami:</p> <p>1. Gospodarka i nauka</p> <p>Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa</p> <p>1.1. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę Rozwój szkolnictwa wyższego i sfery badawczo-rozwojowej jako kluczowych czynników stymulujących rozwój gospodarczy regionu,</p> <p>1.2. Inteligentne specjalizacje województwa Wdrożenie priorytetów RIS dla utrzymania innowacyjnej konkurencyjnej gospodarki opartej na trafnie zdefiniowanych inteligentnych specjalizacjach gospodarczych oraz wspieranie sektorów wysokiej szansy,</p> <p>1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki,</p> <p>1.4. Gospodarka cyrkularna (Gospodarka obiegu zamkniętego)</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>Dostosowanie procesów gospodarczych do warunków wynikających ze współczesnych standardów środowiskowych.</p> <p>2. Kapitał ludzki i społeczny</p> <p>Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców</p> <p>2.1. Edukacja</p> <p>Podniesienie jakości edukacji i jej dostosowanie do wyzwań społeczeństwa przyszłość</p> <p>2.2. Regionalna polityka zdrowotna</p> <p>Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia</p> <p>2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe</p> <p>Rozwój form i instytucji kultury z uwzględnieniem dziedzictwa oraz wymagań nowoczesności</p> <p>2.4. Rynek pracy</p> <p>Wsparcie rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej oraz tworzenia dobrej jakości miejsc pracy</p> <p>2.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>Wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne</p> <p>2.6. Włączenie społeczne</p> <p>Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie</p> <p>2.7. Aktywny styl życia i sport</p> <p>Kształtowanie postaw prozdrowotnych, promocja aktywności fizycznej i wsparcie sportu kwalifikowanego</p> <p>3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska</p> <p>Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego</p> <p>3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE</p> <p>Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz optymalizacji wykorzystania energii i zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa</p> <p>3.2. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu</p> <p>Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz zrównoważenie</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>struktury komunikacyjnej na obszarze województwa</p> <p>3.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego</p> <p>Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej zapewniającej spójność przestrzenną regionu oraz integrację obszarów funkcjonalnych</p> <p>3.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie</p> <p>Rozbudowa wysokiej jakości sieci informacyjno-komunikacyjnej dla zapewnienia możliwości rozwojowych województwa oraz dostępności do usług</p> <p>3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych</p> <p>3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi</p> <p>Zwiększenie odporności wszystkich struktur regionalnych na zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych</p> <p>3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych</p> <p>Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania rozwoju cywilizacyjnego</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>na stan środowiska</p> <p>3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu</p> <p>Ochrona środowiska oraz zachowanie różnorodności biologicznej w regionie</p> <p>4. Dostępność usług</p> <p>Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych</p> <p>4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>Poprawa dostępności mieszkańców do usług publicznych oraz zwiększenie ich kompleksowości i podniesienie standardu dzięki wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych</p> <p>Poprawa zarządzania przestrzenią oraz przeciwdziałanie występowaniu wykluczenia osób i obszarów ze względu na ograniczenia ekonomiczne czy infrastrukturalne</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Rozwijanie infrastruktury i integrowanie systemów zapewniających wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego</p> <p>4.4. Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa łączenie potencjałów i budowanie partnerstw oraz praktyczna implementacja rozwiązań organizacyjnych i technicznych wzmacniających procesy służące rozwojowi społeczno-gospodarczemu regionu</p> <p>4.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa Rozwój ponadregionalnych i transgranicznych powiązań regionu dla wzmocnienia pozycji konkurencyjnej i wykorzystania szans rozwojowych</p> <p>VII. Terytorialny wymiar Strategii obszar horyzontalny Wzmocnienie terytorialnej spójności województwa podkarpackiego</p> <p>7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych oraz powiązań obszarów wiejskich z miastami, umożliwiające rozprzestrzenianie procesów rozwojowych w całym regionie</p> <p>7.2. Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego Rozwój miasta Rzeszowa i jego obszaru funkcjonalnego jako obszaru</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>metropolitalnego o znaczeniu międzynarodowym</p> <p>7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju</p> <p>Zmniejszenie poziomu dysproporcji pomiędzy rozwiniętymi gospodarczo i społecznie ośrodkami województwa a obszarami zagrożonymi marginalizacją</p> <p>7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i wsparcie ich wielofunkcyjność</p>	
Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027	
<p>Cele w podziale na poszczególne obszary interwencji</p> <p>Obszar Interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie dobrego stanu środowiska w zakresie jakości powietrza oraz adaptacja do zmian klimatu <p>Obszar Interwencji: zagrożenia hałasem</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa klimatu akustycznego w województwie podkarpackim <p>Obszar Interwencji: promieniowanie elektromagnetyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> • ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym 	<p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12</p>

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>promieniowaniem elektromagnetycznym</p> <p>Obszar Interwencji: gospodarka wodna</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla społeczeństwa i gospodarki <p>Obszar Interwencji: gospodarka wodno-ściekowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • zrównoważone gospodarowanie wodami dla zapewnienia zapotrzebowania na wodę dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód <p>Obszar Interwencji: zasoby geologiczne</p> <p>ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów geologicznych</p>	
<p>Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz Plan Działań Krótkoterminowych</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>Wykaz wszystkich planowanych działań naprawczych w strefie podkarpackiej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza z ogrzewania indywidualnego, • Prowadzenie działań kontrolnych, • Wspomaganie samorządów gminnych i mieszkańców gmin we wdrażaniu uchwały antysmogowej, • Stworzenie przez samorząd gminny systemu wsparcia wymiany źródeł ciepła na ekologiczne dla osób fizycznych, • Zwiększanie udziału zieleni w wybranych miastach strefy podkarpackiej, • Edukacja ekologiczna 	<p style="text-align: center;">1, 2, 3</p>

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
DOKUMENTY PONADLOKALNE	
Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Leżajskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021–2027 z perspektywą do 2035 roku	
<p>Dokument obejmuje jednostki samorządu terytorialnego, które zawarły Porozumienie w sprawie opracowania i wdrażania strategii rozwoju ponadlokalnego. Dokument został opracowany dla Powiatu Leżajskiego, Gminy Miasto Leżajsk, Gminy Leżajsk, Gminy Nowa Sarzyna, Gminy Kuryłówka, Gminy Grodzisko Dolne, Gminy Tryńcza. Strategia Ponadlokalna lata 2021–2027 z perspektywą do 2035 roku to plan działania wyznaczający wspólne, strategiczne cele rozwoju dla siedmiu jednostek samorządu terytorialnego tworzących Obszar Funkcjonalny w perspektywie co najmniej kolejnych 7 lat. Ustalenia zawarte w Strategii LOF stanowią podstawę doprowadzenia przez władze samorządowe Obszaru Funkcjonalnego zintegrowanej, średniookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego.</p> <p>Wizja: Jednostki samorządu terytorialnego tworzące Leżajski Obszar Funkcjonalny aktywnie współdziałają na rzecz rozwoju obszaru, wzmocnienia aktywności społecznej i gospodarczej, opierając swoją aktywność o zasady partnerstwa i zintegrowanego rozwoju oraz kompleksowość interwencji. Potrzeby socjalne mieszkańców obszaru funkcjonalnego są w pełni zaspokojone</p>	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>i mogą się oni cieszyć z życia na atrakcyjnych przyrodniczo i infrastrukturalnie terenach, zagospodarowanych zgodnie z myślą zrównoważonego rozwoju i poszanowania środowiska naturalnego.</p> <p>Cel operacyjny: Stworzenie nowych miejsc pracy</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie udogodnień dla rozwoju małych i średnich firm. • Stworzenie Akademii Rozwoju - będącej cyklem szkoleń/seminariów, wizyt studyjnych, debat związanych z trendami i współczesną wiedzą w zakresie zrównoważonego rozwoju i rozwoju przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich, • Wzmocnienie ośrodka wsparcia przedsiębiorczości – zapewnienie dostępu osobom zamierzającym podjąć działalność gospodarczą i mikrofirmom do informacji, doradztwa, szkoleń i preferencyjnych środków przeznaczonych na rozwój, • Wzmocnienie Funduszu dla Przedsiębiorczych - lokalnego funduszu udzielającego preferencyjnych pożyczek na rozwój działalności, • Lepsze powiązanie przedsiębiorców poszukujących pracowników ze społecznością, szkołami, GOPS’ami i PUP, 	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie programu wsparcia rolnictwa. Stworzenie Inkubatora przedsiębiorczości - "wylęgarni" inicjatyw gospodarczych i miejsce zdobywania doświadczeń w działalności gospodarczej - w sferze usług i drobnej wytwórczości, • Uzbrojenie terenów inwestycyjnych, • Tworzenie wspólnej marki regionu, • Utworzenie „Centrum Obsługi Przedsiębiorców” i skupienie kwestii rozwoju przedsiębiorczości w jednej instytucji. <p>Cel operacyjny: wsparcie opieki zdrowotnej i senioralnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promocja zdrowego żywienia opartego na zasadach zbilansowanego odżywiania z wykorzystaniem produktów lokalnych, • Stworzenie nowych i rozwój istniejących klubów seniora, • Stworzenie punktów medycznych dla poprawienia sytuacji dostępności do służby zdrowia, • Wsparcie zakładu aktywności zawodowej niepełnosprawnych, • Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych z pełnym spektrum usług rehabilitacji, • Otwarcie nowych i rozwój obecnych domów dziennego pobytu i opieki 	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>dla seniorów,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie kursów dla seniorów w ramach obsługi komputerów oraz e-urzędów, • Opracowanie zasad profilaktyki i skutecznego reagowania na problemy społeczne, • Budowa specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego dla uczniów, ze specjalnymi potrzebami, • Rozwój usług służby zdrowia w zakresie psychologii i psychiatrii. <p>Cel operacyjny: wsparcie systemu edukacji i opieki nad dziećmi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie dla dzieci zajęć dodatkowych dostosowanych do wieku (rozwijanie zainteresowań, poprawa sprawności fizycznej, doświadczenia naukowe, matematyka, zajęcia na basenie itp.) • Rozwój szeroko pojętej opieki nad dziećmi, głównie żłobków i przedszkoli - przynajmniej jeden w każdej z gmin. • Rozwój szkolnictwa na poziomie ponadpodstawowym – zapewniając naukę zawodów poszukiwanych na rynku pracy. • Wsparcie cyfryzacji szkół. • Rozbudowa i modernizacja infrastruktury szkolnej z wyposażeniem i 	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>dostosowaniem do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój wyspecjalizowanego szkolnictwa zawodowego i technicznego oraz placówek nauczania dorosłych. <p>Cel operacyjny: Rozwój aktywności społecznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kulturowanie tradycji i kultury, która jest dziedzictwem i szansą LOF, • Tworzenie międzygminnych cyklicznych wydarzeń kulturalnych, • Tworzenie miejsc spotkań publicznych, • Budowa wspólnych miejsc rekreacji i wypoczynku jako nowy sposób spędzania wspólnego czasu, • Stworzenie wspólnych wydarzeń kulturalnych, • Tworzenie nowych form spędzania wolnego czasu dla młodzieży, • Ogólna integracja mieszkańców danej gminy każdej grupy wiekowej z mieszkańcami samorządów partnerskich, poprzez wspólne spotkania seniorów, KGW, OSP, grup artystycznych, wspólne turnieje piłkarskie dla dzieci, młodzieży i innych drużyn np. oldbojów. <p>Cel operacyjny: Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej</p> <p>Opracowanie i wykonanie szlaków rowerowych z uwzględnieniem zbiorników wodnych na terenie LOF.</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<ul style="list-style-type: none"> • Zorganizowanie dodatkowej oferty kulturalnej w okresie letnim dostosowanej do warunków atmosferycznych, • Stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej, • Budowa tras rowerowych i ścieżek/szlaków pieszych przez Leżajski Obszar Funkcjonalny, • Rozwój bazy turystycznej w oparciu o własne zasoby naturalne i środowiskowe, • Wykorzystanie terenów zielonych w celach turystycznych i promocji spędzania wolnego czasu w sposób aktywny, • Tworzenie i rozwój infrastruktury do spływów kajakowych, pontonowych itp. Sanem i Wiśłokiem, • Przywrócenie świetności zapomnianym i zaniedbanym obiektom kultury, turystyki i rekreacji oraz wspólna promocja takich obiektów ze wszystkich gmin, umożliwiającą kompleksowe odwiedzanie znajdujących się w nich atrakcji, • Pozyskanie inwestora na stworzenie parku rozrywki typu Energylandia, Bałtów itp., • Budowa lub modernizacja istniejących kąpielisk po jednym na terenie 	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>współpracujących gmin oraz budowa ścieżek rowerowych łączących je,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa atrakcji jako inwestycji przyciągających turystów, • Stworzenie aplikacji mobilnej w zakresie turystyki - baza noclegowa, atrakcje, ścieżki rowerowe, propozycje jednodniowych wypadów, • Budowa zbiornika wodnego: na rzece Malinianka we wsi Jelna, na rzece Lubinka we wsi Piskorowice oraz budowa zbiorników wodnych na rzece Błotnia we wsi Giedlarowa, • Otwarcie wypożyczalni rowerów lub innych pojazdów napędzanych siłą mięśni na terenie całego LOF co umożliwiłoby zwiedzanie szlaków, • Zagospodarowanie otoczenia zalewu FLORYDA, • Zagospodarowanie przestrzeni brzegów Sanu na potrzeby turystyki, • Budowa wioski tematycznej/skansenu- stworzenie kompleksowej oferty dla turystów, • Stworzenie infrastruktury do turystyki camperowej, • Współpraca z gminami poza terytorium LOF np.: Krzeszów, Biszczka, • Budowa i przebudowa zbiorników retencyjnych na rzece Leszczynka w Wólce Grodzkiej, Grodzisku Górnym i Grodzisku Dolnym. <p>Cel operacyjny: poprawa dostępności komunikacyjnej</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycje drogowe poprawiające dostępność komunikacyjną. • Rozwój transportu publicznego w obrębie obszaru – połączenia pomiędzy gminami i do Leżajska. • Zwiększenie liczby połączeń kolejowych i autobusowych w obrębie Leżajskiego Obszaru Funkcjonalnego. • Budowa ścieżek rowerowych wraz z chodnikami dla pieszych łączących gminy. • Wspólne starania wszystkich organów o połączenie komunikacyjne z przyszłym węzłem dróg S19 i S74 „Zapacz”. • Dążenie do budowy łącznika przyszłej linii kolejowej 58 w Łętowni nie tylko dla kierunku Stalowowolskiego, ale także LOF w celu stworzenia nowej siatki połączeń regionalnych • Projekt polegający na poprawie infrastruktury drogowej całego LOF poprzez poprawę jakości dróg lokalnych i budowę chodników, szczególnie na obszarach wiejskich. • Zabieganie o przedłużenie drogi ekspresowej S74 do Jarostawia. • Budowa i modernizacja obiektów mostowych. • Budowa, rozbudowa i modernizacja parkingów w tym parkingi typu P+R 	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>(park & ride).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekologiczna (elektryczna), a jednocześnie rentowna komunikacja. • Stworzenie powiatowego komunikacyjnego węzła postojowo-przesiadkowego. • Budowa i modernizacja dróg na terenach rolniczych (polnych) jako poprawa infrastruktury drogowej i turystycznej. • Rozwój infrastruktury kolejowej: połączenia do Lublina, Rzeszowa, trasa Rozwadów – Przeworsk. <p>Cel operacyjny: ochrona zasobów przyrodniczych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie kampanii na rzecz ochrony środowiska, • Podejmowanie inicjatyw na rzecz poprawy jakości powietrza w miejscowościach, w których działają przedsiębiorstwa przemysłowe oraz zmniejszających niską emisję na terenie LOF, • Rewitalizacja istniejących zbiorników wodnych – wskazanie i eliminacja źródła zanieczyszczenia zbiornika oraz wykorzystanie potencjału turystycznego miejsc, • Budowanie świadomości ekologicznej mieszkańców, • Uregulowanie koryt rzek na terenie LOF, 	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona różnorodności biologicznej obszarów kluczowych, • Wsparcie obszarów chronionych, parków krajobrazowych itp., • Inwestycje w miejsca rekreacji z wykorzystaniem zasobów przyrody, • Inwestycje w zieleń miejską i przestrzenie publiczne, • Wykorzystanie potencjału Zmysłowskiego Chronionego Obszaru Krajobrazu z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska, • Budowa ścieżek dydaktycznych w LOF. <p>Cel operacyjny: rewitalizacja obszarów zdegradowanych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie dziedzictwa kulturowego i historycznego regionu, • Rewitalizacja zabytków i wykorzystanie w celach turystycznych, • Remont budynków użyteczności publicznej i udostępnianie ich na różne projekty i spotkania społeczne, • Wsparcie społeczności zamieszkałej na obszarach zdegradowanych, • Rewitalizacja i modernizacja budynków użyteczności publicznej z wykorzystaniem na cele publiczne zdegradowanych obiektów, • Rozwiązanie kwestii związanych ze strukturą agrarną obszaru, przekształcenia i scalenia działek. <p>Cel operacyjny: budowanie atrakcyjności inwestycyjnej</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<ul style="list-style-type: none"> • Aktualizacja Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego i wyznaczenie miejsc dla zabudowy wielomieszkaniowej, jednorodzinnej oraz terenów inwestycyjnych i rekreacyjnych, • Wyznaczenie i uzbrojenie strefy inwestycyjnej wraz z zaproszeniem do współpracy dużych firm produkcyjnych z zachowaniem bezpiecznych odległości od istniejącej zabudowy mieszkalnej oraz przepisów o ochronie środowiska, • Promocja regionu i wspólne pozyskiwanie inwestorów dla obszaru. • Promocja i rozszerzenie strefy ekonomicznej, • Realizacja wspólnego projektu promowania regionu na targach turystycznych i inwestycyjnych, • Wspólne pozyskiwanie sponsorów, • Stworzenie marki wody mineralnej regionu. <p>Cel operacyjny: budowanie odporności na zmiany klimatu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie inwestycji w OZE dla obszarów i budynków użyteczności publicznej, oraz budynków jednorodzinnych, • Stworzenie wspólnej farmy fotowoltaicznej, • Budowa farmy wiatrowej na wzgórzu ciągnącym się przy dolinie Sanu 	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>od Rzuchowa do Tarnawca,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa wałów przeciwpowodziowych i zbiorników retencyjnych oraz regulacja rzek, • Promocja rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii, • Budowa nowych urządzeń melioracyjnych i modernizacja obecnych, • Inwestycje w zielono-niebieską infrastrukturę, • Wsparcie działań z zakresu małej retencji i zagospodarowania wód opadowych na terenie LOF, • Wsparcie służb odpowiadających za bezpieczeństwo mieszkańców, • Budowa stacji ładowania pojazdów, • Dopuszczenie jednostek OSP. <p>Cel operacyjny: rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa sieci kanalizacyjnej, • Współdziałanie na rzecz poprawy zagospodarowania odpadów w LOF: wspólna gospodarka odpadami i budowa/rozbudowa PSZOK, • Wspólne budowanie świadomości ekologicznej oraz edukacja w celu zapobiegania wyrzucaniu śmieci do lasów, rowów, • Edukacja mieszkańców w zakresie skutecznej segregacji odpadów, 	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci, • Budowa sieci monitoringu miejsc najbardziej zagrożonych zanieczyszczeniem środowiska, <p>Cel operacyjny: rozbudowa infrastruktury społecznej i komunalnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój budownictwa wielorodzinnego, • Rozwój infrastruktury sportowej, • Rozwój infrastruktury sieci szerokopasmowego Internetu, • Odremontowanie i budowa placów zabaw, • Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, gazowej, • Budowa wielofunkcyjnego lekkoatletyczno-piłkarskiego kompleksu sportowego w Leżajsku, • Przekształcenie terenów rolnych o niskiej jakości na budowlane, • Budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury komunalnej, w tym mieszkań komunalnych, • Budowa i rozbudowa zintegrowanego systemu monitoringu, • Rozbudowa i modernizacja sieci oświetlenia ulicznego, • Cyfryzacja administracji. 	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
DOKUMENTY POWIATOWE	
PROGRAM ROZWOJU POWIATU LEŻAJSKIEGO NA LATA 2021-2027	
<p>Obszar strategiczny 1-Ludność</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzenie nowych miejsc pracy, • wsparcie opieki zdrowotnej i senioralnej, • wsparcie systemu edukacji i opieki nad dziećmi, • rozwój aktywności społecznej. <p>Obszar strategiczny 2-Otoczenie</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, • poprawa dostępności komunikacyjnej, • ochrona zasobów przyrodniczych, <p>Obszar strategiczny 3-Funkcje</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowanie atrakcyjności inwestycyjnej, • Budowanie odporności na zmiany klimatu, • Rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym, 	<p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11</p>

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa infrastruktury społecznej i komunalnej, 	
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Leżajskiego na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029	
<p>Zdefiniowane zostały następujące priorytety ekologiczne:</p> <p>Priorytet 1. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych</p> <p>Priorytet 2. Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej</p> <p>Priorytet 3. Ochrona przed hałasem</p> <p>Priorytet 4. Ochrona jakości wód poprzez poprawę gospodarki ściekowej</p> <p>W obrębie priorytetów, wyszczególnione zostały cele krótkookresowe (na okres najbliższych 4 lat od uchwalenia programu) i średniookresowe (na okres najbliższych 8 lat od uchwalenia programu), a w ich obrębie kierunki działań.</p> <p>Priorytetowe działania proekologiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych – wspieranie działań związanych z wykorzystaniem energii słonecznej, energii geotermalnej, energii wiatru oraz biomasy, – w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej 	<p>1-13</p>

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>– wspieranie projektów dotyczących redukcji zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery; projekty na rzecz ograniczania niskiej emisji;</p> <p>– w zakresie ochrony przed hałasem – wspieranie działań związanych z ograniczaniem hałasu zagrażającego zdrowiu, w szczególności hałasu komunikacyjnego;</p> <p>– w zakresie ochrony jakości wód – rozbudowa i modernizacja kanalizacji ściekowej, kontrola pozbywania się nieczystości ciekłych ze zbiorników;</p> <p>Priorytet 1. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych</p> <p>Cele średniookresowe</p> <p>Cel nr 1 – Wzrost udziału energii odnawialnej</p> <p>Cel nr 2 – Zmniejszanie energochłonności w procesach wytwórczych, świadczenia usług oraz konsumpcji.</p> <p>Priorytet 2. Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej</p> <p>Cele średniookresowe</p> <p>Cel nr 1 – Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza atmosferycznego.</p> <p>Cel nr 2 – Przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<p>Cele krótkookresowe</p> <p>Cel nr 1 – Ograniczenie emisji niskiej ze źródeł komunalnych i ogrzewnictwa indywidualnego,</p> <p>Cel nr 2 – Ograniczenie emisji ze źródeł przemysłowych,</p> <p>Cel nr 3 – Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.</p> <p>Priorytet 3. Ochrona przed hałasem</p> <p>Cele średniookresowe i krótkookresowe</p> <p>Cel nr 1 - Zmniejszenie uciążliwości powodowanej emisją ponadnormatywnego hałasu pochodzącego od środków transportu, na obszarach o największym zagrożeniu /droga krajowa, autostrada/</p> <p>Cel nr 2 - Niedopuszczenie do pogorszenia klimatu akustycznego na obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna.</p> <p>Cel nr 3 - Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego - utrzymanie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzenia dotrzymania tych poziomów.</p> <p>Priorytet 4. Ochrona jakości wód poprzez poprawę gospodarki ściekowej</p> <p>Cele średniookresowe i krótkookresowe</p>	

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
Cel nr 1 – budowa i modernizacja instalacji transportu i oczyszczania ścieków Cel nr 2 - Kontrola opróżniania zbiorników bezodpływowych.	
PROGRAM ROZWOJU GMINY GRODZISKO DOLNE NA LATA 2021-2027	
<p>Program Rozwoju Gminy Grodzisko Dolne na lata 2021-2027 jest dokumentem wdrożeniowym i wykonawczym do Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Leżajskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2035 roku.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie nowych miejsc pracy, • Wsparcie opieki zdrowotnej i senioralnej, • Wsparcie systemu edukacji i opieki nad dziećmi, • Rozwój aktywności społecznej, • Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, • Poprawa dostępności komunikacyjnej, • Ochrona zasobów przyrodniczych, • Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, • Budowanie atrakcyjności inwestycyjnej, • Budowanie odporności na zmiany klimatu, 	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym, • Rozbudowa infrastruktury społecznej i komunalnej. 	
PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY GRODZISKO DOLNE	
<p>etap I: 2013-2016</p> <p>Cel krótkookresowy: przygotowanie dokumentacji azbestowej pozyskiwanie dotacji na utylizację utylizacja 45% materiałów zawierających azbest</p> <p>etap II: w okresie 2017-2024</p> <p>Cel średniookresowy: pozyskiwanie dotacji na utylizację utylizacja 30% materiałów zawierających azbest</p> <p>etap III: w okresie 2025-2032</p> <p>Cel długookresowy: pozyskiwanie dotacji na utylizację utylizacja 25% materiałów zawierających azbest</p>	<p>13</p>

8. ANALIZA SWOT

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych *informacji o danej sprawie* na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S** (*Strengths*) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
- **W** (*Weaknesses*) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,
- **O** (*Opportunities*) – szanse: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
- **T** (*Threats*) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Mocne strony i słabe strony, to czynniki wewnętrzne, *szanse i zagrożenia* – to czynniki zewnętrzne.

TABELA 22 ANALIZA SWOT W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH INTERWENCJI

(1) OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klasyfikacja powietrza pod względem ochrony zdrowia: klasa A dla dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu, PM2,5 faza I, PM10, arsenu, kadmu, niklu, ołowiu, ozonu dla poziomu dopuszczalnego lub docelowego ✓ Klasyfikacja powietrza pod względem ochrony roślin: klasa A dla tlenków azotu, dwutlenku siarki, ozonu, którego stężenia nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klasyfikacja powietrza strefy podkarpackiej, w której położona jest Gmina Grodzisko Dolne pod względem ochrony zdrowia: klasa C dla benzo(a)pirenu i klasa D2 dla ozonu, klasa C1 dla pyłu PM2,5 faza II ✓ Klasyfikacja powietrza strefy podkarpackiej, w której położona jest Gmina Grodzisko Dolne pod względem ochrony roślin dla ozonu D2 ✓ Znaczny udział emisji pochodzącej ze spalania paliw wysoko zanieczyszczających ✓ Niewykorzystany potencjał OZE
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Szansa na uzyskanie funduszy unijnych związanych z inwestycjami w tym 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak poczucia bezpieczeństwa w związku z inwestycjami w energetykę

<p>obszarze interwencji,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozwój energetyki odnawialnej, ✓ Program Czyste Powietrze; Program dla właścicieli i współwłaścicieli domów jednorodzinnych, lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą. Dotacje na wymianę źródeł ciepła i termomodernizację domu: do 30, 37 lub 69 tys. zł (podstawowy, podwyższony i najwyższy poziom dofinansowania) oraz do 47 lub 79 tys. zł przy dotacji z prefinansowaniem (podwyższony i najwyższy poziom dofinansowania). ✓ STOP SMOG; Program dla gmin położonych na obszarze, gdzie obowiązuje tzw. uchwała antysmogowa, na wsparcie likwidacji lub wymiany źródeł ciepła na niskoemisyjne oraz termomodernizacji w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych osób najmniej zamożnych. Dotacja ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów do 70% kosztów realizacji porozumienia. ✓ ULGA TERMOMODERNIZACYJNA Odliczenie dla podatników, którzy są właścicielami i współwłaścicielami domów jednorodzinnych. Ulga do 53 tys. zł na podatnika niezależnie od liczby posiadanych nieruchomości. Ulgę można łączyć, np. z dotacją z programu „Czyste Powietrze”. Dowodem poniesionych 	<p>odnawialną, która wynika ze zmieniającego się prawa i braku instrumentów wsparcia,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Inwestycje z zakresu OZE mogą wywoływać spory przestrzenne w tym społeczne i przyrodnicze, ✓ Znaczny koszt nośników energii sprzyjających środowisku, ✓ Emisja gazów cieplarnianych
--	---

<p>wydatków jest faktura VAT</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizacja pakietu działań Komisji Europejskiej na rzecz poprawy jakości powietrza pn. Czyste powietrze dla Europy 	
(2) OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIA HAŁASEM	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak dużych zakładów przemysłowych mogących potencjalnie być źródłem ponadnormatywnego hałasu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak punktu pomiarowego hałasu ✓ Średni stan dróg
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwość pozyskania środków unijnych na inwestycje związane z tym obszarem interwencji ✓ Rozwój ścieżek rowerowych i infrastruktury drogowej gwarantującej mniejszy hałas przy lepszej jakości drogi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zwiększająca się liczba pojazdów, im więcej pojazdów tym większy hałas komunikacyjny ✓ Pogorszenie jakości dróg wskutek ich eksploatacji przez zwiększającą się ilość pojazdów ✓ Nieuzyskanie środków finansowych na budowę i przebudowę dróg oraz ich remont
(3) OBSZAR INTERWENCJI: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak przekroczeń norm pola elektromagnetycznego na obszarze gminy 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zwiększenie ilości stacji bazowych telefonii komórkowych a w związku z tym możliwość przekroczenia poziomów dopuszczalnych promieniowania
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Branie pod uwagę w dokumentach planistycznych źródeł PEM i wprowadzanie obostrzeń w zagospodarowaniu terenów położonych w ich pobliżu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niedostatecznie zbadane oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko i zdrowie człowieka, ✓ Lawinowo rosnący popyt na źródła PEM ✓ Coraz większe zapotrzebowanie Wi-Fi, smartfony itp. będące źródłem

	promieniowania elektromagnetycznego
(4) OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ 12,6 km potoku Leszczyńska z 16,3 km przepływających przez Gminę Grodzisko Dolne jest uregulowane, ✓ 3 zbiorniki retencyjne ✓ Występowanie zasobów wód podziemnych GZWP 425 ✓ Zarówno stan chemiczny JCWPd 136 jak i 153 gdzie położona jest Gmina Grodzisko Dolne został oceniony jako dobry wg danych za rok 2019, ✓ Gmina Grodzisko Dolne ma stopień sczerpania zasobów wód podziemnych <15%. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ W rzece Wisłok wysokie stany występują w okresie wiosennym i letnim, spowodowane są one roztopami (wiosna) i intensywnymi opadami letnimi przypadającymi na miesiące czerwiec i lipiec. Minimalne stany wód przypadają na miesiące wrzesień i październik. W okresie wysokich stanów wody Wisłoka występują z koryta i zalewają część swej doliny. ✓ Gmina Grodzisko Dolne charakteryzuje się w większości strefą stanów średnich. ✓ Stan wód powierzchniowych: Nazwa JCWP: Leszczyńska Nazwa reprezentatywnego punktu pomiarowo-kontrolnego: Leszczyńska-Chodaczów Status JCWP: silnie zmieniona część wód Klasa elementów biologicznych: 4 Klasa elementów fizykochemicznych: >2 Nazwa JCWP: Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia Nazwa reprezentatywnego punktu pomiarowo-kontrolnego: Wisłok-Tryńcza Status JCWP: silnie zmieniona część wód Klasa elementów biologicznych: 3 Klasa elementów fizykochemicznych: >2
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wypełnienie dokumentów planistycznych (m.in. planów gospodarowania wodami, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zagrożenia wiatrami huraganowymi, trąbami powietrznymi, deszczami

<p>planów zarządzania ryzykiem powodziowym, planów przeciwdziałania skutkom suszy, programu przeciwdziałania niedoborowi wody),</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Sukcesywny rozwój świadomości ekologicznej społeczeństwa w tym w zakresie racjonalnego gospodarowania wodami 	<p>nawalnymi i gradem</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak funduszy na zrealizowanie inwestycji polepszających stan środowiska w gospodarce wodnej
(5) OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zwodociągowanie na poziomie 97 % ✓ Sukcesywne zwiększenie dostępności mieszkańców do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Istnienie zbiorników bezodpływowych ✓ średni procent skanalizowania gminy 60,8%, ✓ Nieodpowiednia proporcja między dostępnością do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wypełnienie planów gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy, ✓ Rozwój świadomości ekologicznej, ✓ Realizacja programu „Małej Retencji” 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niedozwolone zrzuty ścieków, ✓ Brak funduszy na zrealizowanie inwestycji polepszających stan środowiska w gospodarce wodno-ściekowej, ✓ uszkodzenie systemów oczyszczania ścieków
(6) OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Występujące na terenie gminy zasoby gazów ziemnych oraz piasków i żwirów 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dzika eksploatacja zasobów zwłaszcza piasków i żwirów
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Przemysłane działanie i korzystanie z zasobów geologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tereny poeksploatacyjne
(7) OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Scalenia gruntów na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klasa IIIb stanowi 46,45 % gleb w Gminie Grodzisko Dolne, ✓ Brak gleb zaliczanych do I klasy bonitacji ✓ Udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych w powiecie leżajskim na terenie którego leży gmina Grodzisko Dolne wynosi 61-70%
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zwiększający się popyt na zdrową żywność produkowaną w gospodarstwach ekologicznych, ✓ Wapnowanie gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych w celu poprawy plonów ✓ Przeprowadzenie badań stanu i jakości gleb na terenie gminy, które umożliwią odpowiednie dawkowanie nawozów i dobranie zabiegów agrotechnicznych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Monokultura i chemizacja rolnictwa
(8) OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wzrost ilości odpadów zebranych selektywnie ✓ Sukcesywny rozwój infrastruktury służącej zagospodarowaniu odpadów 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców, ✓ Dzikie wysypiska odpadów ✓ Palenie odpadów w gospodarstwach domowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozszerzenie działań edukacyjnych w zakresie ekologicznego postępowania z odpadami, ✓ Wprowadzanie nowych technologii ✓ Moda na kupowanie produktów bez zbędnych opakowań jako działanie proekologiczne każdego konsumenta 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zniesienie regionalizacji w zakresie zagospodarowania odpadów, ✓ Ciągłe zmiany w regulacjach prawnych gospodarki odpadami

(9) OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE	
<p>MOCNE STRONY</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Walory przyrodnicze i krajobrazowe, na terenie gminy występują: Zmysłowski Obszar Chronionego Krajobrazu, Rezerwat Zmysłówka oraz pomniki przyrody 	<p>SŁABE STRONY</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców gminy
<p>SZANSE (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Środki unijne na ochronę przyrody 	<p>ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ uszkodzenia wywołane przez czynniki abiotyczne: okiść śniegową, wiatry, powodujące wywroty i złomy oraz przymrozki, ✓ zwierzyna, powodująca swymi żerami zagrożenie dla drzewostanów i udatności upraw. ✓ pożary ✓ huragany, gradobicia, i inne ekstremalne zjawiska pogodowe ✓ gradacja szkodników leśnych
(10) OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIE POWAŻNYM AWARIAMI	
<p>MOCNE STRONY</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Na terenie gminy nie występują zakłady zagrożone poważnymi awariami 	<p>SŁABE STRONY</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwość powstania takiego zakładu na terenie gmin ościennych
<p>SZANSE</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Uzupełnianie sprzętu jednostek ratowniczych 	<p>ZAGROŻENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Wypadki drogowe i kolejowe podczas transportu towarów niebezpiecznych, głównie paliw płynnych ✓ Możliwość wystąpienia takiej awarii w gminach ościennych

Źródło: opracowanie na podstawie informacji z Urzędu Gminy Grodzisko Dolne

9. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

Propozycje celów, kierunków interwencji oraz zadań wynikają m.in. ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji (analiza SWOT). Planowane zadania przyczyniają się do osiągnięcia celów zapisanych w dokumentach strategicznych i programowych poziomu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego, co zostało dowiedzione w powyższym rozdziale.

Cel nadrzędny Programu ustalony w oparciu o dokumenty strategiczne oraz powyższą analizę SWOT to:

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY GRODZISKO DOLNE PRZY ZACHOWANIU I PROMOCJI ŚRODOWISKA NATURALNEGO

TABELA 23 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Ilość budynków, w których zainstalowano odnawialne źródła energii (Gmina)	11 szt.	20 szt.	Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji CO ₂ . Zmniejszenie zużycia energii finalnej, oszczędności w wydatkach budżetowych	Instalowanie odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Grodzisko Dolne	
2.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Ilość wymienionych lamp na terenie gminy (Gmina)	200 szt.	1000 szt.	Zmniejszenie zużycia energii finalnej	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego	Gmina Grodzisko Dolne	
3.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Ilość wytworzonej energii (Gmina)	147 kW	70 kW	Zmniejszenie zużycia energii finalnej w wydatkach budżetowych	Montaż mikroinstalacji fotowoltaicznych dla potrzeb oświetlenia ulicznego i obiektów infrastruktury	Gmina Grodzisko Dolne	

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
							komunalnej		
4.	Zagrożenie hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	Długość przebudowanych dróg (Gmina)	12,5 km	27,8 km	Zmniejszenie hałasu oraz poprawa bezpieczeństwa, zmniejszenie emisji CO ₂	Przebudowa dróg gminnych i powiatowych	Gmina Grodzisko Dolne, Powiat Leżajski	Realizacja uzależniona od pozyskania dofinansowania
5.	Zagrożenie hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	Długość wykonanych dróg (Gmina)	20 km	210 km	Zmniejszenie hałasu oraz poprawa bezpieczeństwa, zmniejszenie emisji CO ₂	Zagospodarowanie dróg poscaleniowych na terenie gminy	Gmina Grodzisko Dolne	
6.	Zagrożenie hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	Długość wykonanych szlaków rowerowych (Gmina)	25,5 km	45,5 km	Zmniejszenie hałasu oraz poprawa bezpieczeństwa, zmniejszenie emisji CO ₂	Budowa szlaków rowerowych na terenie gminy	Gmina Grodzisko Dolne, Powiat Leżajski	Realizacja uzależniona od pozyskania dofinansowania
7.	Gospodarowanie wodami	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	Długość sieci wodociągowej (Gmina)	104,61 km	107,21 km	Racjonalne gospodarowanie wodami	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej	Gmina Grodzisko Dolne	
8.	Gospodarowanie wodami	Zwiększenie naturalnej retencji	Liczba obiektów (Gmina)	4 obiekty	7 obiektów	Racjonalne gospodarowanie wodami	Inwestycje z zakresu „Małej retencji”	PGW Wody Polskie, Gmina Grodzisko Dolne	
9.	Gospodarka wodno - ściekowa	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	Stopień realizacji inwestycji (Gmina)	0	1	Redukcja zanieczyszczeń środowiska poprzez ograniczenie wprowadzania substancji szkodliwych	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Chodaczowie i likwidacja oczyszczalni w Grodzisku Dolnym	Gmina Grodzisko Dolne	Realizacja uzależniona od pozyskania dofinansowania
10.	Gospodarka wodno - ściekowa	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	Stopień realizacji inwestycji (Gmina)	0	1	Redukcja zanieczyszczeń środowiska poprzez ograniczenie wprowadzania substancji szkodliwych	Budowa kanalizacji sanitarnej pomiędzy oczyszczalniami w Grodzisku Dolnym i Chodaczowie	Gmina Grodzisko Dolne	Realizacja uzależniona od pozyskania dofinansowania

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
11.	Gospodarka wodno - ściekowa	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	Liczba budynków podłączonych do kanalizacji (Gmina)	0 budynków.	375 budynków.	Redukcja zanieczyszczeń środowiska poprzez ograniczenie wprowadzania substancji szkodliwych	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Opaleniska, Zmysłówka i Podlesie	Gmina Grodzisko Dolne	
12.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Ochrona powierzchni ziemi, wód powierzchniowych i podziemnych	Stopień realizacji zadania (Gmina)	0	1	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami	Rozbudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Grodzisku Dolnym	Gmina Grodzisko Dolne	Realizacja uzależniona od pozyskania dofinansowania
13.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Ochrona powierzchni ziemi, wód powierzchniowych i podziemnych	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych na składowisko (Gmina)	737 Mg	1 210 Mg	Zmniejszenie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Gmina Grodzisko Dolne	

0 zadanie nie jest zrealizowane

1 zadanie jest zrealizowane

Źródło: Urząd Gminy Grodzisko Dolne

TABELA 24 HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ WRAZ Z ICH FINANSOWANIEM

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w mln złotych)										Źródła finansowania	Dod. informacje o zadaniu	
				2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Razem lata 2022-2030			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	O	P	R	
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Instalowanie odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Grodzisko Dolne		0,5		1,2							1,7	Budżet Gminy, RPO, Polski Ład, NFOŚiGW, WFOŚiGW	
2.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego	Gmina Grodzisko Dolne		0,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	1,3	Budżet gminy, RFRD, Polski Ład	
3.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Montaż mikroinstalacji fotowoltaicznych dla potrzeb oświetlenia ulicznego i obiektów infrastruktury komunalnej	Gmina Grodzisko Dolne		0,9			5						5,9	Budżet Gminy, NFOŚiGW, RPO, Polski Ład	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w mln złotych)										Źródła finansowania	Dod. informacje o zadaniu
				2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Razem lata 2022-2030		
4.	Zagrożenie hałasem	Przebudowa dróg gminnych i powiatowych	Gmina Grodzisko Dolne, Powiat Leżajski	1,86	1,2	1	12	1	12	1	12	1	43,06	Budżet Gminy, Budżet Powiatu, PROW, RFRD, Polski Ład	
5.	Zagrożenie hałasem	Zagospodarowanie dróg poscaleniowych na terenie gminy	Gmina Grodzisko Dolne		20		18						38	Budżet Gminy, PROW	
6.	Zagrożenie hałasem	Budowa szlaków rowerowych na terenie gminy	Gmina Grodzisko Dolne		1,2	0,1	1	0,1	0,1	1	0,1	0,1	3,7	Budżet Gminy, Budżet Powiatu PROW	
7.	Gospodarowanie wodami	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej	Gmina Grodzisko Dolne, PGK w Grodzisku Dolnym			0,3	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	5	Budżet Gminy, PROW, środki PGK, PROW	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w mln złotych)										Źródła finansowania	Dod. informacje o zadaniu	
				2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Razem lata 2022-2030			
8.	Gospodarowanie wodami	Inwestycje z zakresu „Małej retencji”	Gmina Grodzisko Dolne, PGW Wody Polskie			0,7		3						3,7	PGW Wody Polskie, Budżet Gminy, Polski Ład, RPO PROW, NFOŚiGW, WFOŚiGW	
9.	Gospodarka wodno - ściekowa	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Chodaczowie i likwidacja oczyszczalni w Grodzisku Dolnym	Gmina Grodzisko Dolne		6,738	0,3								7,038	Budżet gminy, RPO	
10.	Gospodarka wodno - ściekowa	Budowa łącznika kanalizacji sanitarnej pomiędzy oczyszczalniami w Grodzisku Dolnym i Chodaczowie	Gmina Grodzisko Dolne		1,796									1,796	Budżet gminy, RPO	
11.	Gospodarka wodno - ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Opaleniska , Zmysłówka i Podlesie	Gmina Grodzisko Dolne		3	2	1	3	1	1	1	1	1	13	Budżet Gminy, PROW, Polski Ład, NFOŚiGW, WFOŚiGW	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w mln złotych)										Źródła finansowania	Dod. informacje o zadaniu	
				2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Razem lata 2022-2030			
12.	odpadami i zapobieganie powstawaniu	Rozbudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Grodzisku Dolnym	Gmina Grodzisko Dolne			2								2	Budżet Gminy, Polski Ład, NFOŚiGW, RPO	
13.	odpadami i zapobieganie powstawaniu	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Gmina Grodzisko Dolne	0,02	0,02	0,02	0,025	0,025	0,025	0,025	0,025	0,025	0,025	0,210	Budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW	

Źródło: Urząd Gminy Grodzisko Dolne

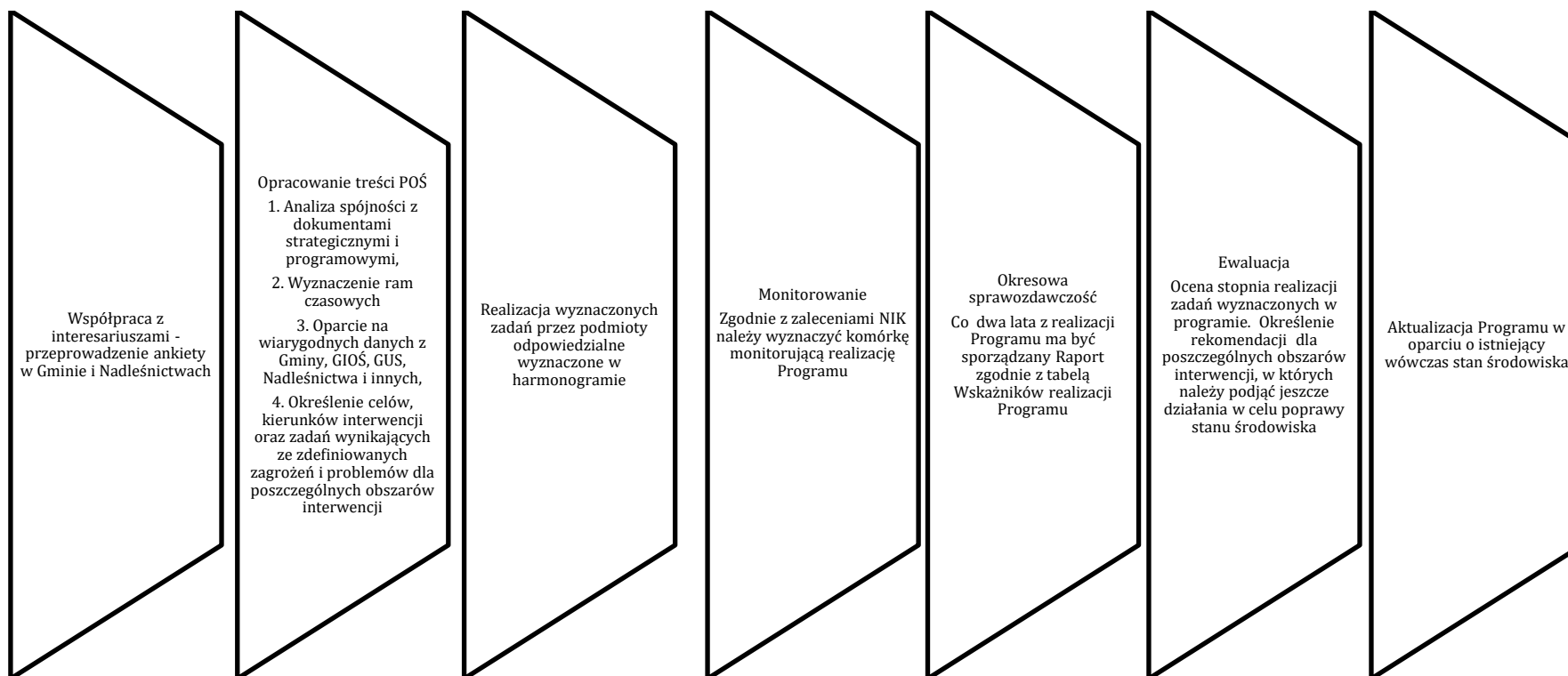
Tabela 3 Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w mln zł)	Źródła finansowania
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja budynków na terenie gminy	Mieszkańcy, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe	100	Środki własne i zewnętrzne
2	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Wymiana źródeł ogrzewania	Mieszkańcy, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe	20	Środki własne i zewnętrzne
3	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Gmina Grodzisko Dolne, mieszkańcy, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe	11	Środki własne i zewnętrzne
4	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Rozbudowa sieci gazowej wraz z przyłączami	Spółki Gazownicze, mieszkańcy	2	Środki własne i zewnętrzne
5	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Gmina Grodzisko Dolne, Spółki Energetyczne	5	Środki własne i zewnętrzne
6	Zagrożenie hałasem	Systematyczne podnoszenie jakości nawierzchni dróg publicznych	Gmina Grodzisko Dolne, Powiat Leżajski	98	środki własne i powiatowe, środki zewnętrzne
7	Gospodarowanie wodami	Budowa i modernizacja systemów wodociągowych	Gmina Grodzisko Dolne, PGK Sp. z o.o. w Grodzisku Dolnym	5	Środki własne i zewnętrzne
8	Gospodarowanie wodami	Budowa systemów naturalnej retencji wodnej	PGW Wody Polskie, Gmina Grodzisko Dolne, mieszkańcy	4	Środki własne i zewnętrzne
9	Gospodarka wodno - ściekowa	Budowa i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej	Gmina Grodzisko Dolne, PGK Sp. z o.o. w Grodzisku Dolnym	23	Środki własne i zewnętrzne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w mln zł)	Źródła finansowania
10	Gospodarka wodno - ściekowa	Budowa i rozbudowa urządzeń oczyszczania ścieków komunalnych	Gmina Grodzisko Dolne, PGK Sp. z o.o. w Grodzisku Dolnym	9	Środki własne i zewnętrzne
11	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Rozbudowa infrastruktury gospodarowania odpadami	Gmina Grodzisko Dolne	10	Środki własne i zewnętrzne
12	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Sukcesywne usuwanie azbestu z terenu gminy	Gmina Grodzisko Dolne	0,25	Środki własne i zewnętrzne

Źródło: Urząd Gminy Grodzisko Dolne

10. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Źródło: opracowanie własne

10.1 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ

10.1.1 ŚRODKI WŁASNE SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Zadania wyznaczone w Programie ochrony środowiska dla gminy Grodzisko Dolne na lata 2022-2030 będą realizowane z udziałem środków własnych gminy oraz środków zewnętrznych.

10.1.2 NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W WARSZAWIE¹⁹

Misją Narodowego Funduszu jest:

Skuteczne i efektywne wspieranie działań na rzecz środowiska ze szczególnym uwzględnieniem działań służących absorpcji środków zagranicznych obsługiwanych przez Narodowy Fundusz.

Narodowy Fundusz, jako Instytucja Wdrażająca wielu programów finansowanych ze środków zagranicznych, będzie dysponował w perspektywie do 2023 r. środkami zagranicznymi o wartości przekraczającej 20 mld zł. Wolumen dostępnych środków przyczyni się do realizacji przedsięwzięć w obszarach:

- adaptacji do zmian klimatu i gospodarki wodnej;
- ochrony powietrza;
- ochrony wód;
- geologii, górnictwa i gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowania odpadami;
- różnorodności biologicznej.

Celami horyzontalnymi realizowanymi w każdym z wyżej wymienionych obszarów będą:

- poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych;
- pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną;
- wdrażanie innowacji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii, gospodarki o obiegu zamkniętym (w tym ocen cyklu życia – ang. LCA), wspieranie uzasadnionej ekonomicznie niskoemisyjności gospodarki i społeczeństwa oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy, rozwoju nowych technik i technologii służących między innymi racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi, zapobiegania powstawaniu lub ograniczenie emisji do środowiska;
- edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju;
- zrównoważone, efektywne korzystanie z zasobów, w tym z surowców pierwotnych.

Zadania 1, 3, 8, 11, 12 wyznaczone w ramach Programu będą realizowane z udziałem środków NFOŚiGW.

¹⁹ <http://nfosigw.gov.pl/o-nfosigw/strategia/>

10.1.3 WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W RZESZOWIE

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie jest instytucją wchodzącą w skład polskiego systemu finansowania ochrony środowiska, samorządową osobą prawną, działającą w oparciu o ustawę Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku. Jest partnerem dla samorządów lokalnych, jednostek systemu oświaty, państwowych jednostek budżetowych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie udziela pomocy finansowej służącej ochronie środowiska zgodnie z ogłoszonymi naborami oraz aktualnie obowiązującą Listą przedsięwzięć priorytetowych.

Zadania 1, 8, 11, 13 wyznaczone w ramach Programu będą realizowane z udziałem środków WFOŚiGW.

10.1.4 Polski Ład²⁰

Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych ma na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych przez bezzwrotne dofinansowanie inwestycji realizowanych przez JST. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez BGK. Skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego lub związków jednostek samorządu terytorialnego.

Jednostki samorządu terytorialnego oraz związki jednostek samorządu terytorialnego mogą ubiegać się o bezzwrotne dofinansowanie realizowanych inwestycji. W drugim pilotażowym naborze wniosków wysokość dofinansowania zależy od obszaru inwestycji:

- 95 proc. wartości inwestycji (minimum 5 proc. udziału własnego) dla inwestycji realizowanych w obszarach:
 - budowa lub modernizacja infrastruktury drogowej;
 - budowa lub modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni;
 - budowa lub modernizacja źródeł ciepła sieciowego zeroemisyjnego;
 - budowa lub modernizacja indywidualnych źródeł ciepła zeroemisyjnego;
 - budowa lub modernizacja infrastruktury gospodarki odpadami, w tym spalarnie, przetwarzanie biologiczne, segregacja;
 - odnawialne źródła energii;
- 90 proc. wartości inwestycji (minimum 10 proc. udziału własnego) dla inwestycji realizowanych w obszarach:
 - tabor z napędem zeroemisyjnym;
 - budowa lub modernizacja źródeł ciepła sieciowego niskoemisyjnego;

²⁰ adres internetowy: <https://www.bgk.pl/polski-lad/edycja-druga/> (dostęp na 22.08.2022)

- budowa lub modernizacja sieci ciepłowniczej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej, w tym oświetleniowej;
- cyfryzacja usług publicznych i komunalnych;
- poprawa efektywności energetycznej budynków i instalacji publicznych;
- innowacyjne rozwiązania w elektroenergetyce;
- rewitalizacja obszarów miejskich;
- budowa lub modernizacja infrastruktury kulturalnej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury turystycznej;
- budowa lub modernizacja infrastruktury sportowej;
- 85 proc. wartości inwestycji (minimum 15 proc. udziału własnego) dla inwestycji realizowanych w obszarach:
 - budowa lub modernizacja infrastruktury technicznej drogowej;
 - budowa lub modernizacja infrastruktury tramwajowej, w tym zajezdni;
 - budowa lub modernizacja infrastruktury kolejowej, w tym stacji utrzymaniowo-naprawczej;
 - budowa lub modernizacja infrastruktury transportu wodnego;
 - tabor transportu kolejowego;
 - tabor transportu tramwajowego;
 - tabor z napędem niskoemisyjnym;
 - budowa lub modernizacja kanalizacji deszczowej;
 - gospodarka wodna, w tym melioracja, retencja, osuszanie;
 - budowa lub modernizacja indywidualnych źródeł ciepła niskoemisyjnego;
 - budowa i modernizacja infrastruktury społecznej;
 - budowa lub modernizacja infrastruktury edukacyjnej;
 - rewitalizacja obszarów i/lub budynków zdegradowanych i/lub przemysłowych;
- 80 proc. wartości inwestycji (minimum 20 proc. udziału własnego) dla inwestycji realizowanych w obszarach:
 - tabor zbiorowego transportu drogowego;
 - tabor zbiorowego transportu wodnego;
 - budowa lub modernizacja infrastruktury telekomunikacyjnej;
 - budowa i organizacja inkubatorów przedsiębiorczości;
 - budowa i organizacja parków naukowo-technologicznych;
 - rozbiórka obiektów i urządzeń budowlanych.

Zadania 1, 2, 3, 4, 8, 11, 12 wyznaczone w ramach Programu będą realizowane z udziałem środków Polskiego Ładu.

10.1.5 Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg²¹

Pomimo systematycznej poprawy, stan polskich dróg samorządowych wciąż stanowi jedną z podstawowych barier ograniczających wzrost poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego, a także jest czynnikiem obniżającym aktywność gospodarczą, inwestycyjną oraz konkurencyjność regionów i poszczególnych ośrodków gospodarczych.

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (RFRD) stanowi kompleksowy instrument wsparcia realizacji zadań na drogach zarządzanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Jego celem jest przyspieszenie powstawania nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym, stanowiącej ważny element prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gospodarki oraz przyczyniającej się do poprawy poziomu życia obywateli.

Utworzenie Funduszu ma również na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej stanowi przy tym działanie komplementarne do inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, przyczyniając się do stworzenia spójnego i zintegrowanego systemu transportowego. Zadania 2 oraz 4 wyznaczone w ramach Programu będzie realizowane z udziałem środków RFRD.

10.1.6 Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie jest od 1 stycznia 2018 roku głównym podmiotem odpowiedzialnym za krajową gospodarkę wodną. Małą retencją to zbiorniki o pojemności poniżej 5 mln m³, w tym stawy hodowlane). Zadanie 8 wyznaczone w ramach Programu będzie realizowane z udziałem środków PGW Wody Polskie.

10.1.7 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) został opracowywany na podstawie przepisów Unii Europejskiej. Program jest elementem systemu polityki rozwoju kraju. Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Cele Programu realizowane są przez różnorodne działania

²¹ adres internetowy: <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-fundusz-rozwoju-drog---dawniej-fundusz-drog-samorzadowych> (dostęp na 22.08.2022)

skierowane do szerokiego grona beneficjentów. Zadania 5, 6, 7, 8 wyznaczone w ramach Programu będzie realizowane z udziałem środków PROW.

11. SPIS TABEL

Tabela 1 Gmina Grodzisko Dolne w układzie administracyjnym (stan na 31 XII 2021).....	8
Tabela 2 Liczba gospodarstw wg powierzchni na terenie Gminy Grodzisko Dolne	9
Tabela 3 Powierzchnia gruntów ornych w Gminie Grodzisko Dolne wg klas bonitacji.....	11
Tabela 4 Klasy bonitacji łąk i pastwisk na terenie Gminy Grodzisko Dolne	12
Tabela 5 Struktura własności lasów na terenie Gminy Grodzisko Dolne w roku 2021	14
Tabela 6 Rejestr zabytków archeologicznych na terenie gminy Grodzisko Dolne (księga C) stan na 20 lipca 2022	16
Tabela 7 Podmioty Gospodarki Narodowej wg rejestru REGON stan na Rok 2021 na terenie Gminy Grodzisko Dolne	17
Tabela 8 Odnawialne źródła energii na terenie Gminy Grodzisko Dolne.....	19
Tabela 9 Klasyfikacja strefy podkarpackiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia dla poszczególnych zanieczyszczeń powietrza za rok 2021.....	22
Tabela 10 Klasyfikacja strefy podkarpackiej ze względu na ochronę roślin rok 2021.....	23
Tabela 11 Jednolite części wód powierzchniowych znajdujące się na terenie gminy Grodzisko Dolne	29
Tabela 12 Klasyfikacja elementów biologicznych i elementów fizykochemicznych Wód Powierzchniowych w roku 2020 na terenie Gminy Grodzisko Dolne	30
Tabela 13 Podstawowe informacje o sieci wodociągowej na terenie Gminy Grodzisko Dolne w latach 2020 i 2021	38
Tabela 14 Informacje na temat oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Grodzisko Dolne.....	38
Tabela 15 Informacje o zbiornikach bezodpływowych na terenie Gminy Grodzisko Dolne stan w roku 2020.....	39
Tabela 16 Podstawowe Informacje na temat sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Grodzisko Dolne w latach 2020 i 2021	39
Tabela 17 Obszary górnicze na terenie Gminy Grodzisko Dolne stan na rok 2020.....	41
Tabela 18 Występowanie form ochrony przyrody na terenie Gminy Grodzisko Dolne.....	50
Tabela 19 Zadania zaplanowane na terenie Gminy Grodzisko Dolne nawiązujące do działań przewidywanych Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.....	58
Tabela 20 Wskaźniki monitorowania Programu	65

Tabela 21 Analiza zgodności Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym wojewódzkim ponadlokalnym, powiatowym i gminnym.....	67
Tabela 22 Analiza SWOT w poszczególnych obszarach interwencji.....	120
Tabela 23 Cele, kierunki interwencji oraz zadania	127
Tabela 24 Harmonogram realizacji zadań wraz z ich finansowaniem.....	130

12. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Ilość gospodarstw w Gminie Grodzisko Dolne wg zakresu powierzchni.....	9
Wykres 2 Powierzchnia gruntów ornych wg klas bonitacji [ha].....	11
Wykres 3 Klasy bonitacji łąk i pastwisk na terenie Gminy Grodzisko Dolne	12

13. SPIS MAP

Mapa 1 Położenie Gminy Grodzisko Dolne na tle powiatu leżajskiego	7
Mapa 2 Obszary objęte pomiarami poziomu hałasu w 2020 roku w województwie podkarpackim ...	24
Mapa 3 Sieć dróg na terenie Gminy Grodzisko Dolne.....	25
Mapa 4 Ocena stanu chemicznego w JCWPd wg danych za rok 2019	32
Mapa 5 Stopień wykorzystania dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych w Polsce.....	33
Mapa 6 Położenie średniego poziomu wód podziemnych w II kwartale roku hydrologicznego 2022 względem stref stanów	34
Mapa 7 Główny zbiornik Wód Podziemnych nr 425 Dębica-Stalowa Wola-Rzeszów znajdujący się m.in. na terenie Gminy Grodzisko Dolne	37
Mapa 8 Formy ochrony przyrody występujące na obszarze Gminy Grodzisko Dolne	51
Mapa 9 Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na terenie Gminy Grodzisko Dolne	62

